"MEDYA VE POLİS"

RTÜK-EGM ORTAK PANELİ

29 Nisan 2003 - ANKARA
(EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KONFERANS SALONU)

İÇİNDEKİLER

PANEL AÇIŞ KONUŞMALARI

- **Gökhan AYDINER**
Emniyet Genel Müdürü
- **Fatih KARACA**
RTÜK Başkanı
- **Abdülkadir AKSU**
İçişleri Bakanı

I. BÖLÜM
Panel Yöneticisi: Doç. Dr. Zakir AVŞAR

1. OTURUM
TERÖR HABERLERİ VE MEDYA
Panelistler: Dr. Hilmi BENGİ, Yrd. Doç Dr. İhsan BAL, Necati ALKAN

2. OTURUM
GÜVENLİK VE YARGI HABERLERİ VE MEDYA
Panelistler: Ünal İNANÇ, Ertürk YÖNDEM

II. BÖLÜM
Panel Yöneticisi: Feyzullah ARSLAN

Prof. Dr. Rıdvan EGE'nin Açış Konuşması

1. OTURUM
MEDYADA POLİS İMAJI
Panelistler: Prof. Dr. Nurettin GÜZ, Yrd. Doç. Dr. Önder AYTAÇ, Yusuf TURAN

2. OTURUM
TRAFİK HABERLERİ VE MEDYA
Panelistler: Faruk BİLDİRİCİ, Erhan GÜLVEREN

3. OTURUM
ÜÇÜNCÜ SAYFA HABERLERİ VE MEDYA
Panelist: Doç. Dr. Halil İbrahim (KAVGACI) BAHAR

KAPANIŞ KONUŞMASI: Doç. Dr. Zakir AVŞAR

Özgeçmişler

Emniyet Genel Müdürü Sayın Gökhan AYDINER'in Açış Konuşması

Sayın Bakanım,

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun Sayın Başkanı,

Değerli Radyo ve Televizyon Üst Kurul Üyeleri,

Sayın Bilim Adamları,

Değerli Katılımcılar,

Basının Değerli Mensupları,

Değerli Meslektaşlarım,

"Medya ve Polis" konulu panel dolayısıyla, sizlerle Emniyet Genel Müdürlüğümüzün bu salonunda bir araya gelmenin mutluluğu içerisinde, hepinizi saygıyla selamlıyor, şahsım ve Teşkilatım adına hoş geldiniz diyorum.

Değerli Katılımcılar,

Göreve başladıktan kısa bir süre sonra, 25 Şubat tarihinde, Genel Müdürlüğümüz faaliyetleriyle ilgili basın mensuplarıyla tanışmak amacıyla bir öğle yemeği vermiştim. Bu öğle yemeğinde, hep beraber arkadaşlarımızla sohbet ederken, Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği Başkanı Sayın Ünal İnanç, medya ve polis ilişkileri konusunda bir panelin düzenlenmesi fikrini ortaya attı. Çok olumlu olan bu düşüncenin hayata geçirilmesi için uğraş verilirken, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'ndan, aynı konuda Genel Müdürlüğümüz ile müştereken çalışma yapılması isteği geldi. Böylece, bizim için bulunmaz bir fırsat kendiliğinden doğmuş oldu ve bu gün, bu çok yararlı olacağına inandığımız panelde işte birlikteyiz.

Değerli Konuklar,

İnsanlık tarihine baktığımızda yöneten ve yönetilenlerin ilişkilerinde haberleşmenin, etkileşmenin daima varolduğunu görüyoruz. Yönetenler yönetilenlerin ne istediğini, ne düşündüğünü daima öğrenmek istemişlerdir. Yönetilenler de kendi isteklerini, ihtiyaçlarını yöneticilerine iletme çabası içerisinde olmuşlardır. Sistem ne kadar antidemokratik olursa olsun, bu ilişki daima varolmuştur. Demokratik sistemlerde bu münasebet, çok daha belirgin bir haldedir. Bu ilişkide yazılı ve görsel medyanın vazgeçilmez bir rolü vardır. Günümüzde medya, çağdaş demokratik sistemin olmazsa olmaz şartıdır. Keza, milletin en büyük organizasyonu olan devlet oluşumu içerisinde yer alan kuruluşların görevlerini ifada, vatandaş memnuniyetine ulaşmada ve dolayısıyla hizmetlerinde halkın desteğini sağlamada, yazılı ve görsel basın, vazgeçemeyeceğimiz bir fonksiyonu ifa etmektedir. Vatandaş memnuniyeti ve desteği, kuruluşların hizmet amacı olunca; bunun tabii sonucu olarak, görevlilerin bu bilince

ulaşmaları, modern sevk ve idarenin gereklerini yerine getirmeleri, hizmette kaliteyi artırırken kamuya olan maliyeti en ucuza çekmeleri, çalışmalarının özünü oluşturmakta, bunun için de insan unsurunun en iyi şekilde eğitilmesi ön plana çıkmaktadır. Ne yaptığını bilen, teknolojik imkânları en iyi şekilde kullanan, hedefinin insanımıza hizmet etmek olduğunu bilen, eğitilmiş insan gücü, her kurum ve kuruluşun, ama öncelikle insan odaklı hizmet ifa eden polisin başarı kriteridir. Bu nedenledir ki, Türk Emniyet Teşkilatı'nın gelişim ve değişime ayak uydurmak için son yıllarda yaptığı atağın özü hep eğitim merkezlidir. Teşkilat'ın en düşük rütbeli polis memurunun dahi yüksek okul mezunu olmasına yönelik çalışmalarının sonucunun alınmaya başlanması, hangi rütbede ve eğitim seviyesinde olursa olsun, mensuplarımızın her yıl üçte ikisinin hizmet içi eğitimden geçirilmesine çalışılması, bu düşüncenin sonucudur. Keza, aynı amaçlar doğrultusunda hizmet veren yazılı ve görsel medya ile ilişkilerimizin istenilen olgunluk ve seviyeye ulaşmasında, eğitimi azami düzeye çıkarılmış personelin daha başarılı olacağı da aşikârdır. Bu nedenledir ki, Genel Müdürlüğümüz, toplumun gözü kulağı olan ve bizim vatandaş memnuniyetini ve desteğini ne derece sağladığımızı görmede önemi olan yazılı ve görsel medyayla ilişkilerimizi bireysellikten, sübjektiflikten arındırarak, olması gereken noktaya taşımak için haftalık basın toplantılarını düzenlemeyi vazgeçilmez bir görev haline getirmiştir. Basın toplantıları yolu ile çalışmalarımızın halka duyurulmasında, medyamızın desteğine müteşekkiriz.

Bu toplantıların, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin yaptığı bir araştırmaya göre, vatandaşımızın yüzde 80'i tarafından yararlı ve gerekli bulunması son derece anlamlıdır. Basın sözcülüğü kanalı ile yapılan bu toplantılarımız devam edecektir.

Bu panel sonucunda, medya ile ilişkilerde bilgi vermenin kriter, yöntem ve kapsamı da ortaya çıkacak, yeni fikirleri medya-polis ilişkilerine yansıtacağız.

Sadece Teşkilatımız açısından değil, tüm kurum ve kuruluşlar için yararlanılacak bilimsel görüşlerin ortaya çıkacağına inandığım bu panelin hazırlanmasında katkıları olan herkese, değerli bilim adamlarımıza, kıymetli medya mensuplarımıza, özellikle Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı Sayın Fatih Karaca ve onun şahsında Kurum personeline teşekkürler ediyor, her olumlu faaliyetimizde bizlere destek olan, yol gösteren Sayın Bakanımıza katıldıkları için şükranlarımı sunuyor, panelistler adına, panelistlerin hepsine yürekten başarılar diliyorum.

Saygılar sunarım.

RTÜK Başkanı Sayın Fatih KARACA'nın Açış Konuşması

Sayın Bakanım,

Sayın Genel Müdürüm,

Değerli Misafirler,

Kıymetli Basın Mensupları,

Bugün biz, burada bir ilki yapıyoruz. Gerçekten, çoğu zaman özlenen, kamu kuruluşları ile birlikte medyaya yönelik, medyanın enforme edilmesine, aydınlatılmasına ve medyayla iyi ilişkiler kurulmasına yönelik bir paneli, bir toplantıyı bugün başlatıyoruz. Bu konuda Emniyet Genel Müdürlüğümüze, bizimle gösterdiği yakın ilişki ve ilgi dolayısıyla da teşekkürlerimi burada arz ediyorum. Sayın Genel Müdürümüz Gökhan Aydıner'in şahsında, tüm Emniyet Teşkilatı'na şükranlarımızı arz ediyorum.

Bildiğiniz gibi, Türkiye'de radyo ve televizyon kuruluşlarının denetimi ve onların olduğu gibi tüm koordinasyonu Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'na verilmiştir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulumuz da Türkiye'deki tüm radyo ve televizyon kuruluşlarının denetimini, kurulduğu 1994 yılından bu yana, büyük bir gayret ve titizlikle sürdürmektedir.

Bu arada, 1998 yılında Emniyet Genel Müdürlüğümüz ile yapılan bir protokolle, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun bölge teşkilatının olmadığı yerlerde, illerimizde ve ilçelerimizde, radyo ve televizyonların yayınlarının denetimi noktasında, Emniyet Genel Müdürlüğümüz ile birlikte bir çalışma yapmaktayız. Bu çalışmayı fevkalade önemsiyoruz. Gerçekten, uzun bir süredir, Emniyet Teşkilatımızın mensupları, bizim ulaşamadığımız yerlerde radyo ve televizyon kuruluşlarının denetimi anlamında kayıtları yapıp, bize yardımcı olmakta ve dolayısıyla yön göstermektedirler. Bu noktada, geçen haziran ayında, 4756 sayılı Yasamızda yapılan değişiklikle, maalesef Radyo ve Televizyon Üst Kurulumuzun bölge müdürlükleri kaldırılmıştır. Dolayısıyla bu noktada, Emniyet Genel Müdürlüğümüzle yapmış olduğumuz protokolün önemi daha da fazla şekilde artmaktadır. Ancak umuyorum ki, Sayın Bakanımız da buradadır, Hükümetimizin yeni Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Kanunu hazırlanırken, behemehal bölge teşkilatlarımızın tekrar kurulma mecburiyeti vardır. Çünkü, Emniyet Genel Müdürlüğümüzün de çok iyi değerlendirdiği gibi, irticaî ve bölücü yayınların denetimi ve takibi konusunda, mutlaka ve mutlaka bölgelerde çalışma yapılması zaruridir. Bu noktada umuyorum ki, bölge teşkilatlarımızın devreye girmesi ile Emniyet Genel Müdürlüğümüzün, hiç olmazsa bu konudaki yükünün belli bir kısmı tekrar bize geçecek ve çalışmalar daha büyük bir başarı ile tamamlanacaktır, diye düşünüyorum.

Bütün bunları söyledikten sonra, son olarak ifade etmek istediğim bir husus var: Bu

konuda, bugünkü panelle ilkleri başlattığımızı ifade ettim. Bundan sonra da Emniyet Genel Müdürlüğümüz ile bu tip çalışmalarımız devam edecek. Basının enforme edilmesi, medyanın birinci ağızdan bilgilendirilmesi noktalarında, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu olarak, Emniyet Genel Müdürlüğümüz ile birlikte bu panelle başlayarak, diğer başka toplantıları da ortaya koyacağız. Çünkü, hepimizin bildiği gibi, kamu hizmeti anlayışı içerisinde yayın yapmak zorunda olan radyo ve televizyon kuruluşları, zaman zaman halkı enforme etmek, doğruları aktarmak noktasında, bazı sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Arkadaşlarımı burada dışında tutuyorum, ama zaman zaman bu konuda medya kuruluşlarımız da polisimizin, güvenlik kuvvetlerimizin imajının halka doğru aktarılması noktasında, bazı yanlışlıklar içerisine girmektedirler.

Bu noktada ben, bir enformasyon eksikliği olarak daha önce yapmadığımız, ama bugün başlattığımız bu çalışmalarla birlikte bu eksiklikleri, bu sıkıntıları kaldıracağımızı; özellikle polisimizin imajının korunmasında, zaman zaman farklı anlatımlarda, eğer polisimizden de kaynaklanan sıkıntılar varsa, onların da çözümünde birlikte, beraberce bir çalışma yapmak arzusu içerisindeyiz. Bugün de medya kuruluşlarımızın, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'nun çok değerli yöneticileri buradalar. Bugün öğleden sonra ve öğleden önceki oturumda bütün bunların hepsi konuşulacak, tartışılacak. Umuyorum ki, bundan sonra birlikte, beraberce çok güzel çalışmaların adımını atmış bulunacağız. Ben, daha fazla sözümü uzatmak istemiyorum. Sayın Bakanımızın da bir programı var, herhalde kendileri de lütfederlerse bir konuşma olacak.

Ben, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Bu olayın organizasyonunda da büyük gayret gösteren Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkan Vekilimiz Sayın Doç. Dr. Zakir Avşar'la, Emniyet Genel Müdür Yardımcımız Sayın Feyzullah Arslan'a da ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum.

Saygılar sunarım efendim. Sağ olun.

İçişleri Bakanı Sayın Abdülkadir AKSU'nun Açış Konuşması

Çok Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlar,

Basınımızın Değerli Temsilcileri,

Polis ve medya hep iç içe, hep birlikte olan, diyebilirim ki 24 saat birlikte olan iki grup. Çeşitli ortamlarda hep beraber. Ben, ilk Emniyet Genel Müdür Yardımcılığı'na başlarken, herhalde ilk tanıştığım arkadaşlarım, o günkü adıyla "Polis ve Adliye", bugünkü adıyla "Yargı ve Güvenlik" muhabiri dediğimiz arkadaşlarım olmuştur. Onlardan biri de şimdi içimizde. O zaman başlayan dostluk, arkadaşlık yıllardır devam ediyor. Değerli arkadaşım Ünal İnanç. O zaman ben Emniyet'e yeni intisap ediyorum, Genel Müdür Muavini olarak yeni göreve başlıyorum, arkadaşımız da o zaman polis muhabiriydi, o zamanki ismiyle. Bu ilişkiler bugün değişik bir ortamda, yine birlikte ele alınacak: Bilimsel bir ortamda. Yazılı ve görsel medyamızın ustaları, polisimizin vefakâr, fedakâr mensupları, her gün birlikte koşturdukları, birlikte tanık oldukları meseleleri, bugün bilimsel yönde beraber tartışacaklar, konuşacaklar.

Bu güzel ortamda, bu güzel mekanda böylesine bir toplantıyı tertip ettiği için, düzenlediği için çok değerli Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı, değerli arkadaşım Fatih Karaca Bey'e, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun çok değerli Başkan Vekili Sayın Zakir Avşar Bey'e ve Üst Kurul üyelerine de ayrıca teşekkür ediyorum. Katılan bütün panelistlere teşekkür ediyorum ve umut ediyorum ki, bu toplantılardan iyi sonuçlar alınacaktır.

İstifade edebileceğimiz sonuçlar alınacaktır ve bu ilişkilerin, bu toplantıların sık sık devam etmesinde de fayda mülâhaza ediyorum ben. Çünkü dediğim gibi, birbirinden ayrılmaz, hep birlikte olmak zorunda olan, hep birlikte yaşamak zorunda olduğumuz medya, onun için meselelerimizi de burada masaya yatırıp birlikte konuşmanın çok faydaları var.

Ben, bu vesileyle burada olmaktan ve sizlere hitap etmekten büyük bir memnuniyet duyduğumu da ifade etmek istiyorum.

Ülkemizin huzur, güven ve asayişini temin etmek, vatandaşlarımızın ırz, can ve mal güvenliğini sağlamak, suç işlemeye yönelik davranışları engellemek, sanıkları yakalayıp adalete teslim etmek ve ilgili yasalarla diğer mevzuatın kendisine verdiği hizmetleri yerine getirmek, polisimizin temel görevidir.

Emniyet Teşkilatımız, teknolojinin en son yenilikleriyle donanımlı, her konuda eğitilmiş, mesai mefhumu gözetmeksizin çalışan fedakâr mensupları ile, bu görevlerin en iyi şekilde yerine getirilmesi için üstün gayret sarf etmektedirler.

Huzur ve güvenliğin temininde, güvenlik kuvvetlerimizin suçların önlenmesi ve suç işleyenlerin takibi, yakalanması ve adalet makamlarına teslim edilmesinde üstlendikleri misyon çok önemlidir. Ancak, bu görevlerin yürütülmesinde ve başarıya ulaşmasında sadece güvenlik güçlerimizin çaba ve gayreti yeterli değildir. Suç ve suçluyla mücadelede ve suç işlenmesinin önlenmesinde toplum desteğinin alınması büyük önem arz etmektedir.

Milletinden destek almayan hiçbir hareketin başarıya ulaşması mümkün olmayacağı gibi, halkın katılımının olmadığı hiçbir hizmet ve faaliyet de olumlu sonuç vermeyecektir. İşte medyanın rolü de burada ortaya çıkmaktadır.

Değerli Konuklar,

Demokratik her ülke gibi, ülkemizde de medyanın müstesna bir yeri vardır. Anayasamızda yer alan kişi hürriyeti, haberleşme hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti, hak arama hürriyeti gibi, basın hürriyeti de demokrasinin en önemli gereklerinden biridir. Esasen bu hürriyetlere, birbirini tamamlayan, birinin eksikliği halinde demokrasi açısından nakîsalar yaratan temel haklardan olduğu için, Anayasamızda da itina ile yer verilmiştir.

Biz, bütün özgürlüklerin korunması ve kullanılmasına özel bir önem vermekteyiz. Bu anlayışın bir gereği olarak, kamuoyunun gözü ve kulağı olan değerli medyamıza tanınan hak ve özgürlüklerin daha da ileri düzeye çıkartılması temel düşüncemizdir.

Medya mensupları, elbette kutsal bir görevi yerine getirmektedirler. Bundan kimsenin şüphesi yoktur.

Diğer yandan, ülkede huzur, asayiş ve güvenin temini, vatandaşın can ve mal emniyetinin sağlanması, devletin ilk ve aslî görevidir. Bu görev yerine getirilmeden, devletin varlığından bahsedilemez. Diğer bir ifadeyle, bu görevi yerine getirmek için gerektiğinde canlarını vermekten tereddüt etmeyen güvenlik güçlerimiz, önemli ve ulvî bir vazifenin ifasıyla mükelleftirler.

Huzur ve güven ortamının devamını sağlamak açısından şeffaflık, halkla ilişkiler, çağdaş gelişmelere uygun bina ve teknolojik donanım ile polisimizin geniş kapsamlı ve sürekli eğitimine büyük önem veriyoruz. Emniyet Teşkilatımızın kapılarının halka açık olması, vatandaşlarımızın desteğini sağlamanın yanı sıra, polisimizin gerçek yüzünün, özverili çalışmalarının, temel hak ve özgürlükleri korumada gösterdiği gayretin, kamuoyunca takdir edilmesine ve art niyetli menfi propagandaların önlenmesine de önemli katkılar sağlayacaktır.

Öte yandan, halkla ilişkiler, modern dünyada yönetimin en önemli unsurlarından biri olarak değerlendirilmekte ve çağdaş güvenlik anlayışının çok önemli bir ilkesi olarak görülmektedir. Biz de halkımızın her türlü hassasiyetini bilmeyi, iyi ve kötü gününde onlarla birlikte olmayı, sevgiyi, saygıyı, hoşgörüyü, adaleti, dürüstlüğü, tarafsızlığı, çalışkanlığı,

sorumluluğu ve insan haklarını korumayı, polis meslek ahlakının en vazgeçilmez ilkeleri olarak görmekteyiz. Bu ilkeler, fedakâr emniyet görevlilerimizin halkla ilişkilerindeki çağdaş yaklaşımlarıyla birleştikçe, her geçen gün daha da anlam kazanacaktır.

Esasen güvenlik güçlerimizin ülkede kanun hakimiyetini sağlamak, vatandaşların temel hak ve hürriyetini kolayca kullanabilecekleri bir huzur ve güven ortamını temin için vazife yaptıkları göz önüne alınırsa, çok değerli medya mensuplarımız ile güvenlik güçlerimizin aynı gayeye hizmet ettikleri açıkça görülecektir. Bu sebeple, aralarında önemli bir işbirliği söz konusudur.

Bu yüzden, Bakanlık olarak zaman zaman yayınladığımız genelgelerle, güvenlik kuvvetlerimizin dikkatini bu konuya çekerek, basın mensuplarına yardımcı olmalarını istiyoruz. Ayrıca, Bakanlığımıza intikal eden ve haberdar olduğumuz, basın mensuplarına karşı cereyan eden münferit olaylar titizlikle incelenmekte, gerektiğinde soruşturularak, sorumluları hakkında adlî ve idarî müeyyideler uygulanmaktadır.

Değerli Konuklar,

Güvenlik güçlerimizin, hukukun üstünlüğüne yürekten inanan ve insan haklarına mutlaka riayeti esas alan bir anlayışla, masum vatandaşlarımıza herhangi bir zarar gelmemesi hususunda gereken hassasiyeti göstermesi en önemli düsturumuzdur. Şimdiye kadar bu yolda önemli sayılabilecek başarılar sağlanmış, büyük mesafeler kat edilmiştir. Öte yandan, medya kuruluşları da yayınlarını yaparken kamuoyunun doğru bilgilendirilme hakkını göz ardı etmeden, kamu hizmeti anlayışı içerisinde, kanunlarla belirtilen yayın ilkeleri ve basın meslek ahlakı doğrultusunda hareket etmek zorundadırlar. Çağdaş yayıncılığın gereği de bu değil mi?

Değerli Arkadaşlarım,

Türkiye'de, kim olursa olsun, herkes hareketlerini mutlaka hukuka uygun bir durumda gerçekleştirmek zorundadır. Demokrasiyi savunan, kanun hakimiyetini benimsemiş, içine sindirmiş olması gerekir. Bu anlayışın bir uzantısı olarak, güvenlik hizmetlerinde toplumun çeşitli kesimlerinin katkı ve katılımını sağlayacak bir güvenlik politikası üzerinde önemle durmaktayız. Suçların, olumsuz sosyal şartların sonucu meydana geldiğini kabul ediyor, bu olumsuz şartların ortadan kaldırılması amacıyla vatandaşlarımızın, kamu ve özel kuruluşlarımızın, sivil toplum örgütlerinin ve özellikle medyamızın desteğinin devamını bekliyoruz.

Bu panelin, bu çağrımıza ve ülke sorunlarının çözümüne önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum ve tekrar bu organizasyondan dolayı RTÜK'ün değerli başkan ve üyelerine ve bu panele katılan bütün panelistlerimize teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

Saygılarımla.

KONUKLARIN OTURDUKLARI RESİM

I. BÖLÜM

1. OTURUM
TERÖR HABERLERİ VE MEDYA

Oturum Başkanı : Doç. Dr. Zakir AVŞAR
Panelistler: Dr. Hilmi BENGİ, Yrd. Doç. Dr. İhsan BAL,
Başkomiser Necati ALKAN

Doç. Dr. Zakir Avşar

Değerli RTÜK Başkanı ve Üyeleri,

Sayın Emniyet Genel Müdürü,

Değerli Emniyet Mensubu Arkadaşlar,

Sayın Misafirler,

Hepiniz hoş geldiniz.

Paneli açarken, paneli açanlar korsan bir bildiri sunarlar. Esasında bizim de bu bildiriye müsait bir vaktimiz var idi. O da çayda geçti tabii. Çay sohbeti esnasında biraz vakit daraldı. Panelistlerimizle konuştum, panel için çok güzel hazırlık yapan arkadaşlarım var. Vakti, o arkadaşlarımızın hazırlıklarını tam sunmaları açısından dikkatli kullanmamız gerekiyor. Fakat yine de bu mutat alışkanlığı bir parça olsun biz de devam ettirmekte fayda görüyoruz. Birinci konumuz "Terör ve Şiddet Haberlerinin Sunumu" malum. Bu konuyla literatürde ilk ilgilenen kişilerden birisiyim. Benden daha evvel Sayın Aysel Aziz ilgilenmişti, iletişim hocası, profesör. Daha sonra ben, bu konuyla ilgili birtakım çalışmalar yaptım. Bugün bakıyorum, pek çok arkadaşımız bu konuyla ilgili çalışıyor. Ama tabii, hem sevindiğim, hem de üzüldüğüm tarafları var bu durumun: Sevindiğim tarafı, çalışanların büyük bir kısmı, emniyet mensubu arkadaşlarım, konuyu çok çok iyi biliyorlar. Üzüldüğüm tarafı da siviller, emniyet mensubu arkadaşlar kadar iyi bilmiyorlar. Özellikle gazeteciler, iletişimciler bu konuya o kadar önem vermiyorlar. Şimdi bizim iletişim fakültelerinde, Prof. Dr. Nurettin Güz de burada, değil mi sevgili hocam? İletişim fakültelerinde, medya ve şiddet konusunda yoğun çalışmalar yapılmakta, fakat bu çalışmalar, daha çok kurmaca şiddet dediğimiz şiddet veya diğer şiddet olayları üzerine yoğunlaşmakta. Halbuki, bizim gibi terörden yıllardan beri muzdarip bir ülkede, terör ve şiddet haberlerinin medyada sunumu üzerine çok daha ayrıntılı, çok daha detaylı çalışmalar yapılması gerekmekteydi, çok fazla bilgi üretilmesi gerekmekteydi. Bu noktada, medyamızın genel bir siyasetinin olması gerekmekteydi.

Panelist arkadaşlarım tabii burada, bunlara ayrıntılı olarak da değinecekler, ama bütün dünya, bunları artık özellikle 11 Eylül hadiselerinden sonra detaylı tartışmakta, düşünmekte, konuşmakta. Hatta hepinizin de hatırlayacağı gibi, o günlerde, işte bu 11 Eylül hadiseleri, Allah vermesin bizim ülkemizde olsaydı, medya ne biçim haber verirdi tartışmaları da olmuştu. Bir tane kan, bir tane acı, ağlama, ıstırap görüntüsü yansımadı. Havadan gelen uçakların kulelere bindirişi, iki kuleyi yakışı, ilk günlerde birkaç kez o telaşla kaçan kalabalıklar ekrana yansıdı, ama ondan sonra o kalabalıklar da kesildi biliyorsunuz.

Peki bunda ne etkili olmuştu? Yine onlar da medyaya yansıdı: Doğrudan Pentagon devreye girmişti. Gazetelerin yayın yönetmenlerini, televizyonların yöneticilerini çağırmıştı, en üst düzeyde: "Lütfen bu haberleri böyle verin" diyebilmişlerdi.

Bu bir sansür müydü peki? İşte tartışma burada odaklandı uzun süre. Pentagon'un bu tavrı, Amerikan yönetiminin bu tavrı bir sansür müdür? Hayır, bunu, Amerikan medyası sorumlu yayıncılık olarak ifade etti biliyorsunuz, kendisi de tartıştı, sorumlu yayıncılık dedi. Sonra Afganistan'a bir harekât düzenlendi. Düzenlenen bu harekâtla ilgili, El Cezire Televizyonu'nun yayınlarına ilişkin olarak, biliyorsunuz yine, Amerikan yönetimi bir tavır geliştirdi: "Lütfen bu yayınları sorgulayın" diyebildi. Yayıncılar da "Biz bunları sorgulayacağız" dediler.

O günlerde, tabii yine medyaya yansıyan çok önemli tartışmalar oldu. Bir kısmı bunun basın özgürlüğüne yönelik bir tehdit olduğunu, bir kısmı ise özellikle güvenlik sorumluları, Usame bin Ladin'in kılığıyla, kıyafetiyle, sözleriyle, davranışlarıyla, hatta o arkasındaki fonun rengiyle dahi, taraftarlarına bir mesaj vermiş olabileceği ihtimalini, kamuoyunun gündemine getirdiler. Yine, çok süzgeçten geçen bir yayıncılık anlayışı benimsendi.

İngiltere'de, BBC'nin terör haberleri sunumuna ilişkin olarak çok kademeli bir stratejisi vardır. Pek çok süzgeçten sonra İrlanda ile ilgili haberler, terörle ilgili haberler BBC'de yayın akışı içerisinde yer bulur. Diğer türlü bulamaz veya yine İngiltere'nin menfaatleri doğrultusunda bulur.

Bu sene, geçtiğimiz yılın sonunda daha doğrusu, Strasburg'da medya ve terör haberleri konulu bir toplantı vardı. Oraya, İspanya'dan bir hanımefendi katıldı. Çok güzel şeyler söyledi. Demokrasi içinde bu sorunun nasıl aşılacağına dair çok güzel şeyler söyledi. Bu hanımefendinin yaklaşımı, bana rahmetli Muammer Yaşar Bostancı'nın bir sözünü hatırlattı. O, genç gazetecilere şöyle diyordu: "Terör haberleri mutlaka haber kıymeti taşıyan haberlerdir ve verilecektir. Fakat burada abartıya gitmemek lazım. Bir de terörün ne kadar melun bir şey olduğunu, her haberde mutlak surette vererek, onun yaygınlaşmasını, kendisine

olumlu bir vasat bulmasını engelleyecek bir stratejiyle vermek gerekir.” Bunu söylediği zamanlarda, tabii 1980’li yıllardı, rahmetli Muammer Yaşar Bostancı’nın.

Şimdi bakıyorum, bizde, terör haberleri konusunda, özellikle son yıllarda hakikaten medyamızda bir bilinçlenme var. Ondan evvel çok fütursuzca, pek çok haber verilirdi. Özellikle bölücü terör örgütüyle ilgili olarak, çok can yakıcı haberler verildi. Şimdi yine, ülkemiz bulunduğu jeopolitik, jeostratejik konumu itibarıyla terör tehdidi altında bir ülkedir netice itibariyle. Dolayısıyla da, terör haberleri, bizler için yine çok büyük önem taşımaktadır.

Burada savunduğumuz sansür değil, hatta oto-kontrol de değil, peki nedir o zaman? Bu, medyanın kendi sorumluluk anlayışı. Savunduğumuz şey budur.

Panelist arkadaşlarım bu konuya ayrıntılarıyla değineceklerdir.

Ben, öncelikle Anadolu Ajansımızın değerli Genel Müdürü Dr. Hilmi Bengi Bey’e söz vermek istiyorum. Çünkü ajans sorumluluğu içerisinde, her gün binlerce haber geçiyorlar, yüz binlerce sözcüğü buluyor haberleri. İddialı bir ajans, büyük bir ajans, dünyanın saygın bir ajansı.

Sayın Dr. Bengi söz sizde, buyurun.

Dr. Hilmi Bengi:

Teşekkür ederim Sayın Zakir Avşar Bey.

Sayın Avşar bir korsan bildiriden söz etti, ama bunun korsan bildiriyle bir ilgisi yok. Gerçekten, bu alanda bir akademisyen olarak ilk çalışmaları yürüten arkadaşlarımızdan birisi. Keşke biraz daha konuşsa, biraz daha kendisinden istifade edebilseydik. Çünkü, gerçekten onun deneyimlerinden, bilimsel çalışmalarından istifade etmemiz lazım ve bunların da aktarılması lazım. Özellikle biz basın mensuplarının, bu tür çalışmaları biraz daha fazla dikkatle incelememiz ve onlar doğrultusunda kendi görevlerimizi icra etmemiz lazım.

Öncelikle, bu toplantıyı organize ettikleri için Sayın RTÜK Başkanı Fatih Karaca ve Sayın Emniyet Genel Müdürümüz Gökhan Aydıner’e teşekkürü bir borç biliyorum.

Gerçekten, polis ve medya kaynaşmasını sağlamak açısından ve onların birbirlerini, birbirlerinin dilini daha iyi tercüme etmeleri açısından böyle bir toplantı yararlı oldu. Kendilerini kutluyorum.

Burada, Emniyet Genel Müdürlüğü’nün salonunda bulunduğumuz için, bir anlamda ev sahipliğini Emniyet Genel Müdürlüğü mensupları yaptıkları için, onlardan “siz” diye bahsedeceğim. “Biz gazeteciler” bir tarafında, siz Emniyet mensupları bir tarafında, o şekilde kabul buyurun, ifademi lütfen bir ayrıcalık olarak değil, tam tersine bir bütünleşmenin ifadesi olarak algılayın. Biz ve siz aslında bir bütünüz; biz gazeteciler ve siz Emniyet mensupları zor

şartların adamlarıyız, zor görevlerin adamlarıyız, zor görevleri, zor şartlar altında ifa eden kişileriz. Olaylar kimi zaman sizlerle bizi buluşturur, ama kimi zaman, nadiren de olsa karşı karşıya getirir, öyle durumlar da yaşamışızdır. Siz de, biz de kamu görevi yürütmekteyiz, kamu görevi yapmaktayız. İkimizin de ortak noktası bu görev sorumluluğudur, yüklenmiş olduğumuz kamu görevidir. Zaman zaman karşı karşıya geldiğimiz durumlar olsa da, aslında biz etle tırnak gibiyizdir: Birbirimizden ayrılmayız, birbirimize ihtiyacımız vardır. Bunun ölçütü ise sorumluluktur, sorumluluk bilincidir: Kamu görevi yaptığımızın bilincine ermektir. Görevlerimizi yaparken sorumluluk kıstası ile hareket ettiğimiz takdirde, birbirimizi tamamladığımızı fark ederiz.

Tabii ki, bu birbirimizi tamamlama olayında bilgi ihtiyacı çok önemli, özellikle biz gazeteciler açısından, bilgi ihtiyacı çok önemlidir. Daha önceleri, bu noktada biz gazetecilerin epey sıkıntı çektiği olmuştur. Bunu kabul etmemiz lazım, ama özellikle son dönemde, Sayın Arslan'ın değerli katkılarıyla, gazetecilerin bilgiye olan gereksinimi büyük ölçüde karşılanıyor ve bu yönde, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün başlattığı bu çalışmayı da takdirle anmam gerekiyor.

Efendim, gazeteciliği yalnızca şeytanın avukatlığını yapmak şeklinde algılayıp, olayları yansız ve nesnel bir biçimde aktardığımız zaman, kamusal sorumluluk bilinci içinde hareket ettiğimiz zaman, pardon şeytanın avukatlığı şeklinde, şeytanın avukatlığını yapıyor şeklinde algılamayıp, yani muhalif unsur gibi görmeyip, yansız ve nesnel bir şekilde kamu görevi yürüten bir meslek mensubu olarak gördüğümüz zaman, sizin tarafınızdan ve bizim tarafımızdan da, Emniyet mensuplarımızı sadece basın mensuplarının görevini engelliyormuş gibi algılamadan, onların da bir kamu görevi yürüttüğünü, özellikle toplumsal olaylar karşısında, olayları önlemeye dönük bir çaba sarf ettiklerini biz gazeteciler de sizi anlarsak, sizin de bir kamu görevi yürüttüğünüzü görürsek, sanıyorum bu ortak noktada buluşma keyfiyetini yerine getirmiş oluruz. Görev sorumluluğu önemli bir kavram, bu kavram özellikle terör ve şiddet haberlerinin sunumunda önem kazanıyor. Şunu öncelikle bilmemiz lazım: Terör ve şiddeti besleyen en önemli gıda propagandadır. Terörist örgütler, bu propaganda boyutunu, propaganda unsurunu büyük ölçüde kullanırlar. Son dönemlerdeki ifadeyle, psikolojik harekât dediğimiz kavramı, aslında sanki ilk planda devletler böyle bir şeyi uyguluyormuş gibi bir izlenim yaratılsa da kamuoyunda, dikkatle baktığımız zaman, bu olayı en fazla kullananların terörist örgütler olduğunu görürüz. Propaganda malzemesini en ayrıntılı bir şekilde, en çağdaş teknikleri kullanarak, terörist örgütler bundan yararlanmaktadırlar: Basından yararlanmaktadırlar, televizyondan yararlanmaktadırlar, internetten yararlanmaktadırlar, kitap çıkarmaktadırlar, yayıncılık faaliyetleri

yürütmektedirler. Eylemlerini, basın ve yayın organlarında en iyi şekilde nasıl verileceğini önceden planlayarak gerçekleştirmektedirler. Bu çok önemli bir boyut, yani eğer bir terör örgütü yaptığı eylemle bir kitleye mesaj iletmek istiyorsa, bu iletmek istediği mesajı hangi yolla, hangi kanalla yapacağını çok önceden belirliyor, tespit ediyor ve eylemini o ölçüde yapıyor: Televizyonun haber saatlerini gözeterek yapıyor, gazetelerin baskı saatlerini düşünerek yapıyor, yani çok planlı bir faaliyetle karşı karşıyayız.

Teröristleri herhangi bir sıradan faaliyet yürüten kişiler olarak görmemek, terör örgütlerini sıradan, sanki spontane bir eylem planlayıcısı olarak görmemek, onların aslında çok kapsamlı, çok planlı bir faaliyet yürüttüğünü bilmek ve alacağımız önlemleri de bu çerçevede yapmak durumundayız ve biz gazetecilere de bu noktada çok büyük sorumluluk düşüyor: Karşımızda sıradan kuruluşların, sıradan örgütlerin, sıradan kişilerin olmadıklarını, planlı bir faaliyet yürüten bir örgüt ya da örgütler ya da kişiler ile karşı karşıya bulunduğumuzu görerek, bizim de onların propaganda amaçlarına alet olmamamız gerekiyor.

Bizim gazeteciler olarak, basın mensupları olarak görevimiz bu noktada başlıyor. Bu, tabii basın mensuplarının en önemli görevi kamusal bir faaliyet yürütmek, kamuoyunun haber alma ihtiyacını gidermek. Peki, bir eylemi, olan bir faaliyeti aktarmak da bizim bir görevimiz; ama bunu yaparken, terör örgütünün propaganda faaliyetlerine de malzeme olmamak, bu ince çizgiyi yakalamak; hem bilgi vereceksiniz, hem de teröre alet olmayacaksınız. Bu, hassas bir dengedir. Bu ince çizgiyi yakalamak da tabii gazeteciler açısından kolay değil.

Bunun yapılabilmesi için, öncelikle bizim basın mensuplarının, özellikle güvenlik ve yargı muhabirliği yapan arkadaşlarımızın belirli bir eğitimden geçmesi gerektiğini, ben şahsen düşünüyorum.

Bu işi yapan arkadaşlarımız, çok yetkin insanlar, gerçekten alaylılıkla mektepliliği uygulamada bütünleştiren Ünal Ağabey bunu çok iyi bilir. Uygulamada bunu çok iyi yapan, çok deneyimli, bu mesleğin çilesini çeken arkadaşlarımız, bu arkadaşlarımız, güvenlik ve yargı muhabirlerimiz. Birçok noktada, onlar bu sorumluluk bilinci içerisinde hareket ederek görevlerini ifa ediyorlar, ama bu yetmiyor. Onların yaptığı faaliyetlerin de ilerde haberleri değerlendiren editörler tarafından da aynı hassasiyetle, teröristin ekmeğine yağ sürmeden, onun propaganda amacına, hedefine alet olmadan yerine getirilmesi, editoryal olarak da o noktada böyle bir düzenin yapılması, haberlerin takdiminde, sunumunda o hassasiyetin gözetilmesi gerekiyor.

Bir haber, tek sütunluk olabilecek herhangi bir terörist eylem haberi, eğer manşete taşınıyorsa, o takdirde bunun getireceği felaketleri hep birlikte gözetmemiz lazım. Bu, borsayı

da etkileyebilir. Bu, turizmi de etkileyebilir. Bu, halkın moral gücünü de etkileyebilir. Bunu düşünerek, editoryal düzende yayıncı arkadaşlarımızın haberi gerek televizyonda, gerek basın organlarında takdim eden, veren, sunan arkadaşlarımızın, yerini belirleyen arkadaşlarımızın bu hassasiyeti göz önünde tutmaları gerekiyor. Zakir Avşar Bey de işaret ettiler, geçmiş dönemlerde maalesef bunun sıkıntılarını yaşadık. Özellikle 12 Eylül öncesindeki terörde ve terör olaylarında ve 90'lı yıllardaki bölücü terör eylemleri sırasında, bu terör haberlerinin sunumundan kaynaklanan olumsuzlukları hep birlikte yaşadık. Ancak son dönemlerde, gerçekten bu noktada, basın ve yayın organlarımızın değerli yöneticileri ile güvenlik ve yargı muhabiri arkadaşlarımızı takdir etmemiz gerekiyor. Son yıllarda, terörün ve teröristin ekmeğine yağ sürmeyecek davranışları daha bilinçli şekilde yerine getirmekteyiz. Bu noktada, daha önceden duyarlı yaklaşımlarını takdirle anmak durumunda olduğumuz TRT ve Anadolu Ajansı, her dönemde bu hassasiyeti göstermiştir. Son dönemde, onların bu hassasiyetine, diğer medya kuruluşlarının da tercüman olması ve onların da aynı hassasiyeti göstermesi sevindirici bir yaklaşımdır.

Sayın Zakir Avşar biraz evvel söyledi, BBC'nin terör olaylarındaki sunumu, her dönemde bu tür olaylar tartışılırken örnek olay olarak getirilir. Demokrasinin beşiği İngiltere'de ve biz basın yayın kuruluşları açısından da bir mektep gibi, bir örnek kuruluş olarak gördüğümüz BBC yayın kuruluşunda, IRA terörünün en yoğun biçimde olduğu dönemde, IRA Lideri Sean Fein'in isimleri anılmaz, fotoğrafları, görüntüleri yayınlanmazdı. Bu hassasiyete onlar özen gösterirlerdi, yani onun propagandasına alet olmamak için, teröriste destek olmamak, terör örgütüne bir anlamda malzeme olmamak için, o duyarlılığı gösterirlerdi. Aynı olayı biz IRA, pardon 11 Eylül sonrasında, Amerika'da gördük. 11 Eylül sonrasında, televizyonlar sadece olay neyse onu verdi, görüntülerde az evvel de işaret edildiği gibi kitleleri, kamuoyunu olumsuz yönde etkileyecek, psikolojik olarak insanları rahatsız edecek görüntülere yer verilmedi ve onun yanı sıra, teröristin sanki propagandasını yapıyormuş şeklinde bir izlenim yaratacak olayların sunumundan da kesinlikle kaçınıldı. Bunu belirtmemiz lazım.

Az evvel BBC'den söz ederken, aynı kurumda daha önce görev yapmış Zafer Arapkirli meslektaşımızın bu konudaki düşüncelerini size aktarmak istiyorum: Terör olaylarının sunumuyla ilgili olarak diyor Sayın Arapkirli, "Devletten bir yasak gelmez. BBC'ye başlayan bir gazeteci, ilkeler kılavuzundan bu tür durumlarda ne yapacağını, ne yapmayacağını öğrenir. Daha önemlisi kolu kopmuş, acı çeken bir insanı görüntülemenin insanlıkla bağdaşmayacağını, insanın ailesinden birinin ağır yaralı olduğunu televizyondan öğrenmemesi gerektiğini bilir ve refleks olarak bu tür yayınlardan kaçınır", yani bir meslekî

sorumluluk anlayışı içerisinde hareket ediyor BBC çalışanı.

Aynı duyarlılığın, biz gazeteciler açısından da örnek olması gerekiyor.

Şimdi, terör olaylarının sunumunda biz, her zaman acaba teröriste alet mi oluruz, yani her terör olayını abartılı biçimde sunmak, acaba teröristin ekmeğine yağ sürmek midir, bu da tartışılır.

Öyle olaylar var ki, terör olayını bir insanlık dışı olay şeklinde takdim edip, onun yorumunu ve boyutunu, ona hak ettiği değersizliği diyelim, değer demeyelim, değersizliği atfederek o bakış açısıyla, o sunum şekliyle öyle verirsiniz ki, abartılı biçimde sunsanız bile bu, kitlelere terörün propagandasını yapmak şeklinde değil, tam tersine kitleleri teröre karşı önlem alma ihtiyacı hissetmek, terörden nefret ettirmek için de kullanılabilir. Bu hassas noktayı da gözetmek lazım. Örneğin, daha dün televizyonlarda verilen, Filistin'de 16 yaşındaki bir çocuğun öldürülmesi olayı vardı. Bu, veriş biçiminize bağlı. Bunu öyle bir şekilde sunduğunuz zaman, daha önce de, geçen yıllarda da benzer bir olay yaşanmıştı, baba oğulun olayı, televizyonlarda, dünya televizyonlarında Filistin'deki bu olay çok sık şekilde verildi ve teröre karşı bir imaj oluşmasında çok etkili oldu. Sunum şeklinize bağlı, olayı veriş şeklinize bağlı: İşte burada, bizim, gazeteciler olarak gerçekten büyük sorumluluğumuz var. Olayı, bir terörist faaliyeti nasıl takdim etmemiz gerekir, bunu nasıl sunmamız gerekir, bunun üzerinde bilimsel bir tarzda çalışılması ve onun aktarım noktasında da o altyapıyla hareket etmemiz, o duyarlılıkla hareket etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

İzninizle, fazla vaktinizi almadan toparlamaya çalışacağım. Şimdi, sizin teröristiniz, bizim teröristimiz gibi bir yaklaşım, maalesef dünya devletlerinde bu tür şeyler yaşanıyor. Oysa terör, bir tek terör vardır: Terör kitleleri rahatsız eder; kurulu düzeni rahatsız eder; kurulu düzeni yıkmaya matuf bir silahtır ve bundan kaçınılması gerekir. Burada, o teröriste hoşgörüyle, bu teröriste insafsızca bakış gibi bir şey yok.

Teröre, biz basın kuruluşları, sadece bir insanlık dışı olay olarak bakmalıyız ve sunumunu herhangi bir ayrım gözetmeksizin, hak ettiği biçimde gerçekleştirmeliyiz, diye düşünüyorum.

Bir de hepimizin uzlaşma sağladığı bir başka terör var, bu da trafik terörü. O, gerçi şu an konumuz değil, bu da ileriki dönemlerde tartışılacak, ama o trafik teröründe de herhalde hep birlikte, elbirliği ile önlemeye yönelik çalışmaları yürütmemiz, Emniyet mensupları olarak sizin bizi aydınlatmanız ve bizim de o bilgi birikimi çerçevesinde daha duyarlı bir şekilde, bunları haber haline getirmemiz gerekiyor.

Orada da gerçekten hassas bir durum var, kimi zaman trafik terörüne ilişkin görüntüleri verdiğimiz zaman, onu yaratan, trafik terörünü yaratan görüntüleri aktardığımız

zaman, sanki trafik canavarlarına gaz veriyormuşuz gibi bir durum da oluyor. Öyle sarhoş görüntüleri filan takdim ediyoruz ki, insanlar eğlenerek izliyorlar. Ondan sonra da, sanki onun propagandasını yapıyoruz; adamı bir trafik canavarı haline getirdiğimiz değil, bir komedyen üslubu içerisinde takdim ettiğimiz zaman işin esprisi kaçıyor.

Burada da biz basın mensuplarına bir görev ve sorumluluk düştüğü inancındayım.

Daha fazla vaktinizi almadan, sözlerimi karşılıklı işbirliğimizin, polis ve basın mensupları arasındaki karşılıklı işbirliğinin daha da geliştirilerek sürmesi dileğimi ifadeyle noktalamak istiyorum.

Bu toplantıyı düzenlediğiniz için de teşekkür ediyorum.

Doç. Dr. Zakir Avşar:

Evet, geçtiğimiz yıllarda Ertürk Yöndem Bey'in TRT'de yayınlanan "Açı" adlı bir programı vardı. Güneydoğudan, aşiret reisi bir konuğu vardı o programda: Aşiret reisi konuşuyor, terör olayını anlatıyor. Gördüğüm kadarıyla da hiçbir eğitimi olmayan biri idi. Ertürk Bey, üzerine basa basa sormuştu: "Eğitiminiz nedir?" diye; "İlkokul mezunuyum" demişti. Ben bir iki makalemde de o örnek olayı aktardım. Çünkü, çok önemliydi onun söyledikleri. Diyor ki bu aşiret reisi: "Televizyondaki, gazetelerdeki haberler, bu sıradan insanlara kişilik, kimlik veriyor, bir aidiyet veriyor ve onlar, dağın cazibesine kapılıyor. Çünkü biz onları gerilla, komando, şucu bucu vesaire, birtakım kimliklerle tasvir ediyoruz, öyle niteliyoruz." O nitelemenin yanlışlığını, oradaki o eğitimsiz insan anlattı. Nereden görüyor, çünkü o toplumun içinde yaşıyor. O, gençlerin dağa çıkma, başkaldırma, terörist olma psikolojisini çözmüş, ama tabii biz bunu çözmede çok geç kaldık. Dil ve üslûp sorunu tabii çok önemli, nitelemeler çok önemli.

Terörizmin, Sayın Dr. Bengi'nin de buyurduğu gibi, maalesef bir tanımının olmaması, birinin teröristinin diğerinin kahramanı, diğerinin özgürlük savaşçısı gibi görülmesi hadisesi, bu konunun en patolojik ve hatta dramatik yanıdır. Tabii dünyanın bunu hızla aşması lazım.

Özellikle bizim medyamızın, teröristleri nitelerken mutlaka bir dil birliği içerisinde olması gerekmektedir. Sayın Dr. Bengi'nin de ifade buyurdukları gibi, haberi vermeliler, ama o haberi verirken, mutlak surette terörizmi, terörizm çerçevesi içerisinde vermeleri gerekmektedir.

Sonuçta terörizm mağduriyet getirmektedir; insanlara acı getirmektedir; keder, üzüntü getirmektedir. Bunun çerçevesini daha fazla yaygınlaştırmak, beraberinde paniği getirir. Kimseye de bir faydası olmaz.

Ben sözü değerli Yrd. Doç. Dr. İhsan Bal'a bırakıyorum. Kendileri şimdi, bize konuyu biraz daha etraflı bir şekilde açıklayacaklar. Buyurun efendim.

Yrd. Doç. Dr. İhsan Bal:

Efendim çok teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm,

Sayın RTÜK Başkanı,

Değerli Konuklar,

Sevgili Kolejli ve Akademililer,

Şimdi, Sayın Zakir Avşar da etraflıca ifade ettiler, terör olaylarının sunumunda bugün, bu sorunu çözecek gibi duruyoruz. Şimdi öncelikle, terör ve terörizm kavramlarını kısaca, minik bir şekilde canlandırdıktan, anlamlandırmaya, tanımlamaya çalıştıktan sonra, bunun sunumuna geçmekte büyük yarar var diye düşünüyorum.

Öncelikle terörizm, kendi başına salt bir anlam ifade etmiyor. Sadece felsefik bir argüman taşımıyor, aynı zamanda terörle beslendiğinde, şiddet olgusu olarak bir anlam bütünlüğü oluşturuyor. Aslında bunlar birbirinin çok yakın, iç içe geçmiş akraba iki kelimesi terminolojide. Terörizm, felsefik tartışma alanını daha çok araştırırken, stratejilerini vesairelerini konuşurken; terör, daha çok şiddet yönü üzerinde, bunun uygulanabilirlik alanları üzerinde duruyor. Kısaca bu tanımlamadan hareketle, terörün, stratejisinde ne yapmaya çalıştığına bakalım. Sistemimizde bir arıza var, ama ben neler olduğunu, görsel olmasa da diğer yönünü arz etmeye çalışayım.

Şimdi, terör, şiddeti uygularken tek temel amacı var: Bu temel amaç, şiddet üzerinden propaganda yapmak. Hatta bazı uzmanlar demişler ki, eğer medya, tabii medyayı burada kesinlikle negatif anlamda söylemek istemiyorum, öyle bir durum da söz konusu değil; medya olmasaydı, acaba terörizm ve terör olur muydu, yani bir ormanda bir ağaç kesildiğinde, bu ağacın kesildiği bilinmediğinde, acaba gerçekten ağaç kesilmiş olur muydu, diye sorulur. Acaba bomba patladığında, orada 3-5 insan, 10 insan öldüğünde bu haber, mutlaka haber değeri taşıyor, ancak bu, teröristin perspektifinden, yaklaşımından, mutlaka servis yapılması gereken bir durum. Yoksa, terörist durup dururken, bu bombayı boş yere patlatmaz. Kendisi de kısıtlı olanaklarıyla, bunu hem hitap etmek istediği, buradaki yörüngede görüldüğü gibi güvenlik güçleri olsun, sermaye olsun, politik çevre olsun, hepsinin temelinde orta tabakada, yani ortada bulunan halk, yani silahlı bir eylemden, tabii ki silahı geniş anlamda kullanıyoruz burada, propaganda yapmaya ve böylelikle kendisini ifade etmeye çalışıyor, bunu vahşice yapıyor, bilerek vahşice yapıyor.

Biz, bilerek vahşice yapılan eylemi, vahşice sunuma başladığımızda, vahşi bir eylemin vahşice sunulmasından kaynaklanan halktaki yılgınlık, halktaki korku, halktaki telaşı, isteyerek değil, ama istemeyerek, fakat daha da çok bilmeyerek desteklemiş oluyoruz.

Şimdi düşününüz, burada 10 kişi çıktık, aramızda bir örgüt kurduk. İlk amacımız, örgütümüzü tabii ki birçok tanıtım faaliyeti var, ama biz terör örgütü olduğumuz için, silahlı bir propaganda ile tanıtmak istiyoruz. Gittik, Kızılay'ın ortasında büyük bir iş merkezine bomba attık. Pek tabii ki, bunun haber değeri var. Dünyanın her yerinde var, yani tutup da habercilerimiz Kızılay'ın merkezinde bomba patlamış, 50 kişi de ölmüş, ne yapalım, memleketimizin güvenliği söz konusu, bu haberi vermeyelim: Böyle bir şey yok, böyle bir şey olması da beklenmiyor, beklenemez.

Ya beklenmesi gereken konu ne? Bu haber verilirken, olayda devletimizin güçlerinin, güvenlik güçlerinin, halkımızın, sağlık personelinin, olay yeri inceleme ekibinin, çevik kuvvet personelinin, yani o olayın karşısında yer alan, teröristin hedef aldığı kitle, halk, devlet, kim, her kim var ise, onun hepsinin müşterek, birlikte hareket ettiğini sergilememiz gerekiyor. Oradan geçen vatandaşımızın olaya tutum ve davranışındaki pozitifliği kameramız yakalamışsa, orada vermesi gerekiyor.

Çok değerli konuşmacı Hilmi Bengi Bey ifade ettiler, Zakir Avşar Bey de ifade ettiler, BBC'de ilk günden son güne kadar, uzun dönemlerde neler verileceği ve hangi alanlarda ihtisaslaşma yapılacağı ile ilgili çalışmalar yaptıktan sonra, bu haberler kendi oto-kontrol sistemi içerisinde süzgeçlerden geçirilerek veriliyor. BBC bir başka şey daha yapıyor. Konu oraya geldiği için, belki oradan devam etmekte yarar var: BBC, kendi ülkesinin ulusal çıkarları noktasında verdiği haberlerle, diğer ülkelerin haberleri arasında büyük bir çifte standart uyguluyor. Aynı BBC, Iraklı askerleri hatta bir kısmına üniforma giydirilmiş sivilleri asker diye, teslim oluyor diye, daha ikinci günden servis yaparken, CNN International, Fox News servis yaparken, İngiliz askerinin görüntülerinin yayınlanmasına şiddetle karşı çıkıyor; yani dolayısıyla burada medya etiği, ulusal bilinç, ulusal şuur ve aynı zamanda neyin, nasıl servis yapılacağı noktası arasında, sanıyorum bir denge kuruluyor gibi.

Çok öyle dünyanın uzun yıllara dayalı tecrübeli kanallarının, basın kuruluşlarının her ilkeye harfiyen, baştan sona kadar uyduğunu da söylemek, biraz benim şahsi kanımca yanılgı içerir, diye düşünüyorum.

Şimdi tekrar kendi öz konumuza geldiğimizde, ben şimdi burada sizi çok özür diliyorum, rahatsız edecek görüntüler var, ama hafızamızda kalması bakımından, yani bizler burada bilinçli bir topluluk olarak bunu seyrediyoruz. Yerel halka sunumu olarak buna bakarak düşünelim isterseniz, burada bir görüntümüz var, yine aynı şekilde, burada direk

alnından vurulmuş bir görüntü, burada aynı şekilde devam ediyor görüntülerimiz, burada rahmetli Sabancı ve İngiliz medyasına geliyoruz. Birinciler bizim görüntülerimizdi, şimdi 1998 yılı Oma bombardımanında, IRA terör örgütü 21 kişiyi çok vahşice katletti. Bu, tam İngiltere'de normal yaşama geçiş, yani Birleşik Krallık'la İrlandalılar arasında bir yakınlaşmanın sağlandığı döneme tesadüf ettirilen terör eylemi ve bu terör eylemi, çok sansasyonel, çok vahşi bir eylemdi. Bizdeki PKK'nın eylemleri gibiydi. Vakıa, bizdeki PKK'nın eylemleri, İngiltere'de, yakın zamana kadar çok da terör eylemi olarak geçmezdi. En insaflıları gerilla derdi. Gerillayı verdikten sonra da, bizim askerlerimiz ne kadar işkence yapmış iddialarını arkasından ilave ederdi. Bu da ayrı bir konu, parantez olarak. Orada ölenler, ben hepsini scan edemedim, 21 kişi, şimdi bir ölüm haberini halka verirken, o ölenlerin canlı fotoğraflarından hareketle ne kadar sempatik, ölüm hadisesinin vahşetinin ötesinde, halkla insanlarını, bu kuruluşlarını bir araya getirme, bütünleştirme perspektifi yansıtıyor. Tabii bu, benim kendi okuduklarım ve yaklaşımlarımdan ortaya koyduğum bir şey, tamamen tartışmaya açık.

Arkasından devam ediyoruz. Yine aynı olayın meydanında çalışan devlet görevlileri. Hiçbir ceset yok, yıkılmış bina, Oma'daki bombardıman. Şimdi burada, İngiliz Polisi'nin bir yaralıya, hemen arkada bir hanım polis, öndeki bey gayet yardımsever bir şekilde yaralıyı kolluyor, kontrol ediyor, yardımına koşuyor, müşfik. Yani, terörist ne diyor? "Ben senin sistemini alt üst ederim diyor." Medya da diyor ki, "Hayır diyor, ben senin vahşet görüntüne yer vermiyorum; senin alt üst edemediğin, yıldıramadığın, sistemin ayakta kalan insanlarını veriyorum. Oradaki yaralı ve o yaralıyı kucaklayan polisi, hemşiresi, yangın ekibi, yani bizim sistemimiz senin zannettiğin ve senin istediğin şekildeki görüntülerle ekrana yansımayacak". Aslında olay günlerce ekrana yansıdı ve tartışıldı, ama tartışma metodolojisinde çok ciddi fark var.

Burada, olay yeri inceleme uzman ekibi, gayet güzel kıyafetleriyle gelmiş, yine otoriteyi, yine devletin yıkılmazlığını, o ulusun birlikteliğinin sembolü olarak o günün karelerine yansıyor. Cenaze töreni, bu cenaze töreni çok tartışıldı. Çok geniş katılımlar yapıldı, hem Katoliklerden katılım sağlandı -Protestanlar öldürülmüştü bu saldırıda-, hem de Katoliklerden katılım sağlandı; Katolik papaz konuşmalar yaptı, Protestanlarla birlikte gözyaşı döktüler. Bu vahşeti, ama vahşet sahnesi rasyonel bir bilimsel kurguyla sahneye sürüldü, yani böyle ah vah, yandık bittik, mahvolduk, deriler havada uçarken kesinlikle yer almadı. Bu tabii ki, kendi ülkesine yönelik durum için söylüyorum ben.

Bir de görselliğin yanında, bizim yazılı ifadelerimiz var. Şimdi bu birinci ifade: "Kürt – Laz – Çerkez İttifakı", bunu bir dergimizin kapağından aldım. Böyle ifadelerimiz

yaygın: “Sandıktan PKK çıktı.” Efendim, biz, sabah akşam uğraşsak, Abdullah Öcalan’a fırsat versek, bu kadar etkileyici bir propaganda yapamaz. Bu, oradaki basın mensubunun kötü niyetinden kaynaklanmıyor. Benim algıladığım kadarıyla, ortak bir olaya yaklaşma ve ortak çözüm önerilerinde, ortak bir ulusal bilinç çerçevesinde, medya etik kurallarıyla ulusal bilinci ortak noktada buluşturacak bir alan oluşturamamamızdan kaynaklanıyor. Hâl böyle olunca, bu başlık, terörizm bir kez PKK sandıktan çıktının öncesindeki haberle birlikte, alt etnik grupların Kürtler, Lazlar, Çerkezler, bunların hepsi bir kez bir araya gelmişler, bunların bir araya geldikleri yetmemiş, bunlar PKK ile de bir araya gelmişler, yani Türkiye’nin bilmem ne kadar nüfusu bir araya gelmiş ve bize savaş açmış demek. Mücadele etmemiz gereken bu kadar güçlü bir alan var, düşman var. Böyle vahim bir şey olabilir mi, yani bir devlet, bir devletin bireyleri, güvenlik güçleri, diğer organları, halkının bilmem ne kadarıyla mücadele ediyor olabilir mi? Terörizmin en büyük stratejik hedefi, hedef kitlesini, yani devletin bakacağı alanı büyütmek, savaşacağı alanı büyütmek. O sürekli büyütmeye çalışır. Hatta bir teröristi yakalarsınız, bu, Hizbullah operasyonlarında çok görülmüştür. Gerçekten çok dikkate değer operasyonlardır onlar, planlı operasyonlar, daha önce birkaç oturumda arz etmiştim. Şimdi, yakaladığınız terörist bilinçli olarak diyor ki, “Ben Refah Partisi üyesiyim, ben TİKKO ile işbirliğindeyim, ben CHP’nin gençlik kolları üyesiyim”, yani direk hedefi göstermiyor; sizi dolaştırıyor, eğer bilgi azlığınız varsa ve bu haber de direk medyaya sunulmuş, medya da bu şekilde sunmuş ise, bakıyorsunuz, karşınızda mücadelede edeceğiniz o kadar geniş bir alan doğuyor ki ve terörist bundan çok ciddi şekilde yararlanıyor.

Terörizmle mücadelenin, sanıyorum birinci altın anahtarı, hedefin küçültülmesi, kesinlikle büyütülmemesidir.

İkinci altın anahtar, sanıyorum terörle mücadelede sadece güvenlik güçleriyle teröristler arasında bir düello değil, halkın, medyanın ve diğer bütün kurum ve kuruluşların katılımıyla yapılan bir mücadeledir. Bunu bu şekilde algılamak ve yaşama geçirmek durumundayız.

Genelde sorunu biraz saptamaya çalıştık. Bunun üzerinde de çok uzun konuşulabilir, ama Sayın Avşar konuşma süremizi bildiriyor, zamanımız azalıyor. Şimdi ben son toparlayıcı cümlelerimle sizlerle birlikteliğimi sonlandırmak istiyorum.

Medya, terörün oksijenidir. Bu, medyaya kesinlikle bir suçlama değildir. Bu bir durum tespitidir. Burada medya neyi, nasıl haber yapacağını, bu olayın rasyonel çizgilerinde tartışma alanları içerisinde bunu ortaya koymak, kendi içerisinde çözmek durumundadır; bu, benim şahsî kanım. İkinci önemli husus ise, medyanın özgürlük alanlarını başkaları saptamamalı. Başkaları tayin edemez ve etmemeli. Medya, kendi özgürlük alanlarını kendi

saptamalı ve bu saptadığı alanlara sahip çıktığını, kendi oto-kontrol mekanizmalarıyla göstermeli, yani güvenini artırmalı. Efendim polisidir, başka kurumlarıdır, hukukçularıdır, bu ayrı tartışma konusudur, öncelikli görev medyanındır, diye düşünüyorum. Çok özür diliyorum, medyaya fazla mı söylüyorum, ama bizimle ilgili kısımları da sonra konuşabiliriz.

Tabii ki medya, hesap verebilir ve aynı zamanda denetlenebilir olmalıdır, bunlar da zaten yıllardır konuşulan şeyler.

Benim diğer bir saptamam ulusal bilinç, ulusal çıkar, medya etiği veya medyanın kendi ilkeleri arasında bir denge oluşturulmalı. Bu, terör haberlerinin sunumunda, güvenlik güçleriyle medya arasındaki çok yakın işbirliği ile sağlanabilecek bir durumdur, diye düşünüyorum ve kısaca böyle özetlemeye çalışıyorum.

Saygılar sunuyorum.

Doç Dr. Zakir Avşar:

Efendim, Sayın Yrd. Doç. Dr. İhsan Bal'a teşekkür ediyorum. Tabii, medyaya getirdiği eleştirilerde büyük ölçüde haklılık payı var. Çünkü şöyle bir söz vardır: İnsanları öldürerek bir yerlere götüremezsiniz, ama bu paniği, korkuyu yaygınlaştırdığınız ölçüde, herkesi, bütün toplumu öldürmüş olursunuz. İşte terör, o zaman hedefine varmış olur. Tabii medyamızın da kendi özeleştirisini yapması gerekir. Burada bir alınganlık, gücenecek hadise yok. Sayın Bal, son derece dikkatli seçti cümlelerini, gördüğüm kadarıyla.

Önemli olan şudur: Bütün dünyada, terör olayları olduktan sonra, bir adlî vaka veya polisiye vaka vuku bulduktan sonra, medya geliyor. Bizim medyamızın sunduğu görüntülerin benzerini onlar da alıyorlar olay yerinde. Polis tarafından olay yerinde tespit edilen görüntüleri de alıyorlar. İkisi arasındaki tercih kendi yayın stratejileriyle ilgili. Biz de diyoruz ki, medyamız tabii ki tarihe tanıklık yapacak, bütün görüntüleri alacak; polis de alıyor zaten o görüntüleri, çoğu zaman polis de veriyor o görüntüleri medyaya, eğer medya alamıyorsa, ama burada tercihte, işte şu psikolojik harekâtın iyi uygulanması lazım: Önemli olan toplumu çökertmek değil ki, toplumu yaşatmak. O açıdan, tabii tercihin böyle bir noktada gelişmesi bizim arzumuzdur. Doğru yayıncılık da budur. İnsan hayatı mı, haber mi? Şimdi bu, Avrupa'da, Amerika'da medya enstitülerinde öğrencilere verilen ödev konularıdır. Bu konuda, özellikle terörle ilgili bir olayda "insan hayatı mı, haber mi", bu sorulur habercilere. Haberci habercidir, ama işte buradaki tercihini iyi koyabilmesi hadisesi çok önemlidir.

Ben şimdi konuyu biraz daha derinlemesine açacak olan, yazılarından tanıdığım değerli arkadaşım Başkomiser Necati Alkan'a söz vereceğim. O da yine çok kıymetli açılımlar getirecekler. Buyurun Necati Bey.

Başkomiser Necati Alkan:

Çok teşekkür ediyorum. Bütün katılımcılara hoş geldiniz diyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Zannediyorum benim şu anda burada sunacağım bilgiler, hem bir psikolojik harekâtın propaganda gözlüğü ile, hem medya ve terör örgütü gözlüğü ile konuşmacıların konuşmalarını tamamlayacak nitelikte olacak diye düşünüyorum.

Hepimizin bildiği gibi, 30 yıldan bu yana terörizmin her türlüsü ile ülkemiz gerçekten mücadele veriyor. Fakat Türkiye'nin sıkıntılarını, acılarını, dünya 11 Eylül saldırılarıyla birazcık anlamaya başladı diyebiliriz, ama dünya, asıl terörizmin ne demek olduğunu 11 Eylül saldırılarıyla anladı.

Propagandanın ne demek olduğunu, tekniklerini ise, özellikle İkinci Körfez Harekâtı'nda, Amerika'nın ve Irak'ın uygulamış olduğu psikolojik harekât teknikleri ile, propaganda teknikleri ile görmüş olduk.

Ben önce sunuma, göstereceğim 3 video görüntüsü ile bu video görüntülerinin üzerinde yapacağım ufak bazı hatırlatmalarla ya da dikkat çekmelerle devam etmek istiyorum.

Bu 30 yıllık süreçte yalnız, bir vurgu daha yapmam gerekiyor zannediyorum: Medyadan güvenlik güçlerine varana kadar, artı akademisyenlere varana kadar hepimiz terörizmi gerçekten öğrendik. Türkiye'de ilk terörizm hareketleri başladığında, bu konuyu derinlemesine bilen ne bir akademisyen, ne bir güvenlik görevlisi, ne de tam anlamıyla gazeteci vardı. Ama bugün, üniversitelerin değişik bölümlerinde sayısız doçenti, profesörü görmek mümkün. Yine gazetecilerden, terörizm alanında uzmanlaşmış sayısız insanı görmek mümkün. Yine bizim Teşkilatımızda da Teşkilat bünyesinden yetişen uzmanları, terörizm konusunda uzmanları görmek mümkün. Demek ki, bazen acılar da insanlara çok şey öğretiyor, diye ben düşünüyorum. Şimdi isterseniz görüntülerimize geçelim.

Bu, hepimizin bildiği gibi, görüntülerin veriliş şekline ben televizyonlarda dikkatleri çekmek istiyorum özellikle. Bu, CNN Türk televizyonunda yayınlanmıştı.

(Görüntüden gelen ses) Dünya tarihinin en büyük terörist saldırısı, Türkiye saati ile 15:3o sıralarında, New York'ta meydana geldi.

Ki, bu görüntülerin dışında da çok fazla dünya medyasında herhangi bir görüntü görmedik. Uçağın kuleye çarptığı an, ama onun haricinde ne bir ceset, ne bir kan, binanın içerisinde mutlaka görüntüler çekilmiştir. Binanın içerisinde insanlar nasıl bir haldeydi, onları gösteren hiçbir görüntü görmüyoruz.

Ben bu görüntüleri izlediğimde şunu düşündüm: Türkiye'de böyle bir ikiz kule

olsaydı, yani şu çarpma olayı bizde meydana gelseydi, medyamız nasıl bir tavır takınırdı? Devlet görevlileri olarak biz nasıl bir tavır takınırdık? Bunları çok merak ediyorum şahsen.

Gerçekten 11 Eylül, terörizm konusunda bir milât olarak değerlendirilebilir. Amerika'nın yıllardan bu yana, insanların hafızalarına propaganda silahlarını kullanarak, özellikle bilinçaltlarında oluşturduğu, Amerika dünyayı istediği her yerden, istediği şekilde gözetler, istediği gibi yönlendirir, istediği anda da her şeye ulaşır imajını bu saldırılar yerle bir etti.

Şimdi yine bir görüntümüz var. Bu, F tipi cezaevlerinde yaşandı. Orada, özellikle bizim güvenlik güçleri olarak yaptığımız bazı hatalar oldu, ama medyanın da özellikle yapmış olduğu, propagandanın teknikleri açısından bazı hataları oldu. Bakın "Hayata Dönüş Operasyonu", hemen kısaca bu görüntülere bakalım. Yorumu daha sonra yapacağım.

Şimdi, Hayata Dönüş Operasyonu'nun başlangıç sürecini, kısaca anlatmak istiyorum: F tiplerine geçmeden önce, özellikle Adalet Bakanımız Hikmet Sami Türk, bütün gazetecileri, bütün basın mensuplarını bir araya topladı ve F tiplerinin niçin, hangi amaçlar çerçevesinde inşa edildiği ve ne amaçla kullanılmak istendiği konusunda brifing verdi. Bu brifingin hemen ardından, terör örgütleri harekete geçerek, yine propagandanın araçlarını kullanarak, ciddi anlamda kamuoyunu F tiplerinin aleyhinde, propaganda bombardımanına tuttular. Ne zamana kadar? Ta ki, özellikle televizyonlarda ve gazetelerde, iki örgüt mensubunun birbirleri arasında yapmış olduğu "içinizden birini yakın" konuşmasına varana kadar.

Zannediyorum, herkes hatırlayacak bunu. "İçinizden birini yakın" ki, bu görüntüler yayınlanır yayınlanmaz, ki o zamana kadar örgütler bir-sıfır propagandada öne geçmişlerdi. Bu görüntüler televizyonlarda yer alır almaz, devlet güvenlik güçleri iki-bir propagandada öne geçtiler. Fakat, propagandada "dozaj kanunu" vardır. Eğer siz, propagandanın dozajını ayarlayamazsanız, bir zaman sonra -ki propagandayı tanımlayan propagandistler, propagandacılar, propaganda çift tarafı keskin bıçak gibidir derler-, eğer dozajını ayarlayamazsanız, kendinizi kesmeye başlarsınız.

Nitekim o dönemde, devlet kurumları arasında, zannediyorum koordinasyon eksikliğinden olsa gerek, herkes, jandarmasından emniyetine, oradan MİT'e, oradan Adalet Bakanı'na varana kadar, herkes elindeki malzemeleri medya mensuplarına verdiler. Medya mensupları da bu dozaj kanununu hesap etmeden, her Allah'ın günü, akşamları propagandaya tâbi tutunca kamuoyunu, örgütlerin ne melanet şeyler olduğunu anlatma noktasında propagandaya tâbi tutunca, örgütler ajite oldu. Hatta, o dönemde, bizim yapmış olduğumuz bir toplantı vardı, ben toplantıda dedim ki; eğer elimizde bir imkân varsa, şu anda

propagandanın dozajını düşürmemiz lazım. Elimizde bir done varsa, kamuoyunu başka bir yöne yönlendirmemiz lazım. Neden, çünkü çok yakın bir zamanda örgütlerin arka arkaya saldırıları gelebilir. Çünkü örgütler gerçekten çok ciddi anlamda, o dönemde ajite oldular. Alınan, bize gelen duyumlardan da bu anlaşılıyordu -ki hemen arkasından-, hatırlayacaksınız yine, Şişli'deki İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne, DHKP/C örgütü üyesi Gültekin Koç adlı militan, intihar saldırısında bulundu. Hemen, yine bu olayın akabinde, yine örgüt ajite olduğundan dolayı, iki polis otosuna saldırıda bulundu, yine iki polis şehit oldu, yani orada medyamız, özellikle dozaj kanununu gerçekten ayarlayamadı, ama her şeyden öte, propagandayı yönlendirme noktasında, koordine etme noktasında, devletin burada bir sıkıntısı vardı, diye düşünüyorum.

Diğer bir görüntüyü ise, Hizbullah operasyonunda yaşadık. Hepimizin bildiği gibi, operasyon başladıktan sonra (arkada görüntüleri görebiliyoruz şu anda), televizyonlar 4 saat canlı yayın yaptı. Hizbullah operasyonunu 4 saat canlı verdi, düşünebiliyor musunuz, 4 saat sürdü bu ve operasyonun bitmesine yarım saat kala, o anda güvenlik güçleri uyandılar, hemen medya mensuplarına müdahale ederek, canlı yayını kestiler.

Şimdi ben düşünüyorum, eğer içeride, örgüt mensupları, her ne kadar biz elektrik kablolarını kesmiş olsak da, jeneratör bulundurmuş olsalardı şayet ve televizyon haberlerini o anda seyrediyor olsalardı, ki polislerin nerelerde konuşlandıklarını ve nerelerden binaya girmeye çalıştıklarını tespit etselerdi; bu, bir facia ile sonuçlanabilir diye değerlendiriyorum ben şahsen. Diğer bir nokta da, örgüt mensuplarından bir tanesi dışarıdan, içerideki örgüt mensuplarına cep telefonu vasıtasıyla bağlanarak, çok rahatlıkla polisin yine hangi noktalarda konuşlandığını ve nerelerden binaya girmeye çalıştığını içeridekilere bildirebilirdi ve operasyon bir facia ile neticelenebilirdi.

Burada yalnız, ilk etapta güvenlik güçlerinin bir hata yaptığını söyleyebiliriz. Çünkü, bunların önceden hesaplanması lazım, mutlaka ayarlanması, düşünülmesi lazım, karar verilmesi lazım, medyaya hangi bilginin, ne kadar verileceği konusunda özellikle karar verilmesi lazım. İlk etapta hata yaptığımızı düşünüyorum, güvenlik mensupları olarak, ama ikinci etabında bu işin, özellikle hücre evinde çıkan kasetler, o vahşet görüntüleri, şiddet görüntüleri uzun süre hatırlarsınız, medya mensupları ile birlikte, RTÜK'le birlikte de zannediyorum tartışıldı. O hücre evlerinden çıkan görüntülerin, şiddet görüntülerinin medyada yayınlanıp yayınlanmaması konusunda, o dönemde biz de görüş beyan ettik. Ben kendim psikolog olduğum için, o dönemde yazdığım yazılarda, çocukların, kadınların özellikle hesaba katılarak ve vatandaşların da tabii hesaba katılarak, bu görüntülerin kesinlikle yayınlanmaması gerektiği konusunda görüş bildirmiştim, ama hatırlayacağız, daha önceki

görüntülerde, terörle ilgili görüntülerde, bizim medyamızın çok ceset yayınladığı da vakidir, diye düşünüyorum.

Şimdi bu görüntülerden sonra, çok hızlı şekilde, terörizmle propagandanın nasıl yan yana getirilebileceği konusunda birkaç şey söylemek istiyorum.

Terörizm deyince, gerçekten insanın aklına propaganda geliyor. Çünkü terörizm kelimesinde, -ki Latince bir kelimedir terörizm-, hemen baktığımız zaman ne var, işte korkutmak var, dehşete düşürmek var, korkutup kaçırmak var, caydırmak gibi anlamlar taşıdığını görüyoruz. Yine Türkçe'deki lügatlere baktığımız zaman korkutma, yıldırma ve tedhiş anlamlarına geldiğini görüyoruz.

Neden korku duygusundan faydalanmak istiyor diye düşündüğümüz zaman terör örgütlerinin, çünkü insanda iki önemli duygu vardır: Bunlardan bir tanesi korku duygusu, diğeri de umut etme duygusudur.

Genelde teokratik yapılar, demokratik olmayan yapılar, toplumların bu korku duygusunu kullanırlar. Demokratik yapılar ise genelde, insanların umut dünyasına hitap ederler. Ki, siz mesela bir devlet adamı olsanız, seçime gireceksiniz mesela, seçime gidiyor diyelim ki hükümet ve halkın karşısında bir konuşma yapacaksınız, orada umutlara hitap etmediğiniz sürece, deseniz ki, "Sevgili vatandaşlarım, size umut vaat etmiyorum ya da size anahtar vaat etmiyorum, size cennet vaat etmiyorum" diye bir konuşma yapsanız, insanlar sizin bu konuşmanıza çok fazla itibar etmezler, ama çıksanız karşılarına, geçmiş yıllarda görüldüğü gibi; "Sevgili vatandaşlarım, size iki anahtar vaat ediyorum" diye konuşma yapsanız, bu mutlaka etkisini gösterecektir. Burada, özellikle umut duygusunun propagandada kullanıldığını görüyoruz.

Peki terörizm nedir, hemen kısaca kavram olarak buradan bir noktaya gelmek istediğim için bunları vermek istedim. Bir ideoloji etrafında örgütlenen birden fazla kişinin ekonomik, sosyal, kültürel, psikolojik ve siyasî amaçlarını gerçekleştirebilmek için yürüttüğü kuralsız şiddet hareketleri olarak terörizmi tanımlayabiliriz. Terörizmde öne çıkan üç önemli öğe var ki, son yıllarda özellikle üzerinde tartışılan; bir eylemin terörizm olarak nitelenebilmesi için üç unsurun, ideoloji, örgüt ve eylemin yan yana gelmesi lazım. Diyelim ki bir örgütlenme var, ideoloji yok, ama örgüt ve şiddet var. Bunu biz, terörizm suçu içerisinde tasnife tâbi tutamıyoruz. Bunu, örgütlü suçlar ya da organize suçlar şeklinde tanımlamak mümkün, diye düşünüyorum.

Amaç olarak ise terörizmin amacı, devletin siyasal yapısını, siyasal şiddet hareketleri ile ele geçirmek ya da rejimini değiştirmek, diğer bir ifade ile de bir ülkeyi ekonomik, siyasî, kültürel ve askerî açıdan zaafa uğratarak yıpratmak şeklinde açıklayabiliriz.

Devam edelim şimdi, diğer slaytımıza geçelim. Buradan bir noktaya geleceğim şimdi. Evet, terör örgütleri, ki silahlı propaganda, bütün terör örgütlerinin kullandığı bir araçtır. Bakın, terör örgütleri propaganda faaliyetleri olarak afişi, broşürü, televizyonu, radyoyu, interneti çok iyi kullanabildiği gibi, ki bunları propaganda faaliyetlerinde kullanabildiği gibi, silahlı eylemlerini de silahlı propaganda şeklinde kullanabilir. Çünkü biraz sonra aslında gelecek, Çinlilerin bir atasözü var: "Bir kişiyi öldür, bin kişiyi korkut." Aslında bugün, terör örgütleri bir kişiyi öldürerek, medya aracılığı ile milyonlara ne yapıyorlar, korku salıyorlar. Bunu, biz çok ayan beyan bir şekilde görüyoruz. Peki silahlı propagandanın amaç ve hedefleri nelerdir? Silahlı propagandada amaç ve hedefler, varlığını duyurma ve gücünü gösterme, devletin otoritesini sarsma, devleti halka baskı yapmaya zorlama, kendinden yana olmayanları sindirme ve duyarsız hale getirme, toplumu korku hipnozuna tâbi tutma. En önemli noktalarından bir tanesi bu: Toplumu korku hipnozuna tâbi tutma, çünkü korku hipnozuna tâbi tuttuğunuz zaman, toplumu korkuttuğunuz zaman ne yapabileceksiniz, onu duyarsız bir hale getirebileceksiniz.

Son yıllarda azalmış olmasına rağmen, 93'lü yıllarda, terörün zirveye çıktığı noktadır Türkiye'de, ki grafiklerde de bunu görmemiz mümkün, ha bire, her gün vatandaşlarımız ölürdü, güvenlik güçlerimiz ölürdü, ama 96-97-98 yıllarına geldiğimizde, biz artık insanların bu görüntüleri kanıksadığını, özellikle şehit görüntülerini kanıksadıklarını gördük. Bunun da işte o korku hipnozunun etkisi olduğu söylenebilir. Yine George Sorel de "20'nci yüzyılın bir ilahı vardır, o da korkudur" sözleriyle, kitleleri yönetmenin, onları arzu edilen hedeflere götürmenin en uygun çaresinin korkuyu yaygınlaştırmak olduğunu söylemektedir.

Evet, peki terör haberleri medyada yer aldığı zaman, bize getireceği avantajlar nedir? Mutlaka hepten terör haberlerinin medyada yer alması kötü değil, bunun avantaj ve dezavantajları var. Önemli olan haberlerin nasıl sunulduğudur, konuşmacılar özellikle bunu sık sık dile getirdiler. Bize getirdiği bazı avantajlar vardır. Nedir onlar? Toplumun haber alma özgürlüğü sansürsüz gerçekleşmiş olur, olaylardan sonra devlet ve güvenlik güçleri aleyhinde oluşabilecek dedikodu, şayia, fısıltı ve benzeri propaganda faaliyetleri engellenmiş olur, yine medyanın anayasal bir hakkı olan özgürlük ilkesi -ki çok sık tartışılıyor-, işte bu sansüre girer mi, yasaklamaya girer mi şeklinde, bu yerine getirilmiş olur. Görüntüleri izleyen vatandaşlarda polise olan güven duygusu artmış olabilir. Peki dezavantajları neler? En önemli nokta bu, toparlama açısından, en önemli nokta bu; medya, terör olaylarını verirken abartarak, sansasyonel bir şekilde vermekte, bu durum bulaşıcı bir etki meydana getirmektedir ki, bakın biz bunu nerede görüyoruz: Mahir Çayan ve arkadaşları, DHKP/C terör örgütünün temellerini

attıkları yıllarda, aslında kır terörünü savunuyorlardı. Mao'nun stratejisi olan kırlardan şehirlere terörü savunurlar. Fakat o dönemde, Deniz Gezmiş ve arkadaşları, arka arkaya Amerikan üslerini bombalamaya başlayınca, birkaç tane banka soymaya başlayınca, demişler ki Mahir Çayan ve arkadaşları, "Biz geri kaldık, bugüne kadar hiçbir şey yapamadık, yani biz de bir eylem yapalım". Bunlar, kendi yayınlarında da bunu ifade ediyorlar, bir anda kendilerini şehir terörünün içerisinde buldular Mahir Çayan ve arkadaşları. Bu noktada, haberlerin bulaşıcı bir etkisinin var olduğunu söylüyoruz, yani abartarak, sansasyonel bir şekilde haberlerin sunumu. Diğer bir madde, medya açısından büyük bir haber değeri taşıyan terör olaylarının, medyada sık sık ve sürekli olarak gündeme getirilmesi, teröristleri kamuoyunda tanınan, hatta yaptıkları şiddeti haklı ve kendilerini de bir kahraman durumuna getirebilmektedir. Terör örgütlerinin de amacı bu. Terör örgütlerine dair haberlerin sık sık ve uzun süre verilmesinin, aynı zamanda terör örgütlerine ülke gündemine hakim olma duygusunu sağladığı söylenebilir.

Terör örgütleri ve eylemleri haber yapılırken dil, üslup ve terminolojiye dikkat edilmediği, ama son yıllarda, özellikle bu tür toplantıların etkisiyle de yazılan, çizilen akademik çalışmaların, kitapların, makalelerin etkisiyle de bu aşılmaya başladı. İlk zamanlar, terörle mücadeleye başladığımız ilk zamanlar, özgürlük savaşçısı gibi, Kürt gerillalar gibi birtakım haberlerin televizyonlarda, radyolarda, gazetelerde yer aldığını biz çok gördük. Halbuki, bir teröristle, gerilla çok farklı kavramlar. Bir gerilla grubundan bahsettiğiniz zaman, ülkesi işgal edilen bir gruptan bahsetmeniz gerekiyor, gerillalar savaş hukukuna tâbidirler ve sivilleri asla öldürmezler, silahlarını gizli olarak taşırlar. Teröristler ise sivil öldürürler, en önemli özelliği teröristlerin sivil öldürmesidir.

Avrupa'nın, PKK'yı terörist örgüt olarak tanıması ne zaman başladı? Ne zaman ki sivilleri acımasızca öldürmeye başladı PKK, ondan sonraki aşamada da Avrupa, PKK'nın bir terör örgütü olduğunu yavaş yavaş kabullenmeye başladı. Özellikle, terörist hareketlerde sivil öldürmek çok önemli diye, bunun altını çizmek istiyorum.

Yine aynı şekilde, medya tarafından terör olaylarının geniş ve detaylı bir şekilde verilmesi, örgütlere bazı avantajlar sağlamaktadır: Detaylı verilen haberler sonucunda gerçekleştirilen eylemle ilgili tepkilerin ortaya konulması ve yapılan yanlışların belirtilmesiyle, bir nevi aslında örgüt mensuplarına, biz bir dahaki eylemlerinde neleri yapmamaları gerektiği konusunda eğitim vermiş oluyoruz. Bu noktada da ciddi anlamda medyanın dikkat etmesi gereken şeyler olduğunu düşünüyorum.

Sonucu bağlıyorum. Yine medyanın, bazı haber ve toplama yöntemleri, güvenlik güçlerinin yürüttüğü operasyonlara büyük zararlar verebilmektedir ki, Hizbullah

operasyonundan hatırlayalım: O operasyon bir facia ile neticelenebilirdi, yine yanlış hatırlamıyorsam, 1977 yılında, Fransa'dan Mogadişu'ya giden uçağı teröristler kaçırdılar ve Alman pilot inişe yakın bir zaman diliminde, kendi cihazlarından güvenlik güçlerine haber verir. Kaç kişi olduğunu, teröristlerle ilgili bilgi verir ve nasıl olduysa, medyaya sızar bu haber. Medyaya sızdıktan sonra, radyoda teröristler, uçağın içerisinde bu haberi dinlerler ve bu haberi duyar duymaz, aynı anda giderler, kaptan pilotu öldürürler.

Bundan dolayı, medyanın bazı haber toplama yöntemlerine özellikle dikkat etmesi gerekiyor.

Haberi toplarken, güvenlik güçleriyle mutlaka işbirliği yapması gerekiyor; yine medya, terör haberlerini sunarken ceset görüntüleri, kan izleri ve benzeri yayınlar -ki biraz önce bunlar ifade edildi-, özellikle çocuklar üzerinde ciddi anlamda iz bırakıyor ve Türk turizmi açısından çok ciddi anlamda etkisi var. Çünkü yurt dışındaki insanlar, Türkiye'yi iki kaynaktan öğrenebiliyorlar: Bunlardan bir tanesi, Türkiye'nin köylerinden göçüp giden, oraların varoşlarında yaşayan Türkler. Diğeri ise, medyada çıkan haberler, yani o haberleri dışarıdaki yabancının izlediğini, özellikle terör haberlerini izlese, zanneder ki, Türkiye'de kıyamet kopuyor. O zaman, bir turist olarak Türkiye'ye gitmeye gerek yok der. Bundan dolayı da çok önemli.

Yine medyamızın bir diğer özelliği de, gizli operasyonlara katılan görevliler hakkında gerek sözlü, gerekse yazılı olarak geniş bilgi vermesi. Bu da direk bizim güvenlik güçlerimizi terör örgütlerinin hedefi haline getirir, yine aynı şekilde, terör haberlerinin sürekli olarak medyada yer alması sonucunda, güvenlik güçleri demoralize olabilir ve kendilerini değersiz görebilir.

Burada, yeri gelmişken bir şeyin daha altını çizmek istiyorum: Özellikle son günlerde yer aldı, özellikle bir medya mensubu, polisin ya da güvenlik gücünün yaptığı bir hata sonucu elde ettiği çok gizli bir bilgiyi, hemen gazetesinde yayınlıyor ertesi gün. İşte mesela yazıda yazıyor, diyor ki, mesela falanca sınırdan, falanca bölgeden üç tane terörist Türkiye'ye giriş yapacak şu tarihte. Yazıda bu yazıyor, bakıyorsunuz ki, hemen ertesi gün gazetede çıkmış. Şimdi ben düşünüyorum: Ya o medya mensubu hedefte varsa, o terör örgütünün hedefinde varsa. Ben, çok ilginç diye düşünüyorum. Bu defa, terör örgütleri gazeteleri ya da televizyonları mutlaka takip ediyorlar, hemen stratejilerini değiştiriyorlar.

Bundan dolayı bir medya mensubunda bence şu bilinç olmalı: "Ben bu gizli bilgiyi elde ettim, ama bunu yayınladığım zaman ülkemin menfaatleri adına ne getirecek, ne götürecek, ya da bunu yayınlamam doğru mu?" Bunun sorumluluğunu, bir medya mensubunun, iç dünyasında mutlaka taşıması gerekir, diye düşünüyorum.

Yine bu çerçevede, benim birkaç önerim var: Bu önerilerime özellikle Emniyet Genel Müdürlüğü'nde bir Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı'nın kurulması noktasında, bunu şundan dolayı söylemek istiyorum:

Özellikle hatırlayacağız yine; PKK terör örgütü, 1996 yılında sol terör örgütleriyle bir işbirliği geliştirerek, anlaşma demeyeceğim işbirliği geliştirerek, Karadeniz'e açılmaya çalıştı ve o dönemde ben, yine Terörle Mücadele Daire Başkanlığı'nda çalışıyordum, bize sürekli yazılar gelirdi, Karadeniz'de PKK'nın faaliyetleri konusunda bize yazı gelirdi. Fakat, daha önceden öyle bir organizasyon olmadığı için, bilgilendirme konusunda, medyayı hızlı bir şekilde bilgilendirme konusunda bir organizasyon olmadığı için, biz gecikiyorduk medyaya bilgi vermekte ve o dönemde, benim tespit ettiğim, medya mensupları, ulaşabildiği kadar bilgiye ulaşıyordu, ulaşamadıklarını da oturup masa başında yazıyorlardı ve o dönemde, yine hatırlayacağız, öyle yayınlar yapılıyordu ki, özellikle açılma girişiminde, yani başladığında, o dönemde PKK militanları artık faaliyet yürütmeye başladığında, ilk bir hafta özellikle, öyle yayın yapıldı ki, izleyen insanlar, neredeyse Karadeniz elden gidiyor zannetti. Ne zamana kadar? Üst düzey devlet görevlileri Karadeniz'de bir toplantı yaptı. Bu toplantıda, medyaya konunun ehemmiyetinin anlatılması konusunda bir görüş, bir karar çıktı ve bu karar neticesinde, medyanın genel yayın yönetmenlerine zannediyorum, ki ben içinde bulunmadığım için bilmiyorum, nasıl bilgi verildi konuyla ilgili ve aradan, o toplantıdan hemen bir iki gün geçtikten sonra, medyadaki Karadeniz görüntüleri, Karadeniz, PKK ve sol örgütler görüntüleri, bir anda yüzde 80, yüzde 90 düşme eğilimi gösterdi ve ondan sonra da, zaten o araziye PKK militanlarının dayanması mümkün değil, sol örgütleri de bir zaman sonra rahatsız olmaya başladılar, terk etti gittiler, yani bu noktadan, medyaya düşen çok önemli görevler var diye düşünüyorum ve bundan dolayı, bu bilgi ihtiyacını giderebilmek için, özellikle bir Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı'na, psikologlardan, sosyologlardan, iletişim uzmanlarından, halkla ilişkiler uzmanlarından oluşan bir Halkla İlişkiler Dairesi'ne ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Bu tür toplantıların medya mensupları ile güvenlik güçleri arasında, akademisyenlerin de katılımı ile sürekli olması gerektiğini düşünüyorum, sürekli yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Evet, medya denetlenmeli, ama nasıl denetlenmeli? Üç türlü denetim vardır: Bunlardan bir tanesi yasal denetim, onu RTÜK yapıyor. Ama denetleme yapılırken, ben tamamen televizyon kanalının yasaklanmaması taraftarıyım, eğer ceza verilecekse, programa ceza verilmeli, diye düşünüyorum. Çünkü yasaklar, insan psikolojisinde ilgiyi artırmaktadır. Yasakların propaganda yönü vardır, siz eğer bir fikri, bir düşünceyi temsil eden, bir siyasal

görüşü temsil eden organları yasaklarsanız, o siyasal görüşün, fikrin ya da ideolojinin ya da inancın temsil ettiği tabanı da, devlet olarak direk karşınıza almış olursunuz. Halbuki biz, devlet olarak bütün anlayışlara, hayat felsefelerine, inançlara, ideolojilere, eşit yakınlıkta ve eşit uzaklıkta yapılanmak zorundayız diye düşünüyorum. Eğer problemi kökünden halletmek istiyorsak.

Mesela, en basitinden bir örnek verelim: İnternet ortamında siz bir siteyi yasakladığınız zaman, ki bugün Türkiye'de internetin yüzde 80'i yurtdışından yayın yapıyor, anında, 2 dakika sonra, tekrar yayına başlıyor aynı site. Eğer o güne kadar 500 kişi bu siteyi ziyaret ediyorsa, yasakladıktan sonra 5 milyon insan ziyaret etmeye başlıyor. Çünkü devlet, farkında olmadan, kendi eliyle o sitenin propagandasını, reklamını yapmış oluyor. Bunun özellikle altını çizmek istiyorum.

Diğer denetim, burada medyanın kendi kendine denetimi, onu konuşmacılar söyledi.

Ama en önemli denetimlerden bir tanesi de zamanım daraldı, aslında bunu açmak isterdim, ama zaman çok daraldı: Vatandaş denetimidir. Vatandaş denetimi, Türkiye'de maalesef en büyük sıkıntı, bütün kurumları yasal denetimin yanında, kendi oto-kontrol denetiminin yanında, en büyük denetimin vatandaş denetimi olması gerektiğine inanıyorum. Fakat Türkiye'de, yapılan araştırmalara göre, insanların çocukluk basamağından, direk ana-baba basamağına atladığı görülmüş, yani yetişkinler grubunun çok zayıf olduğu görülmüş. Halbuki demokrasi kültürünün bir toplumda yerleşmesi için, şu yetişkinler basamağının da diğer ana-babalar kadar, ana-baba-çocuk rolü kadar orantılı şekilde kullanılması gerekir. Zamanım bittiği için, aslında burayı daha detaylı açmak isterdim, ama zamanım yok, beni dinlediğiniz için, sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

Sağ olun.

Doç. Dr. Zakir Avşar:

Değerli konuşmacıya teşekkür ediyoruz. Zamanlarını biraz aştılar, ama güzel, faydalı bilgiler verdiler.

Ben, hemen ikinci oturumumuza geçeceğim mecburen, "Güvenlik ve Yargı Haberleri ve Medya" kısmına. Diğer oturumcu arkadaşlara teşekkür ediyorum, sorular kısmını mecburen iptal ediyoruz artık.

2. OTURUM

GÜVENLİK VE YARGI HABERLERİ ve MEDYA

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Zakir AVŞAR
Panelistler: Ünal İNANÇ, Ertürk YÖNDEM

Doç. Dr. Zakir Avşar:

Efendim, Sayın Ünal İnanç ve Sayın Ertürk Yöndem'i buraya davet ediyorum, öğleden sonraki değerli oturumcularımıza da zaman kalsın, bir de öğle yemeği var. Bunun için ben hemen sözü, değerli Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği Başkanımız Ünal İnanç Bey'e bırakıyorum. Buyurun Ünal Bey.

Ünal İnanç:

Biz ve siz kelimeleri kullanıldı. Burada basın mensubu çok az, onlar da görevlerini yapıyorlar, nasihat dinleyecek halleri yok. Arkadaşlar maşallah çok çok bilgililer. Özellikle teröre karşı, teröristin tutumuna karşı medyayı vurgularken, bunlara sanki medya yön veriyormuş gibi. Bir de bakın, Allah rızası için kendi mesleğinize bakın: Mesleğinizi düşünün, dünyada o ülkeden maaş alan polislerin, halkı teröre karşı, hangi tür kanunlarla koruduklarına bakın.

Madde 1: Çağdaş ülkelerde terör örgütü ilan edilir. BBC dediğimiz kuruluş, British Secretary'nin kontrolünde bir kurumdur. Benim TRT'm özerktir, RTÜK'üm de özerktir, ama BBC denetim altında bir kurumdur. Hiç merak etmeyin, öyle ulusal bilinçmiş, niye etik, ahlaklı davranışmış, öyle bir şey yok, yaptırımlar var. Botasuna'yı nasıl kapatıyor, Shin Fein'i nasıl kapatıyor, yani bizdeki gibi lâyezel, adamı götüreceksin İmralı'ya koyacaksın, 5 yıldan fazla hapis cezası alan hacir altına alınır; yeniden avukat tutmak zorunda, bir avukat tutabilir, iki avukat tutabilir, 5 bin avukatı var. Devletin polisleri gardiyanlık yapacak, bir adada adam parti kuracak ve sen oturacaksın, terör haberleri medyada şöyle veriliyor, böyle veriliyor.

En önce işimize bakalım: Birincisi, terör propagandasız olmaz. E, buna ben izin veriyorum. Nasıl izin veriyorum? Terör örgütü ilan etmiyorum, terör örgütü ilan etsem, nesi var, nesi yok elinden alacağım, destekleyenleri men edeceğim, siyasetçi destek veremeyecek; kimsenin işine gelmiyor bu.

Polis, polis mantığı, ne güzel mantıktır bu, aşığım o mantığa: Bir olayda, kimin çıkarı varsa, ben suçluyu orada ararım. Yok, bu bizim çocuk, o iyi çocuk, bu milliyetçi çocuk,

bu solcu çocuk, bu Cumhuriyet okuyor. Bırakalım beyler, terör konusunda yıllarca naehil kişiler bu ülkeyi yönlendirmeye çalıştı. Hizbullah operasyonunu verdik burada. Bir de ben konuşayım: Yıl 1987, bir ilaç şirketine, Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu, 7 lisan bilen bir vatandaş gelir, çalışmaya başlar, birkaç gün sonra, bu adamı bir vatansever veya belki memleketini sever, der ki polisin istihbaratına, "Bu adam Caferi'dir, Irak'ta idamla aranıyor, patlama mütehassısıdır, şöyledir, böyledir". Aynı şeyi Başbakanlığa da söyler, şirketin sahibine de acır, şirketin sahibi yol verir. Aradan 15 gün geçer, Konur Sokak'ta, kaçakçılık istihbarat var, oradan çıkarken bakar ki, o adam gidiyor ileriye doğru, sağ tarafında polisin yurdu veya APK uzmanlarının olduğu yer, sol tarafta da binalar var. Bir tercüme bürosuna girer bu vatandaş: Pastar Tercüme Bürosu. Sonra bir baktık ki, Hüseyin Velioğlu adlı bu arkadaş, yıllar sonra Beykoz'da öldü; terörle mücadele, istihbarat, o adam elimizdeydi, adamla akrabaydık.

Beyler, İsviçre'de bütün insanlar polisten korkuyor. Ben çevreme baktım, bir tane polis göremedim. Niye, orada yurttaşlar var. Bir yanlışlık olunca, hemen açıyorlar telefonu, söylüyorlar, polis geliyor. Ödü patlıyor halkın polisten. Bir şey yapmıyorlar, korkuyorlar. Neden, yurttaş var, polis de yurttaşı koruyor. Bende ise tanığı polis kabul etmez. Bu gazeteciler, ben 23 işyerinden ayrıldım beyler. Size, Allah, devlet hizmetinden emekli olana kadar maaş vereceğiz, ne yaparsan yap dediyse, onu bilmiyorum, ama biz gazetecilerde böyle bir şey yok. İki dudağın ucundayız. Bizimki de ekmek parası kazanmak.

Bir işimden ayrıldım, şöyle: Türkiye'nin temel iktisadî nizamlarını bozacak şekilde kaçakçılık, rüşvet ve irtikap olaylarına bakan Askeri Mahkeme'nin muhakkikiydim. İstanbul'da, Kambiyo Müdürü'nü döviz kaçakçılığından aldık. Ben de yazdım gazeteme, sürmanşet oldu. Ertesi sabah, Bursa Emniyet Müdürü beni gözaltına aldı, beni sorguya aldı, kravatımı çıkarttım, çoraplarımı çıkarttım. Öyle bir sorgu bu. Bana sorulan soru: Emniyet'ten kimleri tanıyorsun, Milli İstihbarat Teşkilatı'ndan kimleri tanıyorsun? Ha, kimleri tanıyorum, Saffet Arıkan Bedük arkadaşımdır diye başladım, İbrahim Ural'dan bahsettim, en son otuz yedinci sıraya da kirvem Atilla Aytek'i yazdım. Hamza Görgüç'le mahkemeliktik, Burhanettin Bigalı ile çok iyiydim, herkesi yazdım, en altına da Mehmet Eymür'ü yazdım. Recep Paşa duydu, beni kurtardı, ama yanlışlıkla, İstanbul'da Çetin Emeç'le Doğan Heper'i de almışlar, beni de o gün işten kovdular.

Şimdi polis, gazeteci beslemeye çalışıyor, polis gazeteciye dayanarak bir şeyler yapmaya çalışıyor. Lütfü'nün beni gözaltına alması başkasına payımı verdim, benim bu masallara karnım tok. Türkiye'de bir yığın amatör gördüm, ben profesyonelim. 1991 yılında, Başbakanlık'ta bir büro kuruldu: Türkiye'nin teröre karşı psikolojik propagandasını idare

eden bir kurum. Bizi bir amatör sattı, genel sekreterdi, Orgeneraldi, gevezeliği ile. Çok güzel şeyler yaptık orada. Psikolojik harekâttan, psikolojik propagandadan bahsediliyor. Beyler, Ülkem aleyhine sürdürülen bir çıkar kavgası var. Bu cezaevlerini 1981 yılından itibaren devletin kontrol ve güdümünde, her yıl en az 9 cezaevi dolaştım, 12 sene; en son Mehmet'in çıkarttığı bu kararname, birbirlerini öldürmeler, falan filan, terör örgütleri mafyaya çalışıyordu. Nasıl mafyaya çalışıyordu? Şöyle, o cezaevlerinde, o olaylar olurken, birtakım adamlar gelip, orada milyon dolarlar imzalıyordu. Şimdi görev yaptığım Türkiye Büyük Millet Meclisi Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu'na bunlar gelmeye başladı. Biz medyayı, biz basını böyle adlandırırken, çıkarları hesap edelim. Birçok arkadaşımız, yarın emekli olunca ne olacağını düşünüyor, birçok arkadaşımızın da tasarrufları var, korkunç tasarruflar, ama içinizde azdır, ama içinizde çoktur. Basında da böyle. Bunun kuralları gelmeden, bunun kuralları konmadan, yok o onu denetlesin, bu bunu denetlesin, etiğe niye ahlaka, yani ben otursam geçenlerde de bir panel yerine, İletişim Şurası diyoruz, orada editoryal bağımsızlıktan bahsediliyor. Niye yazı işlerinin bağımsızlığı değil? Niye, ahlakî duyguları bu kadar yitirdik mi, Türkçe'yi bu kadar yitirdik mi, yok süsleyeceğiz, püsleyeceğiz, herkes çıkar ve şey peşinde.

Biz basının ne yapması gerektiğine, ona yön vereceğimize, önce kendimize dikkat edelim. Bir polis memuru, bir adamı nasıl gözaltına alır? Etrafa zarar vermeyecek, yakalayana zarar vermeyecek, bunun da bir tek yolu var canım: Kelepçeleyeceksin arkadan. Vay efendim, niye onu kelepçelemek lüzumu hissettin, şudur, budur. Ekim ayında Moskova'daydım, Epim Maldikov diye bir adam, General, Moskova Polis Yardımcısı. Bir Kırgız var, ben çocuklar konusunda bir şeyler biliyorum, çocuk suçluluğu, çocukların istismarı, hayatımı buna vakfetmişim. Kimse buna saygı duymasa bile, ben kendim, yaptığım işe saygı duyuyorum. Elin adamı, beni onun için bulmuş, geldi konuşuyoruz. Birçok şey anlattım: Ruslarla uluslararası toplantılara katılan arkadaşlar var içinizde, onların yakındığı şeyler var, organ ticareti, küçük çocukların fuhuş, bilmem ne olayı. Bunları konuşurken, benim de merakıma gitti bir olay: O Kırgız Yüzbaşı tercümana dedim ki, sor şuna, "Bu Ruslar, bu kadar içki içiyor, bu kadar sarhoş dolaşıyor, şöyle bir sarhoş yakalanınca, kameraların önünde, polisi dövdüğü zaman, ne ceza veriyorsunuz?" Ehl-i müeddep, aklı başında bir adam, polis, haza polis, güldü, tane tane tercüme etti: "Rus halkı, içkiyi ne kadar severse sevsin, bedava çalışmayı sevmez, enayi mi gitsin, 5 yıl odun kessin, bedava".

Şimdi ben, 7 yıla kadar tutuklamayı kaldırmışım, ben polise direnmeyi, hatta polise silah istimalini tutuklama sebebi kabul etmeyen bir ülkedeyim, bunlardan herkes faydalanıyor. Konuşmam güvenlikle ilgili, halkımın güvenliği ile ilgili, adamın bir tanesi

diyor ki, kimyam değişti, filanın lafını işitince. Elbette, böyle basın, basından yararlanmayı uman maalesef polis veya siyasetçi ve böyle de toplum yaratırız. Suçu bir yerde aramayalım. Toplumu koruyacak yasaları çıkartmaya çalışalım.

Hepinize saygılar sunarım.

Doç. Dr. Zakir Avşar:

Saygıdeğer Ünal İnanç'a, olaya bir başka boyutuyla, medya boyutuyla, medyadan bakarak yaklaştığı için çok teşekkür ediyorum. Tabii ki çok aydınlatıcı olmuştur. Burası çok demokratik bir platform. Her arkadaşımızın görüşlerini açıklıkla ortaya koyması, amaçladığımız faydayı sağlayacaktır.

Şimdi söz, Sayın Ertürk Yöndem'de. Buyurun Sayın Yöndem. Yalnız, süremizi aşma imkânımız kalmadı efendim.

Ertürk Yöndem:

Efendim, öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum ve aranızda bulunmaktan da gerçekten mutluluk duyuyorum.

15 dakikalık süre içerisinde toparlama gayretinde olacağım, Sayın Başkanım.

Meslek yaşamım boyunca geçen o 32 yıllık süre içerisinde, burada anlatılanlar, benim çalışmalarımla hemen hemen örtüşmüştür, ondan dolayı da gerçekten çok mutlu oldum. Demek ki, bu 32 yıllık çalışma süreci içerisinde yaptıklarımız ve dikkat ettiğimiz bazı hususlar gerçekten önemliymiş diye düşünüyorum. 32 yıl boyunca, aşağı yukarı yapmaya çalıştığım ve yayınladığım 450'nin üzerinde programımda, daha çok ideolojik, etnik ve dinî terör örgütlerinin yapmış olduğu faaliyetlerle ilgili bölümler çok yer almıştır programımda ve bu süre içerisinde, yaklaşık yüzlerce teröristle görüştüm, konuştum ve bunları da yayınlama gayreti içinde oldum ve görüştüğüm o yüzlerce teröriste insanca yaklaştım: Elimden geldiğince, insanca yaklaşmaya çalıştım.

Çünkü benim görevim bir yayıncı, bir gazeteci olarak, onlara insanca yaklaşmaktı. Diğer yaklaşım biçimlerini, zaten güvenlik mensupları gerektiği gibi yaklaşıyorlardı.

32 yıllık bir yayıncı olarak, çok açık bir şey söylemek istiyorum: Türk basını, ne yazık ki, millî mücadele yıllarında kazandığı ve özenle koruduğu kimliğini bugün kaybetmiştir.

Neden kaybetmiştir? Çünkü hukukî, ahlakî ve etik değerleri, yani meslekî değerlerini ayaklar altına alan arkadaşlarımızın sayısı oldukça fazladır.

Kartelleşmiş, tekelleşmiş bir basın organizasyonu içinde çalışan arkadaşlarımızın, çok değişik anlamda, biraz önce Başkanımın da bahsettiği gibi, değişik yaklaşımların, değişik organizasyonlar içinde olduğunu bugün herkes biliyor, herkes gayet iyi tanıyor. Bizim gayretimiz, öncelikle halk olarak, devlet olarak gayretimiz, Türk basınına bu kimliği yeniden kazandırmak olmalıdır. Eğer bu kimliği kazandıramazsak, ülkemizde daha çok acılar yaşanır, çünkü başından beri biz, hep terörle yoğunlaştık, terörü anlatmaya çalıştık.

Bir de basının içinde yaşanan terör var, yani basının yarattığı terör var. Ben, sadece silahlı eylemleri terör eylemi olarak tanımlamıyorum.

Aynı zamanda, bir milleti ayakta tutan değerlere saldırı da bir terördür. Ahlakî ve millî değerlere saldırıları da bir terör olarak değerlendiriyorum. Tabii ki, bu basın kurumunun içerisinde bizler de varız.

Yaşadığım bir olayı sizlere sunmak istiyorum: Bildiğiniz gibi, etnik terörün başladığı tarih, net olarak 1984'dür. O tarihte, Eruh ve Şemdinli baskınları olmuştur. Eruh ve Şemdinli baskınlarının hemen arkasından biz oradaydık, yani o baskınları yapıp ve Türk ve dünya kamuoyunda şimşek gibi çakan bir propagandanın başladığı tarihtir aynı zamanda 84 tarihi. 84'deki o olayları, Şemdinli'deki o eylemi gerçekleştiren, PKK terör örgütü grubunun başında olan kişi Hüseyin Tilki, Eruh'taki grubun başındaki kişi de Mustafa Çimen isminde bir terörist başıydı. Bunlar, bir süre sonra yakalandılar, yakalandıkları zaman bana da haber verdiler, ben de gittim, özellikle gittim ve Şemdinli'de bulundum. Şemdinli'de, o kişi ile görüşmek, konuşmak için, o kişi ile bire bir konuşmak için izin istedim güvenlik birimlerinden, beni bu kişi ile yalnız bırakın, kendisiyle görüşmem gerekiyor diye. Kendisiyle görüşmemde, yalnız görüşmemde, birebir görüşmemde, bana aynen şunları söyledi, dedi ki, "Senin hayatın zaten bitti, sen hiç değilse çocuklarının hayatını korumaya çalış, çocuklarının hayatına, mümkün olduğunca onların hayatına dikkat et, sen zaten gittin". Niye söylüyorsun dedim bunu bana, "Çünkü" dedi, "Sen şimdi benim burada anlattıklarımın çoğunu yayınlamayacaksın, eğer ben bu anlatımları yapmazsam, sabaha kadar dövüleceğim, işkence göreceğim, onun için anlatmak durumundayım, ama nasıl olsa benim anlattıklarımı sen o televizyonda yayınlayamazsın, onun için, bırak bu işleri". Tabii ki bizim amacımız, o kişiden mesajlar almaktı. Ben de kendisine dedim ki, elbette öyle yapacağım, yani senin söylediklerinin çoğu ekrana çıkmayacak, ben kendime göre onları keseceğim, temizleyeceğim, yani ahlakî, hukukî ve etik değerlerden geçirdikten sonra yayınlayacağım. "O zaman erkekliğini görürüm" dedi ve nitekim son cümle şuydu: "Sen" dedi, "Türkiye Radyo Televizyon Kurumu mensubu olarak, verdiğin mesaj devletten yana olacaktır, zaten kamuoyu, bize sempati duyanlar, bizim mesajımızı karşılayacak olan kişiler, senin

Kurumu'nun hiçbir zaman etkin olmayacağı, verilen mesajın yerine ulaşmayacağı konusunda biz eminiz, çünkü bizim yanımızda, bize destek olan özel televizyonlar ve bazı radyolar var. Bu radyolar, bizim mesajımızı istediğimiz noktaya gayet iyi bir şekilde ulaştırıyor." Öyle deyince, benim gerçekten bacaklarım titredi, yani "Bize destek veren televizyonlar var, senin yayınlarının hiçbir önemi yok, çünkü sen devletin sesisin, ciddi olarak kabul edilmezsin" anlamındaki şey, gerçekten hayrete düşürdü beni ve bu doğruydu da. 93 yılında röportajla -ki 84'den 93'e kadar-, o tarihe kadar geçen süre içerisinde, biz teröristle mücadele ettik; terörizmle mücadele etmeyi asla öğrenemedik.

Benim Devletim, bu güne kadar hep teröristle mücadele etti, terörizmle mücadele etmeyi, ne basın mensupları olarak bizler, ne diğer güvenlik birimleri, asla beceremediler. Bundan sonra da çok fazla becereceklerine pek inanmıyorum, çünkü bir kurumsallaşmadır terörizmle mücadele; bir birlik, bütünlük isteyen ortak bir harekâttır. Onun için, burada, gerçekten de yaşamım boyunca, hep bu acı olaylarla mesaj vermeye çalıştım, birçoğunu söyleyemedik, birçoğunu anlatamadık, birçoğunu söylememek gerektiği için söyleyemedik.

Dünyanın değişik yerlerinde, birçok basın mensubu ile beraber oldum, onlarla ortak çalıştık. Birçok savaş ortamında, elimden geldiği kadar, Türk kamuoyuna, elde ettiğim bilgi ve belgeleri ahlakî süzgeçten geçirerek sunmaya çalıştım ve gördüm ki, hele şu son İkinci Körfez Savaşı sırasında, o sınır bölgelerinde yaptığım bir aylık çalışma sonucunda gördüm ki, hakikaten basınımız, yani yazılı, sözlü ve görsel basınımız tam anlamıyla çuvallamıştır, tam anlamıyla, her şekliyle çuvallamıştır, yani kendi sınır bölgemizde bile yaptığı çalışmalarla çuvallamıştır.

Bu kadar ömür verdiğim, bu kadar çaba harcadığım, omuz omuza olduğum arkadaşlarımın, bir parmak bile ileriye gidemediklerini gördüm, hayretler içerisinde kaldım ve şuna karar verdim: Öncelikle eğitim gerektiğine inanıyorum, eğitmemiz gerekiyor arkadaşlarımızı. Eğitim için de öncelikli olarak görev, sanıyorum ki Radyo ve Televizyon Üst Kurulumuza aittir.

Kendi iç denetimimizi ve eğitimimizi gerçekleştirmezsek, sorumlulukları anlatamazsak, bir de çok yanılınan bir husus var: Türk basının yanıldığı çok önemli bir husus var, bizim tarafsızlığımızı sınırlayan esaslar vardır. Bizim yanıldığımız şu: Biz tarafsızız, özgürüz, özgürce yayın yaparız. Hayır efendim. Bizi taraflı kılan esaslar vardır, taraflı, yani SHOW TV'yi de, ATV'yi de, tüm özel televizyonları, milletin televizyonları da dahil, bizi taraflı kılan esas, Anayasanın temel maddeleridir, Anayasanın temel esaslarıdır. Ben, korumam gereken o esaslara dikkat edeceğim, saygı göstereceğim, korumaya çalışacağım; öbür arkadaşlarım, hayır efendim biz özgürüz, ben hukuka da karşı gelirim, demokrasiye de

karşı gelirim, Atatürk ilke ve inkılaplarına da karşı gelirim gibi, hukukî ve ahlakî değerleri hiçe sayarım, milletin ve devletin bütünlüğünü ortadan kaldırmak için var gücümle çalışırım diye bir tezden ortaya çıkıp, çalışamazlar bunlar.

Biz, tüm basın mensupları, özel, resmî, kim olursa olsun, baştan şunu diyecek: Biz, Devletimizden ve milletimizden yana taraf olmalıyız. Devletimizden ve milletimizden yana tarafız. Hepimiz tarafız. Onun dışında da özgürüz.

Çok teşekkür ediyorum hepinize.

Doç. Dr. Zakir Avşar

Değerli Ertürk Yöndem Bey'e teşekkür ediyorum, hem zamanı fevkalade kullandılar ve hem de gerçekten kapanışa yakışır bir konuşma yaptılar bu oturumda. Bu güzel konuşmadan sonra, bizim başkanlık olarak ekleyeceğimiz ne olabilir ki? Müsaadelerinizle yemeğe geçmek üzere ara veriyorum. Öğleden sonra ikinci oturumumuz başlayacak efendim.

Sağ olunuz.

II. BÖLÜM

Sayın Prof. Dr. Rıdvan EGE'nin Açış Konuşması

Sayın Genel Müdür Yardımcım, yalnız Türk Polis Teşkilatı'nın gözbebeği değil, edebiyatımızın da pırlantalarından olduğu için kendilerini hürmetle selamlarım, diğer bütün konuklarımıza, dinleyicilere çok teşekkür ederim.

Bana 15 dakika vermişler; malum, hocalar biraz yüksek yere çıkınca susmasını bilmezler, ama ben zamanında bitirmeye çalışayım.

Konu, birbirine hem ters, hem iç içe olan bir konu. Medya halkın sesi, halkın gücü ve halkı bir taraftan aydınlatmak, öbür taraftan eleştirip ondan sonra da iyileştirmek için bir doktor gibidir medya.

Biz, evvelâ koruyucu hekimliği yaparız, ondan sonra tedavi etmeye çalışırız ve ondan sonra da rehabilite ederiz. Polis ise, Atatürk'ün deyimiyle, ne güzel demiştir: "Polis, bir asker kadar disiplinli, bir hukukçu kadar hukuk bilgini ve bileni ve bir anne kadar da şefkatli olması lazım", demiştir.

Şimdi, bu iki güçlü kuvveti bir yerde toplamak, gerçekten zor.

Medyayı bazen eleştiririz, hep kötü yanlarını alır diye. Fakat onlardan alınacak derslerle bir yere gidileceğini de unutmamamız lazım, hep iyi şeylerle annelerimiz, babalarımız, hep bizi övmüşler midir, zamanında dövmüşlerdir de.

Demek ki medyanın görevi, bazen höt diyebilmesini bilen ve bazen de bunlardan ders alıp yön vermesi, yönlendirmesi gereken bir güç.

Polis, Cumhuriyet tarihimizin gerçekten iki bekçisinden biridir: Asker ve polis. Ben Denizli'de okudum, 78 yaşındayım, o zamanlar bekçiler vardı, polis yeterli değildi. İnanın arkadaşlar, bir gece bekçisi veya bekçi gelirken, biz, oturduğumuz yerden ayağa kalkar, ceketimizi iliklerdik, çünkü o, devletti. Polis görünce yüreğimiz hoplardı. Bizim oturduğumuz evin karşısında bir polis karakolu vardı; orada, İsmail amca dediğimiz, biraz göbekli, hep güler yüzlü, palaskalı bir görevli vardı. O, o zamanlar, adeta mahallemizin değil, yeryüzünün koruyucusu gibi gelirdi bize. Polis, hakikaten koruyucumuzdur, eleştiricimizdir ve bizim her yerde en iyiye gitmemize, en iyiye kavuşmamıza önderlik eden insandır.

Şimdi biz, tüm kazalarda veya sosyal olaylarda üç faktör öne süreriz: Birincisi kişidir, yani o olayı yapan insan. İkincisi çevredir, yani o olayı geliştiren kitle ve ondan sonra da buna karşı koyan bir grup. Gene bundan şöyle alırsak, biz tüm kazalarda ve sosyal olaylarda 4 E sistemi, İngilizce olarak söyleyeceğim: Birincisi önlemek için Education, yani

eğitimdir, ikincisi Enforcement-yasal düzenleme, üçüncüsü Engineering-teknik koşullar, dördüncüsü de Emergency Care-bu, ister bir kaza olsun, ister sosyal bir olay olsun, ani olarak gerekli kişilerin orada seferber olabilmesidir. Şimdi bunları alırsak, medya ve polis ilişkisinde kişi bizleriz, hepimiziz. Bu tahsil seviyeleri, sosyal seviyeleri, eğitim seviyeleri farklı kişiler. Fakat devletin, vatandaşı aynı süzgeçten geçirecek kadar eğitmesi lazımdır.

Trafiği ele alalım, trafik eskiden, ben 1959'da Türkiye'ye dönmüştüm, uzunca süre yurtdışında kalmıştım, Sıhhiye'ye geldiğimde bir polis, bir yuvarlak teneke, yüksek bir kulübe de denmez ona, bir de Kızılay'da İsmail vardı, gene polis memuru, iki kişi. Elinde yalnız düdük, bağırır çağırır. Tek bir benzin istasyonu vardı Sıhhiye'de, şimdiki Abdi İpekçi Parkı'nın önünde.

Türkiye'de biraz rakam vereyim size; 1960'da, yani 40 sene evvel, 122 bin otomobil vardı, 122 bin, bugün 10 milyonu geçti. O gün sürücü adedi 245 bindi, bugün 15 milyondur. O gün kaza sayısı 8500'dü, bugün 466 bindir, yani araç sayısı 40 kere, sürücü 70 kere artmıştır, kazalar da 50 kere artmıştır. Fakat yaralanma o gün için 7955'di, deyin ona 8 bin, bu sene yaralanmalar 100 binin altında, 4 sene evvel 115 bin.

Niye polise medyun olduğumuzu anlatacağım, nerden nereye geldiğimizi. Ölüm, demin bir arkadaşımız dışarıda bana sordu; daha 5 sene evvel 4955'di, ilk 1983 Trafik Yasası çıktığında 5650 idi ölüm, bu sene 2895'dir, yani 1,8 kere artmıştır 40 seneye göre. Herkes, yani araç, sürücü 40 kere, 70 kere arttığı halde, buna bir yerde dur demesini bilmişizdir. Nasıl yapmışızdır bunu, onu da gene kısaca söyleyeyim. Demek ki birincisi eğitim: Kimin eğitimi, halkın eğitimi. Sürücü kursları açtık, okullara 125'inci madde ile zorunlu trafik dersi koyduk, hoş hoca bulamıyoruz, şimdi onun savaşındayız. Radyo ve Televizyon Kurumu'nda programlar koydurduk, 125'inci maddeyi elin oğlu dinlemiyor, gece yarısı saat 2,5'dan sonra kanun maddesi okuyor, bu değil ki eğitimdeki amaç. Ondan sonra, polisin eğitimi. Eskiden biliyorsunuz, yani ortaokul mezunu bile zar zor buluyorduk. İlkokul mezunu polis dönemini biz yaşıyorduk. Halbuki bugün, bir akademi var, bu kadar ve spesifik, yani trafikte, şunda bunda, kriminalde üst eğitim yapan akademilerimiz var.

Bu eğitim çerçevesini bu şekilde özetledikten sonra, ikincisi Enforcement ne oluyor, tekniği alalım. Gene trafik kazasında, Türkiye'de 169 bin otobüs var, Avrupa Birliği'nde bu kadar otobüs yok. Biz insan taşımacılığının, eşya taşımacılığının yüzde 95'ini karayolu ile yapıyoruz, Amerika'da yüzde 54'dür, yüzde 26, hatta yüzde 30 bazı yıllarda; trenle, ondan sonra da uçakladır. Bir kere her şey, bu nedenle polisin sırtına yüklenmiştir. Bir ülkede, eğer insanların yüzde 95'i karayolu ile taşınıyor, eşyaların yüzde 93'ü karayolu ile taşınıyor ise bunun düzeni gene polise düşüyor. Polis kiminle mücadele ediyor; bizimle, halkla, şoförle.

Mesela geçen sene 1 milyon 300 bin kişiye ceza yazmak zorunda kalmıştır trafik polisi. Ben ilk defa 63'te, hayatta inşallah, Serhatlı, bizim Emniyet Genel Müdürümüz, Serhatlı'nın babasıydı, Kemal Serhatlı Bey ile ilk defa böyle büyük bir panel yaptık, bir de Sedat Mengilibörü vardı karayollarında. O zaman, biz, trafik kanunu yoktu daha, nizamname ile ve bine yakın polis vardı. Bugün yalnız trafik polisi 20 bin 420'dir. Radar, monitörlü sistemler, yoktu bunlar, bugün 650'ye yakındır, daha son 3-4 senede artmıştır. Kaza ve ölüm nereden azalıyor, dua ile değil, etkin mücadele ile, eğitim ile, denetim ile. Bu sayede ancak önlenebiliyor. Teknik koşullara gelince, 64 bin kilometre karayolumuz var, bundan 40 sene önce 25 bin 600 kilometre civarında idi. Karayolu çok, ama bakımı o kadar iyi değil, niye, para. Karayolları ilk yapıldığında, bütçenin yüzde 13 buçuğu idi, bu gün yüzde 2'sidir. Hakikaten, hükümetler ve devleti yönetenler, bazı yerleri küçültmek zorunda kalarak, başka alanların daha genişlemesine yardım etmiştir.

Ondan sonra, gelelim gene polisin gücüne. Bir de jandarmayı koyduk, 1993'de, 4199 sayılı Kanunla, jandarmayı polise yardımcı olarak kırsal kesime koyduk. Bunun da çok yardımı var, bugün 2895 ölü polis bölgesinde, jandarma bölgesinde de 200-300 var, bir de yolda ölen 1500 kişi var. Geçen sene, evvelki sene, hastanelerde 3265 kişi yitirmişiz. Biz İstiklal Savaşı'nda 8966 ölü vermişiz, şehit vermişiz. Trafik kazalarında, hemen hemen bir senede bu kadar şehit vermekteyiz. Onun için hükümet olarak, devlet olarak, medya olarak, trafiğin ve kazaların üstünde ne kadar durursak, istikbalimiz o kadar güvenceli olur, diye düşünüyorum.

Bazıları kızar, niye bu kadar sürat tahdidi; dünyada hiçbir yerde, 50 km'yi şehir içinde geçen ülke yoktur: 48 km var, 45 km var, dünyada hiçbir ülke yoktur ki, bizim kadar 130, artı bir de pirim koymuşuzdur yüzde 10 hata payı, yani 140, yoktur dünyada. Ben size istatistikle vereyim. Hızın ne önemi var? Siz, eğer 50 km süratle giderseniz, fren yaparsanız 27 metre sonra durabilirsiniz, amma 130 km ile giderseniz, 129 metre sonra durabilirsiniz, yani ne kadar ölüm şansı var, bunu anlatmak için söylüyorum.

Sonra biz kuralcı, kurallara uymayız. Size bir olay anlatayım: Bir gün hastanede bir Amerikalı geldi, kapıda siz buyurun, siz buyurun yapıyoruz, "After you" yapıyoruz. Adam dedi ki bana; "Doktor Ege, sizi anlamak mümkün değil, bir kapıya geçiyorsunuz After you, After you, fakat bir direksiyona geçince ben geçeceğim, ben geçeceğim". Haa dedim, biz, yüz yüze gelince birbirimize çok saygılıyızdır, fakat tanımadığımız olunca, kural olmayınca, hep Napolyon gibi "devlet benim", yani her şey benim deriz. Hemen onun arkasından, bir olayı anlattım: Bir gün, Maltepe Camii'nin önünden Kızılay'a doğru geliyorum, önümde iki araba, birinde bir devlet memuru olduğunu tahmin ediyorum, lacivert elbiseli, Pegout, öbüründe de

biraz zengince bir serbest teşebbüsçü, iri yarı, yaka paça açık, beyaz Mercedes. İkisi birbirine serenat veriyor, elleriyle, ne olduğunu göremiyorum arkadan. Tam o şeyin önünde, kırmızı ışık olunca, durdu. Yeni Karamürsel'in önünde, hemen şişman çıktı, zayıf çıktı, birbirine ulan diyorlardı ve hemen tanıdılar birbirlerini, ulan Niyazi dediler, şapır şupur öpüştüler, yani biz buyuz; kurallara uymamakta inatçıyız. Kuralları, efendim polis niye bu kadar sıkı yapıyor, seni kurtarmak için, yoksa polis, odasında oturabilir. Kural kimin için, senin için.

Geçenlerde gidiyordum, yazın, araba açık, birisi yanımdan geçiyordu, adam bana dedi ki, "Amca, bu kadar yavaş gidiyorsun, cenazeye mi gidiyorsun". Ben de dedim ki, "Cenaze olmamak için gidiyorum". Sesimden, işte radyo ve televizyondan tanımış, "Aaa hocam siz miydiniz", hemen önüme geçti, elimi öpmeye kalktı, yani biz buyuz. Kuralı kişiler için değil, kuralı toplum için, karşıdaki insanlar için yapmalıyız. Biz arabaya geçince, hep benim diyebildiğimiz sürece kazalar artar, ama iyi ki bu polisimiz var, bunları çok azalttık, sayısal verilerle verdim.

Yalnız sayı değil, muamele çok değişti. Eskiden bir şey olduğu zaman, polis rüşvet aldı, rüşvet almayan ülke var mı? Japon Başbakanı rüşvetten hapis yattı, İtalyan aynı. Siz, hünerse rüşvet vermemeyi öğrenin. Rüşvet almak suçsa, vermek sevap mı? Veren de onun kadar sosyal bakımdan zararlı değil mi? Fakat teknoloji sayesinde bu şaibeli dedikodular çok frenlenmiştir.

Gelelim gene medyamıza. Amerika'da bir tarihte, kaza yapan arabaları kavşak yerlerine diktiler böyle ve sonra, işte Missouri eyaletinde, her gün 4 tane kaza, iki ölüm, bir hafta sonra kaldırdılar, yani medya istediydi onu, teşhir edelim, bundan ders alınsın diye. Şimdi, selam olsun Bolu Beyine hikayesi, selam olsun medyaya şimdi.

Niye o kazalarda hep bağırsakları dışarıya çıkan, bacakları kırılmış, kan içinde olan insanları veya "Ben sarhoş değilim, ben Türküm" diyen o miskinleri hep ekranlara veya kalemlerine alırlar da, şu trafik kazaları için olan bunca tedbiri, bunca iyiliği, kazayı, ölümü azaltan şeyleri, o şişenin içinde durmayan, durmadığı gibi olmayan, o kapağın altındaki gibi masum olmayan alkolü niye itham etmezler? Alkolü biz en alt düzeye aldık. Rusya'dır bizden düşük olan, 0.35 promil. Biz, 50'yi ben çok yırtındım şahsen, bunun düşük olması için. Çünkü Amerika'da bazı eyaletlerde 100'e kadardır, bazı eyaletlerde 60-80, çünkü bizim adam şişeyi görüyor, sarhoş oluyor. Onun için mutlaka alkol, alkolle sürücülük olamaz, kaza olamaz, fren olamaz. Onun için, medyadan çok istirham ediyoruz, alkol. Şu emniyet kemeri, ya sünnet çocuğunun dekorasyonu değil ki bu, parasız emniyet kemeri ve ölümlerde yüzde 35 etkili.

Ben bir istatistik yaptım, hem de böyle, 12 bin denekli, Ankara'nın muhtelif yerlerinde: Resmî araç şoförlerinden kullanan hiç yok, taksi şoförlerinden yok, yanındaki

oturanlardan, resmî şeylerden yüzde 6, vatandaş Osman Efendi ise yüzde 55, olmaz böyle bir şey. Hiçbir ülkede yüzde 100 değildir, ama yüzde 85'in altında da emniyet kemeri olamaz. Bakın bu sizin hayat sigortanız, parasız hayat sigortası. Ben hayatımda emniyet kemerini koymadan, katiyen anahtarı çevirmem. Çünkü o benim güvencemdir. Çünkü her gün, biz görüyoruz emniyet kemersiz insanı, işte Aydın Menderes, biliyorsunuz bugün tekerlekli sandalyeye mahkum oldu, eğer emniyet kemeri olsaydı, hiçbir şey olmazdı veya çok az şey olabilirdi. Onun için bazı şeylerin üzerinde medyanın çok durması lazım. Özellikle emniyet kemeri, alkol, ondan sonra da kural dinlemezlik, asilik. Bunlar kendine değil, topluma bir hakarettir.

İnsanın, evvela kendi kapısının önünü süpürüp, ondan sonra yolları süpürmesi lazım.

Onun için, ben daha çok sürem kaldı mı bilmiyorum, ama özet olarak şunu söyleyeyim, Türk polisi hakikaten çok fedakârdır, vefakârdır, insanını sever. Zaten Türk Devletinin en önemli özelliği, insanıyla bütünleşmesidir, mesafe yoktur. Polis, bunun zırhlı olması lazım geldiği halde, daima sıcak, polis amcadır ayol. Subay amca demeyiz, polis amca deriz. Subaydan biraz daha korkarız. Çünkü polis, herkesin dostudur. Medya da bizim dostumuzdur, milletin dostudur.

Dileriz ki medya, bizi daha iyi günlere kavuşturmak için, iyi şeyleri de nazarı itibara alır. Yalnız eleştirerek, yalnız kötü enstantanelerle değil, iyilerle, güzellerle bizleri birleştirir.

Hepinizi saygılarla selamlarım.

1. OTURUM

MEDYADA POLİS İMAJI

Oturum Başkanı: Feyzullah ARSLAN
Panelistler: Prof. Dr. Nurettin GÜZ, Yrd. Doç. Dr. Önder AYTAÇ, Yusuf TURAN

Feyzullah Arslan:

Değerli Hocam,

Saygıdeğer RTÜK Başkan Vekilim,

Çok Kıymetli Meslektaşlarım, Abilerim,

Değerli Basın Mensupları,

RTÜK'ün Değerli Çalışanları,

Çok Değerli Polis Koleji ve Polis Akademili Öğrenci Kardeşlerim,

"Medya ve Polis" konulu panelimize hoş geldiniz diyor, sabahtan beri emeği geçen, burada konuşan tüm konuşmacılara teşekkür ediyorum.

Evet bugün, medya ve polis konulu panelde, RTÜK Başkanlığının isteği ve Emniyet Genel Müdürlüğümüzün de bu konuya istekli olması sebebi ile burada hep birlikteyiz.

Değerli katılımcılar, medya ve polis konusunda oldukça güzel şeyler söylendi. Aslında biraz önce, değerli Rıdvan Hocam da polisin durumu ve polis teşkilatının çalışması ve basının bakışı açısından bir bildiri konum vardı, ama hakkımı hocama verdim biraz. Sözlerimi çok kısa keseceğim ve zamanı değerli hocalara bırakacağım. Öncelikle Emniyet Teşkilatı'nın basınla ilişkileri, basını bilgilendirmeyi nasıl yaptığını söylemek istiyorum. Her şeyin ötesinde polisin görevi, her türlü koşulda, darda ve zorda olanlara yardım etmek, onların zor anlarında imdadına koşmak, kötülükleri götürüp, iyilikleri getirmek. Bu amaçlı, Emniyet Teşkilatı'nın yaptığı hizmetlerin tanıtımında bir aksaklık, eksiklik olduğu zaman, çok iyi amaçlarla, çok ulvî amaçlarla çalışan Emniyet Teşkilatı, kamuoyunda çok yanlış anlatımlara sebep oluyor veya çok yanlış anlatılıyor.

Oysa ki, Emniyet Teşkilatı'nın amacı hep iyilikleri getirmek, kötülükleri götürmek.

Polissiz de olmuyor ve Emniyet Teşkilatı'nda çalışanların tamamı, polis olurken bir güvenlik tahkikatından geçiyor; iyi olduğu, bir problemi olmadığı tescilleniyor, belgeleniyor, çok zor sınavlardan geçiyor, sağlık sınavlarından geçiyor ve bunun ötesinde Polis

Akademisi'ni, Polis Koleji'ni, Polislik Yüksek Okulu'nu bitiriyor ve bir yıllık stajyerlik devresinden sonra, sağlık şartları da olumlu olması halinde polis veya amir oluyor.

Bu kadar zor şartlardan geçen, bu kadar zor eğitimlerden geçen ve kendisinin iyiliği yetmiyormuş gibi, anasının babasının da, evlendiği eşinin de güvenlik tahkikatı yapılıp, polis eşi olur denilen bir ortamda, bu iyi insanlar neden kötü olabiliyor veya neden kötü tanıtılabiliyor? İşte bu kötü tanıtılmanın sebebini irdelemek ve incelemek yolunda kat ettiğimiz mesafelerden birisi de bugünkü bu panel.

Ben, emeği geçenlere, sebep olanlara çok teşekkür ediyorum ve diyorum ki, biz Emniyet Teşkilatı, insanların iyiliği için varız. İyi olduğumuz için de Emniyet Teşkilatı'na kabul edildik, ama kötü olmayı da hiç hak etmediğimiz halde, bazen kötü gibi empoze edilebiliyoruz. Ben, 2 yıldan beri Emniyet Genel Müdürlüğü'nün sözcülüğünü yapmaya çalışıyorum ve kamuoyuna yaptığımız iyi hizmetleri anlatmak, kendimizi tanıtmak ve inancımız odur ki, bizi tanıdıkça, onların desteğinin daha çok artacağını bilmek durumundan hareketle, görevimi yapmaya çalışıyorum, ama her nedense, bu yaptığımız hizmetleri, çok zorlansak da iyi anlatamıyoruz gibime geliyor.

İşte bu iyi anlatmamıza vesile olan medyaya da, iyi anlatmamızı bize öğreten medyaya da ve bugünkü paneli tertipleyenlere de çok teşekkür ediyorum.

Ben bir haber verirken, Emniyet Teşkilatı'nın fikrini anlatırken, bazen yanlış anlaşılabiliyorum. Belki biz bu işin erbabı değiliz, biz polislik yapmak için eğitildik, polislik yapmak zor iş, gece gündüz demeden kamu görevi yapmak zor iş. Basın mensupları da bir kamu görevi yapıyor, ama bazen birlikteliğimiz bir çelişkiye, çekişmeye dönüşebiliyor. Örneğin, ben bir basın mensubunun sorusuna cevap verirken, işte hep döven polisi gösterdiğiniz için, benim oğlum da polisten korkuyor dediğimde, basın mensubunun ertesi gün yazdığı haber: "Emniyet Genel Müdür Yardımcısı'nın acı itirafı: Benim oğlum da polisten korkuyor". Oysa ki ben, basın mensubuna, basın toplantısında anlatmıştım, demiştim ki, siz hep döven polisi veriyorsunuz. Ben de Elazığ Emniyet Müdürü iken çocuklarım eğitim nedeniyle buradaydı, ortaokula giden çocuğum Ankara'ya geldiğinde, bir gün evde otururken, gece saat onda kapı çalındı ve zil çaldığı için oğlum gitti, koşarak geldi, baba, polis seni çağırıyor, ama o gün televizyon haberlerinde copla yere düşen birisini veya bir göstericiyi döven polis ha bire gösteriliyordu, ister istemez, çocuk etkilendi ve babası Emniyet Müdürü olduğu halde, polisten korkuyor. Acı ama gerçek, ama ben bu haberi böyle sunmadım, böyle vermedim. Fakat ne yazık ki, bazen, belki haber niteliği olsun diye, böyle haberler verilebiliyor. Yine bir gün, bir basın mensubunun sorduğu soruya, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu gereğince, toplantı ve gösteri yürüyüşü yapan grup 48 saat önceden

mülki amire başvurur ki, Emniyet Teşkilatı gerekli güvenlik önlemini alsın, o da en doğal hakkı olan toplantı ve gösteri yürüyüş hakkını herhangi bir engelle karşılaşmadan kullansın diye ve bunun için yaptığım açıklamada, daha önceden bildirimde bulunulmadığı için, Emniyet Teşkilatı, ani toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde önlem almakta zorlanıyor, dolayısıyla olay çıkabiliyor dediğimde, bir gazetenin haberinde; "Emniyet Teşkilatı toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde önlem almakta zorlanıyor" diye yazdı, haberin başını kesti. Sakın yanlış anlaşılmasın, kimseyi itham etmek istemiyorum, kimseyi suçlamak da istemiyorum, ama deniliyor ki, kamuoyu böyle haber istediği için verdik böyle haberi, ama ben de diyorum ki, kamuoyu iyi haberler de bekliyor, onu da görüyorsunuz.

Televizyon dizilerinde, herkes hatırlar, İkinci Bahar diye bir dizi vardı, hep iyi şeyler anlatılıyordu, herkes oturuyor, o programın başına kilitleniyordu. Demek ki, toplum iyi şeyler de istiyor diyorum.

Emniyet Teşkilatı'nın, kamuoyunu bilgilendirmek amaçlı basın toplantılarını nasıl yaptığını çok kısa anlatıp, sözü değerli panelistlere vereceğim.

Emniyet Teşkilatı, kamuoyunun basın vasıtasıyla doğru ve tek ağızdan bilgilendirilmesi, yanlış bilgilerin kamuoyunda yanlış anlaşılmasına sebebiyet verilmemesi amacıyla, Emniyet Genel Müdürü'nün onayıyla, Emniyet Genel Müdürlüğü sözcülüğü oluşturdu ve iki yıldan beri de her hafta Cuma günleri, saat 10.oo'da, bütün basın mensuplarını davet ediyor ve katılanların huzurunda, o haftaki toplantılarını ve kamuoyuna bildirmek istediği duyuruları yapıyor, basın mensuplarının sorularını da tek tek cevaplandırıyor. Bilemediği, bilinemeyen konular da varsa, daha sonra bilgi vermek üzere ilgililere söyleniyor.

Bir diğer bilgi verme konusu, yazılı talepleri cevaplandırıyor. Tüm basın kuruluşlarına, Emniyet Genel Müdürü'nün imzasıyla bir yazı gönderildi: Emniyet Teşkilatı ile ilgili konularda, herhangi bir bilgi sorulduğunda, herhangi bir konuk istendiğinde kesinlikle gönderilecektir, bize bildirin dendi ve kim isterse istesin, hangi gazete, hangi televizyon, hangi radyo, Emniyet Teşkilatı'ndan bir görevli, Emniyet Teşkilatı'nın konusuyla ilgili bir görevli istediğinde, mutlaka ve mutlaka gönderiliyor.

Yine, bilişim çağının gereği olarak internet teknolojisinden, bilgisayar teknolojisinden çok yararlanarak, Emniyet Teşkilatı web sayfasında, Emniyet Teşkilatı ile ilgili tüm bilgileri veriyor ve vatandaşların da istekleri varsa bunları da alıyor. www.egm.gov.tr adresinde, dünyanın neresinden girerseniz girin, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün hizmetlerini, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün vatandaştan beklentilerini, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün vatandaşa vermek istediklerini ve vatandaşın da istediği

talepleri alıyor ve cevabını veriyor.

Yine bunun bir ötesinde, Türkiye'de belli illerde yayın yapan Polis Radyosu, bugün tüm Türkiye'de yaygınlaşıyor ve vatandaşı bilgilendirmek amaçlı haber bültenleri de veriyor, Anadolu Ajansı'ndan aldığı haberleri veriyor ve daha ötesi, sağ olsun TRT'nin işbirliği ve desteği ile, dünyanın her tarafında TRT2 alt bandı ile hizmet veriyor. İnternetten, Emniyet Genel Müdürlüğü web sayfasına girdiğinizde, Polis Radyosu'na girebiliyor, canlı dinleyebiliyor ve istekte bulunabiliyorsunuz. Bu, iki hafta önce ben Avustralya'daydım, orada bile vatandaşlar internet kaynağı ile Polis Radyosu'na girebiliyor, onu dinleyebiliyor, istekte bulunabiliyor ve bunun ötesinde, Emniyet Teşkilatı'nda herhangi bir sorunu varsa, herhangi bir ihbarı varsa, herhangi bir sorusu varsa, internet kanalı ile ulaşıyor, yazıyor ve cevabını çok kısa sürede alıyor.

Bunları niye anlatıyorum? 2000'li yıllarda, Emniyet Teşkilatı biliyor ve inanıyor ki, her türlü güzelliğin kaynağı eğitim ve suçla mücadelenin en iyi yolu da kamuoyunu bilgilendirmek, bu bilgilendirmeyi yapmak için, bilgi verenleri, yani medyayı doğru ve çok hızlı bilgilendirmek gerekiyor.

Buna inanıyoruz ve bu inançla da bu yolda mesafeler kat etmeye çalışıyoruz. İşte bununla ilgili, sabah konuşmacılar da söyledi, tarih boyunca hep, yönetenler yönetilenlerin kendisine biat etmesini, itaat etmesini, riayet etmesini, onlara saygı göstermesini beklemişler, ama yönetilenler de hep, yönetenlerin kendi fikirlerini almaları gerektiğine inanmışlar ve o fikirler sorulsun istemişlerdir.

İşte biz, bu Emniyet Teşkilatı, 2000'li yıllarda "Polis vatandaş el ele, daha huzurlu günlere" derken, sloganımız "Toplum destekli polis" derken, işaretimiz "Güven veren ve güler yüzlü polis" derken, vatandaşın isteklerini de almak için birtakım çalışmalar yapıyoruz.

Bu arada değerli hocam Prof. Dr. Nurettin Güz, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi kanalıyla bir ay önce bir araştırma yapmıştı. Sanıyorum anlatacaklar. Orada, o sonuçlardan aldığımız bilgilerde, kamuoyunun yüzde 80'i, Emniyet Teşkilatı'nın basın toplantısı yapması gerektiğini ve basın toplantılarının da vatandaşın desteğini almakta önemli bir yol olduğunu gösteriyor ve belirtiyor.

Ben sözü çok uzatmayacağım. Emniyet Teşkilatı olarak biliyoruz ki, yaptığımız her hizmeti iyi amaçlarla yapıyoruz ve vatandaş için yapıyoruz, onlardan biriyiz, onların içinden geldik, onlar için varız, onların huzuru bizim gururumuz, ama vatandaştan çok az da olsa bir dileğimiz ve beklentimiz var: Diyoruz ki, size yardım edebilmek için lütfen bize yardımcı olun. Bunu vatandaşa derken, kamuoyuna, medyaya da haydi haydi diyoruz ve bize yardımcı olun derken de, gelin bizim yerimize polislik yapın demiyoruz, bizim yaptığımız hizmetleri

doğru tanıtın, amacımızın sizlerin iyiliği ve güzelliği, mutluluğu olduğunu, sizin haklarınızı iyi ortamda kullanmanız olduğunu bilin ve hiç olmazsa şüpheli durumları, problemli durumları 154, 155 veya internet hattımızdan bize bildirin ki, olay olmadan, hırsız çalmadan, katil kaçmadan, insanların canı yanmadan, trafikte malımız, canımız, kanımız gitmeden, biz bu işi önleyelim ve biraz önce Hocamın dediği gibi kötü hareketleri olumlu, iyi göstermeyelim.

Nasıl ki, kırmızı ışıkta geçen sürücüye trafik polisi, "Arkadaş kırmızıyı görmedin mi, neden geçiyorsun?" dediğinde, sürücü, "Memur bey, kusura bakma kırmızıyı gördüm, ama seni görmedim" diyor, bunu da herkes hoş görüyor. Halbuki, önemli olan polisi görmek değil, kırmızıyı görmek, kırmızıyı görmeyene de yanlış yaptığını hatırlatmak.

Ben, medyanın kamuoyunu bilgilendirirken, bu amaçlara, bu güzelliklere, bu özelliklere uygun hareket edeceğine inanıyor, basın etik ilkelerinin de hiçbir zaman göz ardı edilmeyeceğini bekliyor, tüm katılımcılara teşekkür ediyor ve panelistlerimizden değerli hocamız Prof. Dr. Sayın Nurettin Güz'e söz hakkını veriyorum.

Prof. Dr. Nurettin Güz:

Sayın Başkan teşekkür ediyorum. Benim konum "Medyada Polis İmajı". Bu konu ile ilgili bir alan araştırması yaptık, yaptığımız çalışma bir imaj araştırması değil, ama diğer konular ve bu araştırma ile ilgili bilgiler de vereceğim.

Bu bilgilerden önce, alanım iletişim olduğu için, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesinin Dekanlığını yürütüyorum. Sayın Başkanın yapmış olduğu eleştirilerle ilgili birkaç küçük şey söylemek istiyorum. Medya kuruluşlarıyla ilgili olarak şikayet, hemen her kurum tarafından yapılıyor, yani haber konusuyla ilgili şikayetler var, haberin nasıl verilmesi gerektiğine ilişkin şikayetler var.

Kimi zaman bizler de derslerde onlara giriyoruz, ama birkaç ayrıntıyı izin verirseniz açıklamak istiyorum. Haber konusundaki sorun şu: Kurum olarak, insan olarak, birey olarak, istediğimiz biçimde haber prototipi oluşturulması pek mümkün görülmüyor. Hani bir tabir vardır, "şeytanın avukatlığını yapmak", yani nerede olumsuzluk varsa, nerede eksiklik varsa, biraz onu yapar medya. Görevi gereği yapar, yani olağan şeyleri vermenin ötesinde, olağan dışılıklar nerede varsa, bunları vermeye çalışır. Bu durum, yani haberciliğin temel ilkesi olan, yani dikkat çekmenin temeli olan bu durum, haberle ilgili etik ilkelerin, etik kuralların ihlal edilmesi, edileceği anlamına gelmez.

Galiba sorun da buradan kaynaklanıyor, yani eğer bir cümlenin başını ve sonunu keserseniz, ortaya çok garip bir sonuç çıkar. Hani Bektaşi ile ilgili fıkra anlatırlar ya,

“İçkiliyken namaza yaklaşmayın” cümlesinin başını kesiyor ve bunu kendisine ilke ediniyor: “Namaza yaklaşmayın”. Eğer başını kaldırsanız sonuç farklı çıkar. Kimi zaman bu tip haberleri izliyoruz, ama ben şuna da inanıyorum, altını çizerek söyleyeyim: Medya kuruluşlarının büyük bölümü, bu noktada hakikaten çok hassas davranıyor. Biz öteden beri şikayet ederdik, sanık farklı bir kavram, suçlu farklı bir kavram derdik. Bir insan, mahkeme kararıyla bir başkasını öldürdüğü kesinleşinceye kadar suçsuzdur. Mesela, son yıllara baktığımız zaman, medyanın en azından bu farklılığa dikkat ettiğini görüyoruz. Medya adına, bu güzel bir davranış. Bunun ötesinde, eğer benim istediğim şekilde haber vermiyorsan, ben de seni toplantıma almıyorum gibi bir yaklaşım da çok doğru değildir, diye düşünüyorum.

Şimdi, kurumların medyaya açılması, daha doğrusu kurumların topluma açılması, özellikle gelişmiş demokrasilerde gördüğümüz bir davranış. Demokrasi dediğimiz siyasal sistem, sadece halkın kendi istek ve iradesiyle yöneticilerini seçtiği bir sistem değil, çünkü bu sınırlı bir kavram olur; bununla birlikte, seçilen insanların, seçilen insanlar yanında atanan insanların, seçim dönemleri dışında da denetlenebildiği, topluma kendi kurum ve konumlarıyla ilgili bilgi aktarabildiği bir siyasal sistemdir. Seçilmişler seçim döneminde hesap veriyor, ama kurumlara, kurumsal boyuta girdiğiniz zaman, özellikle çok şikayet edilen bürokrasiye girdiğiniz zaman, pek az kuruluş veya kurumun kendi çalışmalarıyla ilgili vatandaşa, bu anlamda vatandaşın temsilcisi olarak medyaya bilgi verdiğini görüyoruz. Bir kurumun periyodik olarak haftalık basın toplantıları yapıp, kendi konumlarıyla ilgili bilgi vermesi güzel bir davranış, yani bu, sadece demokrasinin bir sebebi veya amacı değil, aynı zamanda sosyal sorumluluğun da bir sonucudur. Yetkili kişi, atanan bir insan bile olsa, eğer topluma karşı sorumluluk duygusu taşıyor ise, o insanın, toplumun bireylerini, toplumun bireyleri adına medyayı bilgilendirmesinin görevi olduğunu kabul etmesi gerekir. Bu, bir halkla ilişkiler faaliyeti, yani halkla ilişkiler çalışmasının bir yönü olarak da adlandırılır.

Genelde medya, özelde ise halka ilişkilerle demokrasi arasında nasıl bir ilişki kurabilirsiniz? Burada sözü Emniyet Genel Müdürlüğü’ne getirmek istiyorum, ama ondan önce bazı tespitler yapmakta fayda var: Kamu yönetimi açısından halkla ilişkiler kavramı ne anlama gelir? Kamu kuruluşlarında halkla ilişkiler, bir kamu kuruluşunun, ilişkide bulunduğu toplum kesiminin güven ve desteğini sağlamak için giriştiği iki yönlü iletişime dayalı, sonuçta kamuoyunda kuruluşun desteğini sağlamaya yönelik, kuruluşta halkın isteği doğrultusunda değişiklikleri gerçekleştirmeye ve bu suretle kuruluş ile toplum arasında olabilecek uyum ve denge sağlanmasına yönelik, sürekli bir çalışma şeklinde tanımlanabilir. Halkla ilişkiler önemli, sistem gereği önemli, çünkü kurum olarak siz, gücünüzü halktan alıyorsunuz, toplumdan alıyorsunuz; o zaman halka da hesap vermek zorundasınız. Tarifin temelinde

güven vardır. Güven unsuru ki, Sayın Genel Müdürüm de söyledi, temel faktörlerden birini oluşturur. Kamu kurumu toplum için var, kurumunuzla ilgili güven sağlayamazsanız, o zaman da kurumunuzun çalışmalarını başarıyla sürdürebilme imkânınız olmaz. Arada doğrusal bir ilişki vardır. Güveni nasıl sağlarsınız? Bizim, araştırmada elde ettiğimiz sonuçlarda da ortaya çıktığı gibi, güveni sağlamanın temel yollarından bir tanesi, halka kurumla ilgili bilgi aktarabilmektir. Bu bilgi aktarımı, sadece toplumu belirli haberler, belirli gelişmeler konusunda bilgilendirmek midir? Hayır, sadece bununla sınırlı değildir. Aynı zamanda, sizin de eleştiriye, kamuoyundan, halktan gelecek tepkilere açık olmanız gerekir.

Bir kamu kurumu toplumu nasıl bilgilendirir? Topluma bir mesajı ulaştırmak istiyorsanız, bunun en kolay yöntemi isteseniz de, istemeseniz de, sevseniz de, sevmeseniz de medya kuruluşlarıdır.

Medya kuruluşlarını, bu anlamda iyi değerlendirmek zorundasınız. Topluma bir şeyler iletmenin medya kuruluşları dışında yolları da vardır, ama daha zordur. Dolayısıyla medya kuruluşlarını iyi değerlendirmek ve onlarla iyi iletişim kurmak gereklidir. İyi iletişim kurduğunuz zaman, sizin vereceğiniz mesajlar, topluma sağlıklı bir biçimde ulaşacaktır. Bununla birlikte, mesajın yanlış aktarılmasının söz konusu olabildiğini de belirtmek gerekiyor. Mesaj yanlış olduğunda veya verilen bilgiler topluma yanlış aktarıldığında, bunu düzeltmenin yöntemi de, yine medya kuruluşları ile iyi ilişkiler kurmak sureti ile, o yanlış bilginin doğrusunu topluma verebilmektir, yayınlatabilmektir.

İletişimin temel bir fonksiyonu vardır: İletişim dediğimiz temel kavram, iki yönlü bir süreci içerir, yani sadece sizin bilgi vermeniz yetmez. Eğer toplumla iyi iletişim kurmak istiyorsanız, o zaman mesajınızı vereceksiniz, ikinci safhada, sizin çalışmalarınıza, sizin verdiğiniz bilgilere yönelik, toplumdan gelen tepkileri de dikkate alacaksınız. Bu süreci işlettiğiniz zaman, hem kurum ile toplum arasındaki ilişkileri düzenlersiniz, hem de öteden beri ideal sistem olarak gösterilen demokrasinin sağlıklı işlemesine katkıda bulunursunuz.

Mesajların verilmesinde, medya kuruluşları önemli. Medyaya baktığınız zaman, hep öteden beri söylenir, biz de söyleriz: Medya, demokrasinin olmazsa olmaz temel taşlarından bir tanesini oluşturur. Dünyadaki gelişmiş siyasal sistemler, 20'nci asrın başlarıyla birlikte, yasama, yürütme, yargıdan sonra dördüncü kuvvet konumuna getirmiştir medyayı ve bu olgu yerleşmiş, içinde bulunduğumuz dönemde tartışmasız bir hal almıştır.

Neden önemli medya? Çünkü medya, güç kaynağı olarak toplumu alır, olmazsa olmaz kurumlardandır. Eğer medya kuruluşları, siyasal sistem içerisinde gerektiği gibi üzerlerine düşen görevi yerine getirebilirlerse, siyasal sistem de sağlıklı işler. Burada, "Kamu kurumlarıyla medya arasında nasıl bir ilişki kurulabilir?", sorusunu sormak gerekir. Belki,

kimi zaman toplum olarak da medya kuruluşlarından şikayet ediyoruz. Şikayete rağmen medya kuruluşlarının güç kaynağı olarak toplumu gördüklerini, bir kurumu veya bir sistemi sorgularken toplum adına hareket ettiklerini unutmamak gerekiyor. Bir kamu kuruluşu topluma ulaşırken, elbette ki toplum adına medyayı muhatap almak durumundadır.

Eleştiri konusuna gelince, eleştiri, elbette medya kuruluşlarının en doğal haklarından biridir. Bu anlamda, toplum adına kurum ve kuruluşları medyanın eleştirmesi de tabii bir haktır ve sistem böyle işlemektedir. Türkiye'ye baktığınız zaman, siyasileri veya siyasî kurumları bir tarafa bırakacak olursanız, kamu kurumları ile medya kuruluşları arasında çok sağlıklı bir iletişim ortamının tesis edilebildiğini söylemek mümkün değildir.

Emniyet Genel Müdürlüğü, yaklaşık iki yıldır haftalık basın toplantıları yapıyor. Türkiye'de bunu yapabilen kaç tane kurum vardır? Doğrusunu isterseniz, çok fazla olduğu konusunda bir bilgi yok. Şunu söyleyebilirim: İki yıllık sürece baktığınız zaman, düzenli olarak Emniyet'in bir mensubu geliyor, medya kuruluşlarına hesap veriyor, bilgi veriyor, varsa eleştiri alabiliyor. Bu, gerçekten gelişmiş demokrasiler açısından olağan, ama Türkiye açısından takdir edilmesi gereken bir uygulamadır.

Cumhuriyet tarihi, çalışma konumu oluşturduğu için araştırdım, Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarından itibaren, kamu kurumlarının periyodik sürelerle medyaya hesap vermesi, daha doğrusu çalışmalarını anlatması, varsa eleştirileri alması tartışıla gelen konular arasında yer almıştır. Ancak, genel olarak baktığınız zaman, bu noktada çok da başarı sağlanabildiğini görmek mümkün değil. Ben, bu vesile ile Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yaptığı haftalık basın toplantılarının diğer kurumlara örnek olmasını diliyorum.

Biz, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi olarak, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yaptığı haftalık basın toplantılarının, medya ve toplumda nasıl algılandığına ilişkin olarak, Emniyet Genel Müdürlüğü ile işbirliği içerisinde bir araştırma yaptık. Orada çıkan sonuçlara bakıyorum, belki özelde Emniyet Genel Müdürlüğü'ne ilişkin verileri test ettik, ama siz bunu alıp diğer kurumlara da aynı şekilde yansıtabilirsiniz. Hiçbir beis yoktur. Sayın Genel Müdürüm de bahsetti, orada Genel Müdürlüğün bilgi vermesini test ettik. Dedik ki, Emniyet Genel Müdürlüğü, çalışmalarıyla ilgili olarak halka bilgi vermek durumunda mıdır, vermeli midir? Bunu siz diğer kurumlar adına da söyleyebilirsiniz.

Bilgi verme boyutu neden önemlidir? Birey olarak baktığımız zaman, kendi kurumumuz dışında, hangi kuruma gidersek gidelim, genellikle şikayet ederiz: Sular idaresine gidersiniz, elektrik idaresine gidersiniz, farklı kurumlara gidersiniz, genellikle şikayetler olur. Deriz ki işimizi yapmadılar, savsakladılar ve bürokrasiyle ilgili konular da, biliyorsunuz çoğu kere güldürü programlarının konuları arasına girer. Eğer siz kurumunuzu periyodik olarak

medyaya, kamuoyuna açıyorsanız, bunu elimine etme imkânınız ortaya çıkar. Bu açıdan önemli, yani şimdi Emniyet Genel Müdürlüğü sözcüsü, haftalık olarak medyanın karşısına çıkıyorsa, bir trafik polisinin yaptığı hatadan dolayı, medya mensupları toplanıp Emniyet Genel Müdürü'nü burada sorguya çekebilme hakkına sahip olabiliyorsa, kurum, kendi içerisindeki eksiklikleri gidermek zorunda kalır. Bu, demokrasinin bir gereğidir. Bunu yaygınlaştırdığınız zaman, kurumlardaki olumsuzlukları ortadan kaldırma imkânınız olabilir ve medyaya hesap verme bu açıdan önemlidir. Şimdi verilere, yani yaptığımız araştırmaya bakıyoruz, mesela, araştırmamıza katılan insanların büyük bölümü, yaklaşık yüzde 80'lik bölümü, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün (siz bunu diğer kamu kurumlarına da yaygınlaştırabilirsiniz) yaptığı çalışmalarla ilgili olarak, medyaya veya topluma bilgi vermesi gerektiğini söylemektedir.

Demek ki, toplumda kurumlara ilişkin, kurumlarla ilgili bilgi talebi var, siz bunu sistemle, demokrasiyle ilişkilendirebilirsiniz. Bu veriyi biz, sosyo-demografik özelliklere göre test ettik, mesela orta yaşlılar kurumlarla ilgili daha fazla bilgi istiyor. Gençler ve yaşlıların bu noktada bilgi talebi daha düşük, diğerlerine göre.

Yine mesela, mesleklere bakıyorsunuz, memurlar ve serbest meslek sahipleri daha çok bilgi istiyorlar. Bir diğer sonuç, eğitim seviyesi yükseldikçe, Emniyet Genel Müdürlüğü'nden veya kamu kurumlarından bilgi almak isteyenlerin oranı artıyor. İlköğretim seviyesindeki insanlarda bilgi isteyenlerin oranı yüzde 70 iken, orta öğretimde yüzde 76'ya, üniversite mezunlarında yüzde 81'e, lisansüstü eğitim yapanlarda yüzde 86'ya çıkıyor.

Bir başka ifade ile, siz toplumu eğitimli hale getirdiğiniz sürece, sosyal sorumluluğu kurumlara hatırlatanların oranı biraz daha fazla oluyor; insanlar, açık bir kurumsal yapı istiyorlar. Yine aynı araştırma çerçevesinde, kurumların halka açılmasını, halkla kurum arasında bir yakınlaşma sağlanıp sağlanamadığı konusunu test ettik: "Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yaptığı bu toplantıda verilen bilgiler, polis-vatandaş yakınlaşmasına katkı sağlar mı, sağlamaz mı", şeklinde bir soru yönelttik. Cevaplara baktığımız zaman, araştırmaya katılanların yüzde 90'lık bir bölümünün, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün verdiği bilgilerin, düzenlediği basın toplantılarının eleştiriye açık olmasının, polis-vatandaş yakınlaşmasına katkı sağladığını düşündüğünü gördük.

Bunun anlamı, eğer siz, kurum olarak topluma bilgi vermek, ona ulaşabilmek, onun desteğini sağlamak istiyorsanız, çünkü kamu kurumlarının veya özel kurumların büyük bölümünde topluma ulaşma isteği, çalışmalarını topluma anlatabilme, toplumdan da yeteri kadar destek bulabilme çalışmaları vardır ve halkla ilişkiler faaliyetleri de bunun için yapılır; topluma kendinizi açacaksınız, topluma hesap vereceksiniz, toplum adına medyayı bilgi

olarak tatmin edeceksiniz, bu noktada toplum sizi tasvip edecek, sizi kendisinin bir kurumu olarak görecektir. Böyle bir sonucu çıkarabiliyoruz.

Yine şeffaflaşma ile ilgili bir sorumuz vardı. Şeffaflaşma, biliyorsunuz günümüzün önemli sorunu. Özellikle toplumsal kirlenme ile ilgili, daha doğrusu yolsuzluklarla ilgili haberlerin yoğunlaştığı dönemlerde, şeffaflaşma konusu daha çok önem taşıyordu. Basın toplantısının, şeffaflaşmayı sağlayıp sağlayamadığına ilişkin sorunun verilerine baktığımızda, yine yaklaşık yüzde 90'lık bir bölümün, kurum topluma açılır, topluma bilgi verilir, eleştiriye açılırsa, bu durumun şeffaflaşmaya yardımcı olacağını düşündüğünü gördük. Şöyle genel olarak soruları sıralayayım ben sizlere, izin verirseniz. Destek noktasında bir sorumuz vardı. Basın toplantılarının devam etmesi halinde, toplumsal desteğin artacağı sonucu ortaya çıktı: Araştırmaya katılanların yüzde 88'i, bu noktada, toplumun kuruma verdiği desteğin artacağını söyledi. Yine aynı şekilde az önce de sözünü ettim, medya mensupları, toplumun temsilcileri olarak kurum yetkililerini sorgularlar, eleştirirler. Bu noktada, "Medya mensuplarının sorduğu sorulara verilecek cevaplar nasıl olmalıdır?", şeklinde bir sorumuz vardı. Araştırmaya katılanlar, verilecek cevapların açık ve her şeyin olduğu gibi, doğru neyse onu, medya mensuplarına kurum yetkililerinin açıklaması gerektiğini belirttiler.

Ayrıca eğitim konusuyla ilgili bir soru sorduk. Özellikle yüz yüze iletişimde, bireysel davranışın, insan davranışının önemli olduğunu biliyoruz. Sorumuz şöyleydi; "Polisle, daha doğrusu Emniyet Genel Müdürlüğü ile vatandaş arasındaki ilişkilerin gelişmesi bakımından, ayrıca bir eğitime gerek var mı?" Vatandaşların yüzde 90'dan fazlası, yüzde 91'lik bir kesim, ilişkilerin gelişmesi açısından halkla ilişkiler ve kişiler arası eğitimin verilmesi gerekir, dedi.

Aynı şekilde, Polis Radyosu'na ilişkin birkaç bilgi vereceğim. Polis Radyosu, gerçekten Emniyet Genel Müdürlüğü açısından önemli bir görevi ifa ediyor. Ulaştığımız kitlenin yaklaşık yüzde 40'lık bölümü, Polis Radyosu'nu dinlediğini ifade ediyor. Bu, diğer medya kuruluşları yanında, kamuoyuna Emniyet Genel Müdürlüğü'nün vereceği mesajlar açısından iyi bir avantaj. Polis Radyosu, biliyorsunuz müzik ağırlıklı bir yayın yapıyor. "Daha fazla, daha farklı hangi bilgiler verilebilir?" şeklinde bir sorumuz vardı. Verilen cevaplarda, müzik yayınının yanında, güncel bilgilerin istendiğini gördük. Aynı şekilde, televizyonla ilgili bir sorumuz vardı. Vatandaş, polis televizyonunun kurulmasının faydalı olacağı konusunda bir görüş ortaya koydu.

Genel olarak toparlayacak olursam, şöyle bir sonucu belki burada vermek doğru olur: Kamu kurumlarının halka açılması, yaptıkları çalışmalarla ilgili periyodik olarak toplum adına basına bilgi vermesi, basının, daha doğrusu medyanın denetim ve eleştirilerine açık

olması demokrasinin, şeffaflığın, sosyal sorumluluğun bir gereğidir. Emniyet Genel Müdürlüğü, başlatmış olduğu haftalık basın toplantıları ile bir yandan topluma ve onun adına medyaya bilgi vererek, çalışmaları konusunda insanları aydınlatırken, diğer taraftan bu toplantılarda kurumla ilgili görüş ve eleştirileri alması, iki yönlü bir iletişimi sağlaması, kurum açısından sevindirici ve örnek bir davranıştır. Kamuoyu nezdinde bu toplantının çok olumlu sonuçlar ortaya çıkarması, toplumun sadece verilen bilgileri değil, aynı zamanda toplantı yoluyla kurum çalışmalarını onaylaması, araştırmanın ortaya koyduğu bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu örnek davranışın diğer kurumlar tarafından da yerine getirilmesi, toplum adına hareket eden kamu kurumlarının topluma bilgi vermesi, toplumun görüş ve eleştirilerine açılması, ülke ve insanımız açısından önem taşımaktadır.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Feyzullah Arslan:

Ben, Değerli Hocama çok teşekkür ediyorum. Bu yaptıkları araştırmanın ve bu panelin sonucunun bize birtakım yapacağımız işlerde yol açacağına, iyi sonuçlara ulaşmak için daha farklı yol ve yöntemler öğreteceğine inanıyor ve o yolda çalışıyoruz. Halkla ilişkiler dedi hocam, halka ilişkileri geliştirmek için de var gücümüzle çalışıyoruz. Bu konuda Emniyet Genel Müdürlüğü, Basın Protokol Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Polis Radyosu ve diğer birimlerimiz, oldukça yoğun eğitim çalışmaları yapıyor. Bu basını bilgilendirme, kamuoyunu bilgilendirmenin bir amacı da bilgi verirken, onların tepkilerini de alıp, yanlışımız varsa düzeltmek, Emniyet Teşkilatı'nın hizmet politikası, polise yasalarla verilen güvenlik ve huzuru sağlama hizmetlerini, vatandaşın memnuniyeti, personelimizin değeri ve önemi göz önünde bulundurularak, en kısa sürede, en iyi şekilde, en verimli şekilde sürekli kendini yenileyip geliştirerek yerine getirmektir diyoruz ve devamlı gelişen dünyada, gelişen çağımızda, gelişen Türk toplumunda, daha da çok gelişen ve değişen Emniyet Teşkilatı olarak hizmet vermeye çalışıyoruz. Buna inanın ve bizleri de takip edin. Göreceksiniz ki, yarın, bugünden daha iyi hizmet veren, daha kaliteli hizmet veren ve toplumun desteğini daha çok alan bir teşkilat olacağız. Buna da tüm teşkilatım adına söz veriyor ve sözü burada Değerli Hocam Yrd. Doç. Dr. Önder Aytaç'a bırakıyorum.

Yrd. Doç. Dr. Önder Aytaç:

Bu kadar uzmanın olduğu yerde bana söz düşmüş olması, ayrıca bir onur. Eğer kaş-göz yararsam, özür diliyorum. Öncelikle bir içerde olmuş olanlara bakalım. Arkada Polis

Kolejinden gelmiş olan arkadaşlar var, 125 bin kişinin içerisinden seçilmiş olan 200 kişi. Geçen sene 75 bin kişi başvurmuştu. Akademili arkadaşlar var, genelde kurs konferansa çok gitmek istemezler. Fakat böylesi bir etkinliğe gelmiş olmak için Akademide ilan yapılmış olduğunda, gelen sayıyı sınırlı tuttular. Tonla katılmış olmak isteyen vardı. Gene içerdeki katılmış olan haziruna baktığımızda Şerafettin Bey, Basın Protokolden Haydar Bey, Radyodan Mustafa Bey, yabancılardan Okey dostum benim, Sayın Emniyet Müdürüm, Trabzon eski Polis Okulu Müdürümüz Necati Alkan, Orhan Bey radyodan. Bütün bunları şunun için sayıyorum Süleyman Bey, ya da önde oturmuş olan hazirun. Önceden, başka işi-gücü olmayanın gitmiş olduğu etkinliklermiş gibi bakılırken paneller, şimdi, kendi isteği ile gelmiş olan ve bir adım daha ülkeyi ileri götürmüş olmak için nasıl çalışma yapılır diye gayret etmiş olan kimseler. Buradan şöyle bir şeyle devam etmek istiyorum. Size şimdi, birkaç tane cümle okuyacağım ve daha sonra da soru soracağım, acaba bu cümleler hangi köşe yazarına aittir diye:

"Kim ulan bu şerefsizler?

Copunuzun gücü memura mı yetiyor, pislikler, dağılın gidin lan adiler."

Aşağıdaki anlatımlar, size okuyacağım köşe yazarlarından hangisinindir diye tek tek soracağım, lütfen parmak kaldırır mısınız?

a-Saygı Öztürk, Saygı Öztürk'ündür diyenler parmak kaldırsın. Burada şöyle bir açıklama yapayım, aynı anketi 55 tane Çevik Kuvvet Amiri, 4'üncü sınıf Emniyet Müdürü ile komiser yardımcısı, Keçiören'e giderken, sağ kolda SASEM diye bir kuruluşumuz var bizim, o kuruluşta yaptığımızda, ankete katılan 55 tane amirin hepsi de doğru bilmişti.

b-Fatih Çekirge'nin, parmak kaldıran var mı?

c-Fehmi Koru'nun,

d- Fatih Altaylı'nın,

e-Hiçbiri.

Büyük bir çoğunluk gene, evet arkadaki arkadaşlar, iyimser bir tahminle, ya hiç kimse böyle dememiştir diyor, Kolej'li, Akademili arkadaşlar.

Fatih Altaylı'nın, çok değil, 1997 yılında yazmış olduğu bir makaleden alınmış olan cümlelerdi ve bakın, 2 Nisan 2003'de yine Fatih Altaylı'nın yazmış olduğu başka bir makaleyi sizlerle paylaşmak istiyorum: "Türk Polisi, bu köşede yıllarca en acımasız biçimde eleştirildi. Öyle ki, benim burada yaptığım eleştiriler gün geldi, Polis Okulları'nda, Polis Akademisi'nde ders diye okutuldu. Hatta polis camiası, kendilerine karşı hasmane bir tutum takındığımı bile düşündü. Bunu anketlerine yansıttı. Ancak bilmiyorum, farkında mısınız, Türk polisinin hareket tarzında ve vatandaşa yaklaşımında müthiş gelişme de bu son yıllarda

yaşandı. Polis tavrındaki müthiş yumuşama gerçekleşti. Eskiden, rastladığımız zaman şaşırdığımız vatandaşa karşı kibar tavır, neredeyse bütün polislerin ortak tavrı haline geldi. En fazla eleştirdiğimiz Çevik Kuvvet bile, toplumsal eylemlerde daha bilinçli davranır oldu. Vatandaşın içindeki polis korkusu, yerini karşılıklı bir saygıya bıraktı. Bu gelişmeyi büyük bir keyifle izlediğimi itiraf etmeliyim. Avrupa standartlarını yakalaması en güç grup diye görülen polislerimiz, bana göre o standartları şimdiden yakaladılar bile."

İsterseniz birazcık daha yola devam edeyim. Sosyal bilimlerde mutlak bir gerçeği bulmuş olmak zor. O kadar ki, Kayserili bir iş adamına "iki kere iki kaç eder" diye sorduğumuzda, "alırken mi, verirken mi gülüm" diyor, yani mutlak doğru olan bir şey, Kayserili işadamının anlatımlarına dönmüş olduğunda, bir farklıcalık gösterebiliyor.

Benim burada anlatacaklarım yalnızca benim doğrularım, sadece benim doğrularım, bu doğruların hepsi içerisinde sadece bir kısım doğru, doğruluğunun üzerinde de tartışma yapılabilir. Yüzde yüz doğrudur demiyorum. Bunun üzerine de ne kadar çok şey eklersek, kullanırsak, askeriyenin toplam kalite yönetiminde anlatmış olduğu örnek gibi, toplam kalite ile ilgili bütün bilgiler, veriler alınır, bir gemiye konulur. Ne zaman gemi batar, toplam kaliteye o kurumda geçilmiştir, deniliyor. Ne zaman ki polis irdelenir, sürekli tartışılır, o zaman bu yapılabilir. Dün ve bu gün, Türkiye İnsan Kaynakları Vakfı'ndan ve Uluslararası Gençlik Ödülü diye, dünyada beş milyon kişinin katılmış olduğu bir etkinlikten Akademi'de temsilciler vardı. Getirmiş oldukları şey de bronz, gümüş, altın sertifikalar veriyorlar katılanlara, altı ay, bir yıl ya da on sekiz ay içerisindeki bu katılımları yaparlarsa. Dört temel donesi var:

1-Toplumsal hizmet,

2- Çevreyi ve doğayı tanıma,

3- Beceri geliştirme,

4- Fiziksel gelişim.

Arkadaşlara bu anlatım yapıldığında, Akademi'de bulunmuş olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu dediler ki, "Çevreyi ve doğayı tanımayı biz yapıyoruz, amirlerimiz yapıyor. Nasıl? Ters bir hareket yapılmış olduğunda bir soru ile karşılaşıyoruz: Sen, benim kim olduğumu biliyor musun?" Devamı var, bana isterseniz iki türlü cevap verebilirsiniz.

1- Burada bir adam var, kendisinin kim olduğunu bilmiyor. Bu adamı bilen var mı? Tabii polisin bunu söyleme lüksü yok.

2- Geçenlerde internetten geldi çok hoşuma gidiyor. Sizle paylaşmak istiyorum: Adamın birisi telefonla arıyor, karşısına İstanbul Emniyet Müdürü çıkıyor. "Alo kimsin?" diyor, "Ne biçim konuşuyorsun lan, sen kimsin?" diyor. O da diyor ki, "Ben İstanbul Emniyet

Müdürüyüm.” Karşıdaki, “Sen benim kim olduğumu biliyor musun?” diyor, İstanbul Emniyet Müdürü’ne ve “Bilmiyorum” cevabını alınca, “İyi o zaman, Allah’a ısmarladık” deyip telefonu kapatıyor. Polisin böylesi bir etkinliği de yapabilmiş olma hakkı yoktur. O zaman, çevreyi ve doğayı tanımayı polis, tayin olarak, yol, su, köprü, baraj olarak fazlası ile yapabilmektedir.

Beceri geliştirme diyor, el sanatları var. El sanatlarında arkadaşların birisi dedi ki, cop kullanmayı el sanatı olarak görebilir miyiz? Gülüyoruz, ama Fatih Altaylı yazdı, helal olsun polislere dedi, bir dakika içerisinde dokuz defa cop indirip kaldırıyorlar. Bu bağlamda bakılacak olursa, sanki cop kullanma bile, bir el sanatı olarak ifade edilebilir ve ben bunu birazcık daha abartılı götürüp, isterseniz devam edeyim: Fiziksel gelişim, günde bazen Çevik Kuvvet’te görev yapıyorsa arkadaşlar, on iki saat ayakta beklemiş olduğu oluyor, on iki saat. Devamını anlatayım, bir arkadaşın yapmış olduğu Polis Akademili, karikatür poster çalışmasıydı. Bakın ne diyor, bir Çevik Kuvvet polisini yapmış, şeyde, futbol maçı yapılırken sahada, “Ulan diyor, 5 yıldır maça giderim, bir defa adam gibi seyredemedim”. Niye? Çünkü siz, seyirciye karşı durup da orada bulunmuş olmak zorundasınız.

İsterseniz bir adım daha atayım. Toplumsal hizmet, dört şeyden üçünü yaptık dedik ya, polis adına. Toplumsal hizmet, polisi özdeşleştirebileceğimiz en güzel şey de sunmuş olduğu toplumsal hizmet. İster üniformalı olsun, ister üniformasız, ister kendi görev yerinde olsun, ister kendi görev yerinde olmasın, polis nerede bulunuyorsa, bir olay gördü mü asayişe mugayir, hukukçu olmama rağmen bu kelimeleri çok kullanamıyorum, polis orada müdahale etmiş olmak zorunda. Aynı ne gibi, somut bir tanımı yok: Her şeye de girebilir, hiçbir şeye de giremez. Akademi mezunu birisi, polisliğin dışında bir meslek yapıyor holdingde. Holdingde, polislik dışındaki mesleğini yaparken, bir gün holdingin sahibi diyor ki, “Şu konuyu bilen var mı?” Beş kişi parmak kaldırıyor, Akademili de var. Daha sonra diyor ki, “Mühendislikle ilgili bir şey bilen var mı?” Üç kişi parmak kaldırıyor, Polis Akademili gene var. Aradan birazcık daha zaman geçiyor, diyor ki, “Güvenlikle ilgili şu işi bilen var mı?” Dört kişi parmak kaldırıyor, Polis Akademili gene var. Aradan biraz daha zaman geçiyor, “Şu işi bilen var mı?” İki kişi parmak kaldırıyor, Polis Akademili gene var. Holdingin sahibi diyor ki, “Ya kardeşim sen Harvard mı, Oxford mu, Cambridge mi, ne mezunusun?” “Yok diyor, ben Akademi mezunuyum, bize her şeyden biraz biraz öğretirler, ama toplu olarak hiçbir şeyi öğretmezler”.

Tabii bunu derken, daha sonradan, yani Sayın Genel Müdürüm alınıyorum dedi, estağfurullah efendim, olur mu TRT Genel Müdürlüğü’ne aday pozisyonda bile genel müdürlerimizin, genel müdür adaylarımızın çıkmış olduğu bir teşkilatta bulunmak ki, gerçekten onur verici.

Ben birazcık daha yola devam edeyim. Olof Palme'nin ya da Uğur Mumcu'nun çok güzel bir lafı var: "İnsanlar bazen yaptıklarından dolayı değil, yapmadıklarından dolayı da sorumlu olurlar" diyorlar. İşte polis hem yaptığından, hem de yapmadığından dolayı sorumlu olan birisi. O zaman ne olacak? Birinci hukuk müşavirimiz var bizim, Baş hukuk müşaviri Nihat Dündar, çok mizahî şekilde bir şey anlatıyor. Hızlı konuşuyorum, biliyorum, ama on beş dakika çabuk geçtiği için hızlı konuşmak zorundayım. Nihat Dündar diyor ki, "Hangi bakanlığa gitmiş olmasına karar verilemeyen bir belge varsa diyor, İçişleri'ne gelir, İçişleri'nde nereye gitsin bilinmezse, Emniyet Genel Müdürlüğü'ne gönderilir, Emniyette de nereye gitsin bilinmezse, eskiden APK Daire başkanıydı, kesin APK'ya gelir" diyor. Onun aksanıyla söyleyeyim: "Şimdi biz bu işi ne yapacağız", diyor. Benzeri bir şey daha var, Vali olan bir dostum anlatmıştı, bakın ne diyor: "Genç kaymakamları çevreme topladığımda, şu öğüdü veririm, elinize bir evrak geldi, nereye göndereceğinizi bilmiyorsunuz, sallayın karakola. Karakol mutlaka bu evrakın nereye gideceğini bilir." Aynı ne diyor burada, zamanın padişahı sefer ilan ediyor. Nereye? Moskova'ya. Köye geliyor tellal, "Duyduk duymadık demeyin, bütün on yedi yaşından büyük herkes askere". Adamın ilk oğlu Moskova'ya gidiyor ve orada şehit düşüyor. Aradan üç beş yıl daha geçiyor. İkinci oğlu var, Padişahın tellalı gene köy meydanına geliyor, diyor ki, "Duyduk duymadık demeyin, Padişah efendimiz Balkan illerine savaş ilan etmiştir, on sekiz yaşından büyük herkes askere". İkinci oğlu oraya gidiyor, orada şehit düşüyor. Adam artık seksen, seksen beş yaşına gelmiş, son küçük bir oğlu daha var. O da on sekiz yaşından büyükmüş, tellal gene geliyor, diyor ki, "Duyduk duymadık demeyin, Padişah efendimiz Arap illerine savaş ilan etmiştir, on sekiz yaşından büyük herkes askere". Adam bastonla kapıya gidiyor, vuruyor ve diyor ki, "Evlat, git Padişah babama selam söyle, bu oğlanı da oraya gönderelim, ama bir daha benim şeyime güvenip savaş ilan etmesin".

Genelde polise güvenilerekten, devlet her tarafa savaş ilan eder. Tebligat, vaktinin yüzde altmışını alır.

Polisin görevi olmayan, fakat yapmış olduğu görevlerle ilgili APK Daire Başkanlığı bir kitapçık çıkarmıştı, seksen beş sayfa mı ne. Akıl hastalarının bir yerden bir yere nakli; eskiden vardı, sporcuların ya da sanatçıların güvenliğinin yapılmış olması.

Peki Hollanda'da durum nasıl? İbrahim Tatlıses diyordu ya hani, "Urfa'da Oxford vardı da biz okumadık mı?" Eğer toplumsal bir olaya Çevik Kuvvet'i götürmüşse, öğle yemeğini vermezse, Sendika karşısına dikilir, der ki, "Kardeşim bunu yapamazsın". Eğer akşamleyin ayrılırken, ekstra bir iş vermiştir çünkü, çekini vermezse, çalışmış olduğunun karşısında, diğer seferde sendika karşısına dikilir ve der ki, "Yapamazsın".

O zaman temel sorun şu: Kafası çalışan, olayları yorumlayan, alternatif çözümler getiren polis mi, yoksa sadece verilen emri yapan polis mi?

Bununla da ilgili Atatürk'ün fıkrası var, çok hoşuma gidiyor: Atatürk, kendisine "Polise ne gerek var?" dediklerinde, sofrada otururken şu tartışmayı yapıyor: Kuru sıkı dolduruyor tabancayı, diyor ki, "Kapıdaki Mehmetçiği getirin", Mehmetçik geliyor. "Avizeyi görüyor musun?", "Evet", "Tavanla birleştiği yeri görüyor musun?", "Evet". "Ateş et onu vur", Mehmetçik ateş ediyor "Paat". "Çık dışarıya" diyor, onu gönderiyor. "Koruma polisim Ali'yi çağırın" diyor. Ali gelince, aynı kuru sıkı tabancayı veriyor ve diyor ki, "Avizeyi görüyor musun?", "Evet", "Tavanla birleştiği yeri görüyor musun?", "Evet", "Ateş et vur". Bir tavana bakıyor polis, bir aşağıya bakıyor. "Atam" diyor. Gene Fatih Altaylı'dan örnek vereyim: "Ben kodum mu oturturum. Ama biz, onu vuracak olursak, altında sen oturuyorsun, hele sen kalk oradan, kenara geç, yanındakiler de birazcık açılsın, bak nasıl ateş ediyorum". Atatürk onu da gönderiyor. Sonra elini masaya vurup, "Verilen emri hiç tartışmaksızın yerine getirecek, kafasını bu konuda hiç çalıştırmayacak asker lazım" diyor, "Ama verdiğim emri yorumlayacak, alternatif öneriler de getirecek polis de lazım". Ve o yüzden de Atatürk ısrarla, hocamızın da söylemiş olduğu gibi, polise hitap ederken "Cumhuriyetin Polisi" diyor. Bu insanın olmuş olmasını istiyor o zaman.

İç müşterinin mutluluğu, dış müşterinin mutluluğu. Sadece dış müşteriyi mutlu etmek istersek, Diyarbakır'da Gaffar Okkan, şehit Sayın Emniyet Müdürü örneğinde biz bunu yaşadık, ama tekrar altını çiziyorum, sadece dış müşteriyi mutlu etme örneğinde. Eğer hem iç müşteriyi, hem dış müşteriyi mutlu edeceksek bile, Kolej'den gelenleri, Akademi'den iyi mezun edip kadroya da yollarsak, önümüzdeki yıllarda, inanın en güzel şekilde, üç beşini birden idare edecek insanlar lazım.

Dört şey, gönüllülük esası, poliste zor; esnek olması, poliste yok; dengeli bir program olması, valla zor abi; zevkli olması, kim zevkli diyorsa gözü kör olsun. O zaman, o zamanı da isterseniz iki şeyle tamamlıyorum.

Çok ekstra bir şey değil. Sosyal bilimlerde her şey söylenmiş, yeter ki söylenmiş olduğu yeri biz bulalım.

Ne diyor, ilk Osmanlı İmparatorluğu kurulurken Şeyh Edebali Osmancığa; "Ey Osmancık, Allah gözünü, gönlünü ve yolunu ışıtsın. Bileğin, yüreğin gücünü pekiştirsin. Haktan, adaletten, merhametten, azimden ve sebattan garip komasın. Ey Osmancık, gayri Osman Beysin, Beyliğin bil. Beyliğini unutma, unutturma, eşine, dostuna, düşmanına unutturma. Anana, atana dahi unutturma. Ey Osman, bundan sonra Beysin. Bundan gayri öfke bize, gönül alma sana; suçlama bize, katlanma sana; yanılgı bize, uyarı sana; acz bize, yardım

sana; huysuzluk bize, hoşgörü sana; anlaşmazlık, atışmalar bize, adalet sana; kötü göz bize, şom ağız bize, haksız yorum bize, bağışlamak sana. Ey Osman Bey, bundan gayri Beysin, gayri bölmek bize, bütünlemek sana; üşengeçlik bize, gayret sana; rahat bize, şevk kurmak sana. Ey Osman Bey yükün ağır, işin çetin, Allah yardımcın olsun. Beyliğin kutlu olsun, Hak yolunda yararlı kılsın. Işığını parıldatsın, uzaklara iletsin, yükünü taşıyacak güç, sürtmeyecek akıl versin". Biz bunu, Akademi'den ve Polis Meslek Yüksek Okulları'ndan mezun olan herkese, diploma törenlerinden sonra okuyoruz.

Bütün bunları, medyanın vasıtası ile halka götürebiliyor muyuz? Hani televizyonda bir çocuk var ya, anne diyor, dün öğretmen sınıfta beni derse kaldırdı, bugün de kaldırdı, biliyorum yarın da kaldıracak: O yüzden, çoook çalışmak gerek, çoook.

Her birimizin, Sayın Genel Müdürümüzün böylesi bir etkinliği düzenlemiş olması gibi akademisyenlerle, dışarıda bu işe gönül vermiş olan insanlarla ve içerideki, somut anlatımıyla bembeyaz giyinip kömür taşımaya talip olan polis arkadaşlarla, çok çalışmış olmamız lazım, çoook.

Sabır kalitenizden dolayı teşekkür edip, saygılar sunuyorum.

Feyzullah Arslan:

Evet, daha çok alkış aldı Sayın Aytaç, ama öğrencileri burada herhalde. Ben Sayın Aytaç'a çok teşekkür ediyorum. Alındım derken, ben bir basın toplantısında, bir dergi dağıtmıştım, sanıyorum Aktif Kolej Dergisi -basın mensuplarına her toplantımızda yayınlarımızı dağıtıyoruz-. Basın toplantımız sonunda, basın mensuplarından biri dedi ki, "Siz bu Dergiyi kendinizi methetmek için mi dağıttınız?" "Hayır" dedim, "Neden?" Meğerse orada Sayın Aytaç'ın bir yazısı varmış. Emniyet Genel Müdürlüğü yöneticileri ile ilgili birtakım görüşlerini yazmış ve benim için de diyor ki, "Sayın Arslan, sen kimsin, sen diyor avukat mısın, sen noter misin, sen yazar mısın, sen Emniyet Genel Müdür Yardımcısı mısın, sen tiyatro yazarı mısın, sen kimsin?" diyor. Şimdi, bugün, anlıyorum derken bana laf vuruyorsun, ama başka taraftan vurdu. Evet, hatırlatırım. Sayın Aytaç dedi ki, polisin çok görevleri var, görevleri seksen beş sayfaya sığmıyor, doğru. O kadar çok görevleri var ki, geçenlerde hasbelkader küçücük bir kitap yazmıştım: "Gül, güldür, düşündür" diye. Orada Polis'e, Alo İmdat'a, 155 Polis İmdat'a gelen telefonlardan söz etmiştim. Bir tarafta kadın açıyor 155'e diyor ki; "Oğlum çok yaramazlık yaptı polis amcası, buna bir bağırır mısın?" Bir başka ilçede de yine bir kadıncağız telefon ediyor, "Polis amcası, oğlum yeni konuşmayı öğrendi, bir alo der misin?" diyor. Şimdi bakın, bir tarafta çocuğunu korkutmak isteyen arıyor, bir tarafta çocuğunu konuşturmak isteyen arıyor, yani polis nerede var, her yerde var.

Biraz önce söylediği bir olay var, geçmiş zamanda birileri bir kaymakam olmuş, yeni, ilk gitmiş, çok bilmiyor. Yanına da eski, emekli kaymakamlardan birisi gelmiş, bakmış ki, tereddüt ediyor nereye havale edeceğini, yaz evladım yaz demiş, "Gaf gaf cimilim gaf", yani "kaydı kaleme, Jandarma Komutanlığı'na". O zaman polis yokmuş. Şimdi kaydı kaleme, emniyet komiserine veya emniyet müdürüne, onun sahibini, muhatabını polis biliyor.

Hakikaten polisin işi çok, ama bundan yılmıyoruz, yorulmuyoruz. Bizim amacımız o, kuruluş amacımız o. İnsanlara yardım etmek, onlara güvenlik ve huzur sağlamak, darda ve zorda iken yardım etmek, iyilikleri getirip, kötülükleri götürmek diyorum ve yine panelistimiz Sayın Yusuf Turan'a, RTÜK İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanı'na söz hakkını veriyorum. Buyurun hocam.

Yusuf Turan:

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Demokrasimizin ve laik Cumhuriyetimizin sigortası ve toplumun ortak vicdanı polislerimizle bizi bu salonda bir araya getiren Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile Emniyet Genel Müdürlüğü yönetimine ve özellikle bu projeyi RTÜK adına realize eden Başkan Vekilimiz Sayın Doç Dr. Zakir Avşar'a teşekkürlerimi sunuyorum.

İzin verirseniz, ben bu paneldeki sunuşumu Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nda, radyo ve televizyon yayınlarını izleyip değerlendiren bir dairenin teknik nitelikli, uzman nitelikli bir sorumlusu olarak, yaptığımız izleme ve değerlendirmeden oluşturduğumuz fotoğrafı, olabildiğince nesnel bir anlayış içinde sizlerin dikkatine sunmak istiyorum.

Ancak, bu fotoğrafı sunmadan önce, biz bu yayınları izleyip değerlendirirken, bunlara hangi gözlükle, nasıl baktığımızı da çok özet olarak, yine dikkatinize arz etmek istiyorum.

Teknik düzeydeki uzmanlar olarak, bizim anlayışımıza göre, medyaya çalışma olanağı tanıyan bu iletişim özgürlüğü, Anayasadan kaynaklanan, halkın doğru, sağlıklı bilgi edinme ve haber alma hak ve özgürlüğüdür. Bu özgürlüğün gerçek sahibi, halkın kendisidir. Bu haber alma sürecinde medya, yani basın, basın mensubu, özgürlüğe işlerlik kazandıran bir etkili enstrüman olarak görülmekte, değerlendirilmektedir.

İletişim özgürlüğü gazetecinin, televizyoncunun, kameramanın bireysel ya da mesleksel bir özgürlüğü değil, hele bir meslek grubuna tanınmış bir ayrıcalık, bir imtiyaz hiç değildir. O halde, kamu adına, halk adına kullanılan bir özgürlüktür.

İşte bu noktadan hareketle, radyo ve televizyon yayınlarını izlerken bize rehberlik eden 3984 sayılı Yasanın temel sistematiğine baktığımız zaman, o sistematik, özgürlükle

birlikte sorumluluğu da öngörmektedir, yani özgürlükle sorumluluk, adeta birlikte yaşamak zorunda olan ve dünyaya beraber gelmiş ikiz kardeş gibidir.

Keza, bu anlayışın bir doğal neticesi, sonucu olarak, bizim 3984 sayılı Yasamızın 4'üncü maddesindeki yayın ilkeleri de üç ana açılımı, üç ana özelliği beraberinde getirmektedir: Bunun birincisi, yayınların kamu hizmeti anlayışıyla hazırlanması zorunluluğu; bunun doğal sonucu kamu yararının ön plana çıkması ve nihayet üçüncü adım da yayıncıya bir sorumluluk yüklemesidir. Demek ki, özgürlükle kamu hizmeti anlayışı, kamu yararı ve sorumluluk, birbirinin bir bütünü, hiç birbirinden ayrılmaması gereken temel parçalarını oluşturmaktadırlar.

Değerli İzleyiciler,

Biz, yayınları izlediğimiz zaman, acaba polisimizin medyadaki imajı nedir, görünümü nedir, nasıl görünüyor, medyada nasıl bir görüntü veriyor, diye baktığımız zaman, öncelikle bunları bir program bazında değerlendirmeye tâbi tuttuk ve ortaya şöyle bir sonuç çıktı: Polis ekranda nasıl yer alıyor, yani başka bir ifadeyle, polis ekranda nasıl görünüyor? Birincisi, dramatik yapımlar ve yerli diziler, ikincisi de haberler ve haber programları şeklinde polis medyaya yansımaktadır.

Televizyonlarımızdaki dramatik yapımlar ve yerli diziler, suç, suçlu ve polis üçgeni üzerine, gerçekte olmayan bir hayalî dünya üzerine kurgulanmaktadır. Bu hayalî kurgulamada, eğer polis yasalara saygılı, bilgin, yetkili, şefkatli, babacan bir görüntü, bir imaj veriyorsa, o zaman polisimizin medyadaki imajı, fotoğrafı olumludur, güzeldir. Eğer bunun tersi, o dizideki kahraman rolünde olanlar, yasaları uygulamaktan çok, kendi gücünü ortaya koyan negatif bir unsuru bünyesinde toparlamışsa, o zaman polisimiz hakkındaki imaj da aynı şekilde negatif oluyor. Bir örnek vermek gerekirse, hepimizin televizyonlarda yakından izlediğimiz bu "Yılan Hikayesi" ve "Sıcak Saatler" gibi dizilerde şefkatli, merhametli, babacan, yurtsever, yasalara saygılı ve yurttaşla iyi, sağlıklı ilişki kuran bir polis imajını görüyoruz. Bunun yanında, bir de "Kurtlar Vadisi" diye, birçok insanın izlediği bir diziye, biz uzman gözü ile baktığımız zaman, burada şefkatli, hakim, egemen bir devlet gücü yerine, çıkar amaçlı organize suç örgütlerinin temsilcilerini, liderlerini ön plana çıkaran, kamunun otoritesi yerine, bu örgüt ilkelerinin otoritesini ikame eden ve kamu alanında boşluk yaratan bir imaj, işte burada da polis hakkında olumsuz bir imaj oluşmuş oluyor.

Polis, haberlerde ve haber programlarında nasıl yer alıyor, diye baktığımız zaman değerli izleyiciler, orada gördüğümüz tablo da şöyledir: Toplumsal olaylarda, yani miting, gösteri, yürüyüş, protesto hareketleri gibi, orada genel olarak televizyonlarımızı izlediğimiz zaman, polisimiz güç kullanan ve olaylar karşısında sinir sistemini yeterince kontrol

edemeyen, şiddet eğilimi güçlü olarak gösterilmektedir.

Eğer bunu tekrarlamam gerekirse, toplumsal olaylarda medyanın oluşturduğu polis imajı, ne yazık ki olumsuz bir imajdır. Cop kullanan, yere düşen bir bayan göstericiyi saçından tutup sürükleyen, ya da yerlerdeki bir insanı tekmeleyen, ezen bir polis görüntüsünü medya ön plana çıkarmaktadır.

Halbuki, böyle sosyal psikoloji unsurlarının ağır bastığı bir toplumsal olayda, polis sadece o işlevi değil, o olayı kamu yararına sona erdirme gibi temel bir görev yapmaktadır. Ancak bu görev, ne yazık ki medyaya bu şekli ile yansımamaktadır.

Bunun yanında, polisin düzenlediği operasyonlar, huzur operasyonu ve benzeri operasyonlar, yasa dışı örgüt evlerine yapılan baskınlar gibi olaylarda, Türk Polisi, genel olarak güçlü, konusuna hakim, yasaları ve kamu düzenini sağlayabilmek için yasaları uygulamada gözünü budaktan esirgemeyen bir olumlu polis görüntüsü çizilmektedir. Biraz daha konuya esnek yaklaştığımız zaman, sokağa terkedilmiş bir bebeği biberonla besleyen bir polis ya da yine sokağa terk edilmiş, yaralı, kimsesiz bir kediyi, köpeği besleyen, bakan bir polis. İşte bu da şefkatli, babacan, merhametli ve bizden biri olan polis, yani içimizden biri olan polis,

Görülüyor ki değerli dinleyiciler, medya, polisle ilgili imaj oluştururken, farklı iki görüntüyü orta yere sergilemektedir: Birisi olumlu bir imaj, birisi olumsuz bir imaj. Sonuç olarak, bu konuyu değerlendirdiğimiz zaman ortaya çıkan tablo şöyledir: Medyada polisle ilgili haberlerde olumsuzluğu öne çıkaran, ön yargılı, sistematik bir hareket yoktur. Daha açık bir ifade ile, medya bilerek, taammüden, planlı, programlı olarak polisi kötü gösterme, çirkin gösterme gibi bir eylemin, işlemin içinde değildir. Polisi toplumsal olaylarda şiddet eğilimini öne çıkaran bir imajla medyanın vermiş olması da, bu sosyal psikoloji unsurlarının, az önce arz ettiğim gibi, temel özelliklerini içinde toplayan çok boyutlu olaya, medyanın tek boyutlu yaklaştığının bir göstergesidir.

Halkımız göreve hazır, duyarlı, bilgili, yetkin ve konularına hakim bir polis görüntüsü istemektedir.

Polis, bireysel özgürlüklerle kamusal özgürlüğü ve devletin kendisini koruma özgürlüğüyle iç ve dış tehditlere karşı devletin savunma refleksini ortak bir paydada toplayarak, bu unsurlardan ortak bir alan yaratıp, çok ince ayarlı bir görev yapmak zorunda olan ve gerçekten de çok donanım isteyen bir meslektir polislik mesleği.

Yürüdüğümüz sokaktan soluduğumuz havaya, uyuduğumuz yataktan eğitim gördüğümüz okula kadar, yaşamın her alanında kamu düzenini, can ve mal güvenliğimizi, namus emniyetimizi emanet ettiğimiz polisin, toplum içinde en üst düzeyde, hem moral

bakımından, hem ruhsal, bedensel, sağlık bakımından, hem eğitim donanımı bakımından en üst seviyede olması doğaldır.

Bu genel görüntü ile ilgili, yani polisimizin yaptığı bu çok duyarlı hizmet ki, değerli bir ceza hukukçumuz, merhum Prof. Dr. Faruk Erem'in ifade ettiği gibi, "Suçu kazıdığınız zaman, altından insan çıkıyor". Hedef kitlesi insan olan bir meslek grubunu, medya olarak da, toplumsal diğer örgütler olarak da yargılarken, toplumun birçok parametrelerini göz önünde bulundurup insafı elden kaçırmadan, çok duyarlı ve dikkatli bir yaklaşım sergilemek, temel bir yurttaşlık görevi olmak gerekir.

Bu konuların çözümü ile ilgili önerileri de üç temel noktada özetleyerek konuşmamı sonlandırmaya çalışacağım: Basına bilgi verilmesi -ki oturum başkanımız Emniyet Genel Müdür Yardımcısı, değerli sözcümüzün ifade ettiği gibi-, haftalık bilgilendirme son derece olumlu, basına karşı olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilmiştir. Unutmamak gerekir ki, medya bir elektrik süpürgesine, bir vakuma benziyor. Düşününüz ki, bir halı üzerinde bir elektrik süpürgesi dolaştırıyorsunuz, o süpürge neyi görürse onu alır, yani bir tüy görürse onu alır, nohut görürse onu alır, kağıt parçası görürse onu vakumlar, emer. Dolayısıyla medyaya, kamusal anlamda ne kadar doğru, sağlıklı, seçenekli, bol bilgi verirsek, medya da o ölçüde doğru imaj oluşturabilir. Doğru haber yapabilir. Ayrıca polisin, özellikle polisimizin toplumsal olaylarda etkinliğinin daha da artması ve bu negatif unsurların en alt düzeye inebilmesi için, özellikle sosyal psikoloji alanında farklı periyotlarda eğitimden geçirilmiş olmaları da, kabul görmüş genel bir yaklaşım olarak dikkatinize sunulabilir.

Ayrıca, medyanın da sorumlu davranması, medya etiğine uyması ve sonuç olarak, bir kamusal görev yaptığı bilincinden uzaklaşmadan, toplumsal olaylara ve polisle ilgili olaylara doğru yaklaşması gerekir.

Çok kısa süre önce 158'inci yıl dönümünü kutladığımız Polis Teşkilatı, hem demokratik rejimimizin gerçek anlamda bekçisi, hem yurttaş olarak bizim özgürlükleri kullanmamızın güvencesi, hem de kamu alanında düzenli bir yaşamın ve esneklik içinde demokratik ortamın ilelebet sürmesinin de temel güvencesidir. Ben, bu anlayış içinde, gösterdiğiniz dikkate, sabra, hoşgörünüze teşekkür ederim.

Hepinize en derin saygılar ve sevgiler sunarım.

Feyzullah Arslan:

Sayın Daire Başkanımız Yusuf Turan'a çok teşekkür ediyorum. Sanırım bizden, emniyet müdürlüğü rütbesi ile sizin RTÜK'e geçmiş Sayın Turan, Emniyet Teşkilatı'nı çok iyi biliyor. Çok teşekkürler.

Konuşmalarında beni bir yerlere götürdü. Ben Kocaeli Emniyet Müdürü idim, 2001 yılında. Bir telsiz konuşmasında, bir araç kazası olmuş, ekrandaki tanıtımı veya ekrandaki yansıması ile ilgili anlatacağım. Bir trafik kazası olduğu ve bunun da hasarlı trafik kazası olduğu söyleniyor. Tabii telsizle bir anons var, Trafik Müdürü soruyor, "Nasıl olmuş, kaza hakkında bilgi ver!". Ekip memuru diyor ki, "İki araç birbirine girmiş, iki araç da hıldırhış olmuş" diyor. Şimdi, "hıldırhış olmuş", Anadolu tabiri ile.

Buna benzer eksiklikler, aksaklıklar gördüğümüz için Polis Davranış İlkeleri Rehberi diye bir kitapçık yayınladık ve burada da nasıl davranılması gerektiği, vatandaşa nasıl davranacak, telsizle nasıl konuşacak: Yenge, abla demeyecek; beyefendi, hanımefendi diyecek gibi, konuşmalar böyle olsun diye ve yine bir trafik kazasında, ben emniyet müdürü olarak trafik kazası gördüğümde, bunu özellikle de kitabıma yazdım.

Trafik kazası olduğunu gördüğümde, nöbetçi müdürüne "Şu caddede bir kaza var bakar mısın?" diye anons ettiğimde, bir müddet sonra cevap gelmeyince tekrar sordum "Ne oldu?" diye. Aynen cevap şu: "3370 merkez 3310'a arz ediyor. Kamyon, kamyonet at arabasına çarpmış, at vefat etmiş" diyor. "Başın sağ olsun" dedim. Şimdi kibarlaştıkça çok kibarlaşıyoruz. "At ölmüş" diyemiyoruz. Halbuki Anadolu tabiri ile "at ölmüş" de değil, "gebermiş" derler.

Ama şimdi bunun benzeri yine tiyatro konusu oldu, ekranlara geçti. Levent Kırca tiyatrolaştırdı. Emniyet Genel Müdürlüğü bir tamim yayınladı: Artık vatandaşa kötü muamele yok, beyefendi, hanımefendi diyeceksiniz. Hırsıza bile iyi davranacaksınız, sanığın da hakkı var. Bir kapkaççı, bir kadının çantasını almış götürüyor. Kadın bas bas bağırıyor, polis müdahale ediyor. Amiri diyor ki, "Bak, Emniyet Genel Müdürlüğü'nden emir geldi, iyi davran, beyefendi, hanımefendi diyeceksin". "Hırsız beyefendi, hırsız beyefendi niye çaldın" diyor. Kadın diyor ki, "Sen buna nasıl beyefendi dersin, bu benim çantamı çaldı", vuruyor. Tabii o da ona bakarak vurmuyor, öbürü diyor ki, "Bak sicilim bozulur, Emniyet Genel Müdürü'nden emir geldi, iyi davran". Şimdi bu dengeyi tutturmak çok zor.

Gerçekten işte bunu artık RTÜK, diğer sağ duyulu basın ve sağ duyulu kamuoyu bizim eksiklerimizi bize bildirecek, yöneticilerimiz bizi eğitecek, eksiklerimizi giderecek, daha mükemmel, daha iyi polis olacağız.

Hakikaten biraz önce söylemiştim, çok kibarlaşınca, bu sefer de canı yanan diyor ki, "Benim haklarımı korumuyorsun da hırsızın haklarını koruyorsun". O dengeyi de sizler sayesinde bulacağız.

Ben tüm konuşmacılara çok teşekkür ediyorum. Bir on dakika ara verelim. Ondan sonraki bildirileri alalım diyorum. Çok teşekkürler.

KONUKLARIN AYAKTA OLDUKLARI RESİM

2. OTURUM

TRAFİK HABERLERİ VE MEDYA

Oturum Başkanı: Feyzullah ARSLAN
Panelistler: Faruk BİLDİRİCİ, Erhan GÜLVEREN

Feyzullah Arslan:

Sayın Hocam,

Sayın Genel Müdür Yardımcım,

Sayın RTÜK Başkan Vekilim,

Değerli Misafirlerimiz,

Sevgili Katılımcılar,

Kıymetli Basın Mensupları,

Panelimizin bu bölümünde, "Trafik Haberleri ve Medya" konusu ele alınacaktır. Ben, vakti daha iyi değerlendirme amacıyla, Sayın Faruk Bildirici'ye sözü veriyorum. Buyurun Efendim.

Faruk Bildirici:

Herkese merhabalar. Buraya gelmeden önce, trafik konusunda ne söyleyebilirim diye, kendi bilgimi, hafızamı şöyle bir yokladım. Aslında, belki bu ülkede yaşayan birçok insan gibi, benim de trafik konusunda söyleyecek çok sözümün birikmiş olduğunu gördüm.

Ben aslında, genelde bu tür konuşmalarda metin hazırlamadan gelirim. Fakat bu birikmiş olan düşüncelerimin bir kargaşaya yol açacağını düşündüğüm için, doğrusu yazmadan edemedim. Size yazılı bir metinle geldim, zaman zaman sadece okursam kusuruma bakmayın. Aslına bakarsanız, ben zaten iyi bir konuşmacı da değilim, daha çok yazar bir insanım. Kendimi yazıya yatkın bir insan olarak gördüğüm için de buraya yazarak geldim.

Trafik, evet ulaşım araçlarının yol serüvenlerini anlatan bir sözcük, ama aynı zamanda bir ülkenin aynası. Bugün Türkiye'de, insanların psikolojilerini, yaşama bakışlarını, sosyolojik sorunlarını, hatta ve hatta siyasi problemlere bakış açısını trafik aynasından görmek mümkün.

Söylemek istediğimi bir örnekle açıklayayım: Bir sürücü, ters yola girdiğini sonradan fark ederse ne yapar? Girilmez levhasını bilerek geçenleri kastetmiyorum, onlar zaten kategori dışı bir grup. Bilmeden ters yola girmiş olan bir Türk sürücü ne yapar, diyelim

bir Alman ya da Fransız sürücü ne yapar? Bir tahminde bulunalım bakalım.

Yanılma payımızın düşük olacağı kesin. Avrupalı bir sürücü ters yola girdiğini anlayınca, büyük olasılıkla hemen geri dönmenin yolunu arar, ama Türkiye'de yetişmiş bir sürücü, geri dönmek yerine, o yoldan bir an önce çıkmak için gaza daha fazla basar.

Nitekim bugün, gazetelerde yer alan bir trafik kazası haberinde de böyle bir olay yaşanmış: İstanbul'da, Bakırköy-Yenikapı arasındaki tercihli yola ters yönden giren sürücü, bir taksiyle kafa kafaya çarpışmış, kaza sonrasında sürücü Ali Taşkın'a sormuşlar: "Neden ters yola girdin" diye, ne cevap vermiş biliyor musunuz? "Bir süre sonra ters yönde gittiğimi anladım, ancak bulunduğum yerden geriye dönemedim." İşte klasik bir Türk sürücü tipi. Asla geriye dönmez, gaza basar...

Ben buna "ters yola girmiş sürücü refleksi" diyorum. Bu refleksin yaşamın öbür alanlarında da aynen geçerli olduğunu görebiliriz. Türkiye'nin ulusal problemlerinde de aynı yaklaşım söz konusudur. Örneğin, Kıbrıs sorununda –bence tabii- ters yola girdiğimiz, bütün dünyaya kendi tezimizi kabul ettiremeyişimizden bile belli, ama biz bir türlü geriye dönmüyoruz. Neden? Çünkü lügatimizde geriye dönmek yok, gaza basıyoruz, yolu çabucak bitirmek için...

İleri sürüş teknikleri uzmanı Demir Bükey'in bir sözü var, çok beğendiğim ve Türkiye'deki sürücüleri tanımlamak açısından çok başarılı olduğuna inandığım için yinelemek istiyorum. Bükey diyor ki, "Usta sürücü risk almayandır. Gerçekten riskli duruma girildiğinde kurtulabilmek büyük yetenek ister. O yetenekte sürücü sayısı, Türkiye'de ya üçtür ya da beş."

Demir Bükey'e katılmamak mümkün değil. Gerçi direksiyon başına geçen birçok sürücü kendini "THY pilotlarıyla yarışacak" denli usta sayıyor, ama gerçekte usta sürücü sayısı çok az. Başka bir deyişle, ustalığı "risk almamak" ile özdeş gören anlayıştaki sürücü sayısı çok çok az...

Ters yola girmiş sürücü refleksi de bırakın risk almamayı, risk almayı ne kadar sevdiğimizin bir örneği.

Trafikte risk almayı ne kadar sevdiğimizin başka somut bir kanıtı da maalesef dünyada ölümlü trafik kazalarında lider ülke oluşumuz. Belki burada her yıl ölen, yaralanan, sakat kalan insanların sayıları tek tek sıralanabilir. İstatistiklerden söz edilebilir, ama ben rakamlardan söz etmektense, ölümlü kazalarda şampiyon olduğumuzdan söz etmenin, durumu anlatmak açısından yeterli olduğu kanısındayım.

Ölümlü kazalarda şampiyon olmak, felaketi anlatmak açısından başlı başına kötü bir durum. Bu felaketi başımızdan savmak için, bu ülkede yaşayan herkese görev düştüğüne

inanıyorum. Elbette sözü trafik kazalarının önlenmesi konusunda medyanın görevine ve oradaki çarpıklıklara getireceğim, ama önce Emniyet'in yaklaşımına küçük bir eleştiri yaparak, ünlü yazar Murathan Mungan'ın bir yazısından alıntıyla konuya gireyim: Mungan, "Yalnızca kurban bayramlarında verdiğimiz insan-kurban sayısı, koç-kuzu-kurban sayısını yakalamaya endekslenmiş gibi" dedikten sonra, trafik kazalarını önlemeye yönelik olan "içimizdeki canavar" sloganını eleştiriyor. Şöyle diyor Mungan:

"Trafik kazalarını önlemek için bulunan, ulusça benimsenen temel slogan, aslında trafik kazalarında niçin birinci olduğumuzun sırrını da kendinde barındırıyor. 'İçinizdeki Trafik Canavarını Durdurun' gibi bir slogan, sorumluluk alabilen ve sorumluluğunu taşıyabilen yurttaşlar yetiştirmiş, ileri, uygar bir ülkenin değil, ancak ergenliğini aşamamış, sorumluluk alamayan, konsantrasyon zaafı taşıyan, büyümemiş yurttaşlar yetiştirmiş bir üçüncü dünya ülkesi zihniyetinin bulabileceği bir slogandır.

Yaptığı hiçbir işte kendi hatalı olmayan; sürekli suçu, kabahati başkasında arayan; kimseyi bulamadığında feleği suçlayan kişilerden oluşan vatan evlatlarına, 'Suç sende değil, sende bir kabahat yok ki, içindeki canavarda' diyerek, onların şişkin ve yaralı egosunu okşamayı yakalamak adına, sorumluluklarından azat ederek, güya trafik eğitimi vermeye çalışan bir mantığın, düpedüz kendisi ciddi bir akıl kazası ürünüdür. Hem, bu 'içimizdeki canavar' nemene bir şeydir, içimize nasıl girmiştir, yoksa dış mihrakların içimizdeki bir kışkırtması mıdır?"

Sanırım Mungan haklı. "İçimizdeki canavar" sloganının kullanılmaya başlanmasından sonra trafik kazalarının azalmadığı ortada olduğuna göre, bu sloganın başarılı olmadığını, yeni sloganlar bulmak gerektiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Trafik kazalarını azaltmakta etkili olacak yeni slogan bulmak için, öncelikle Türkiye'de direksiyon başına oturan insanların psikolojisini çözmek gerekli. İşte bence o psikolojinin sırrı, "ters yola girmiş sürücü refleksi"nde gizli. O da kesinlikle, "İçinizdeki canavarı durdurun" yollu nazik sloganlarla önlenebilecek gibi değil.

Neyse, yeni slogan bulmak benim başarabileceğim bir konu değil. Ben, asıl konuya gireyim...

Evet, ölümlü trafik kazalarında şampiyonuz. Her yıl binlerce insanımızı trafik terörüne kurban veriyoruz. Öyleyse, biz gazetecilerin de bu sorunun ortadan kaldırılması konusunda kafa yormamız gerekli.

Trafik kazalarının önlenmesinde basına düşen görev nedir? Bu sorunun şimdiye değin yüzlerce kez değil, binlerce kez sorulmuş, tartışılmış, yanıtının bulunması için çaba harcanmış olması gerekir.

Hadi trafik kazalarının önlenmesini, insanların bu konuda aydınlatılmasını, uyarılmasını geçtim; trafik kazası haberlerinin verilişi konusunda enine boyuna düşünülmüş, bu konuda ilkeler demeti oluşturulmuş olması gerekmez mi?

Oysa maalesef, gerçek hiç de böyle değil. Çok uzağa gitmeye gerek yok, gelmeden önce, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin hazırladığı "Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluklar Bildirgesi"ne baktım. Orada, trafik kazası haberlerinin yazılışıyla ilgili en küçük bir bölüm, tek bir madde bile bulamadım.

Bu da gösteriyor ki, Türkiye'de maalesef, medyanın trafik haberleriyle ilgili ilkeler demeti yok. Bakın son yıllarda, intihar haberleriyle ilgili yeni yeni bir konsensüs oluşuyor ve intihar haberleri daha az haberleştiriliyor, ama trafik haberleriyle ilgili olarak durum aynı değil. Bir kere intihar haberleri ile trafik kazası haberleri, tamamen ters orantılı haberler: İntihar haberleri yayınlandıkça artıyor, trafik kazası haberleri ise yayınlandıkça azalıyor. O nedenle, intihar haberlerinin mümkün olduğunca yayınlanmaması, trafik kazası haberlerinin ise mümkün olduğunca çok yayınlanması gerekli, ama trafik haberlerini nasıl yayınlamalıyız?

Trafik kazası haberleri, sadece kazaların önlenmesi açısından değil, hatta daha önemlisi, insana saygı açısından da önemli. Dikkat edin, bizde bir trafik kazası olunca, haber bültenlerinde daha ilk andan itibaren ölenlerin, yaralananların isimleri yayınlanmaya başlanır.

Oysa bu bilgiler, çoğu kez yeterince kontrol edilmemiş, doğruluğu şüpheli bilgilerdir. İnsan yaşamı ile bu denli yakından ilgili bilgilerin, emin olmadan yayınlanmaması gerekir. Varsayalım ki, doğru bile olsa yayınlanmaması gerekir. Çünkü ölüm, yaralanma özel olaylardır.

Bazı Avrupa ülkelerinde, kaza haberlerinde ölen, yaralanan insanların isimlerinin verilmemesi, bir meslekî ilkedir. Ölümün özel bir olay olduğu ve radyo-televizyon ya da gazeteden öğrenilmemesi gerektiği ilkesi benimsenmiştir. Ünlü, kamuoyunun yakından tanıdığı isimler olmadıkça, trafik kazasında ölenlerin isimleri verilmez. Böylece, ölüm haberinin, yakınlarına özel biçimde duyurulmasına olanak tanınmış olur.

Bizde ise, trafik kazası haberlerinde alabildiğine dikkatsizlik söz konusudur. Kazayı yapanın kimliğine, yere, zamana ya da kurbanın kimliğine göre, kimi zaman çifte standart uygulanır, kimi zaman ayrımcılık yapılır. Trafik denetimlerinde, sarhoş sürücü görüntüleriyle alay edilmesi favorimizdir. Kaza haberlerinde de güzel kadın fotoğrafları, dramatik aşk öyküleri aranır. Mümkünse, öykülerin erotik çağrışımlar yapması da tercih edilir.

(Eskiden kazada yaralanan kadın şoförlerin sedyede taşınırken, fark ettirmeden eteklerini biraz açıp fotoğraf çeken meslektaşlarımıza bile rastlanırdı, ama neyse, artık bu tür durumlara rastlanmıyor. Çekilse de benzer fotoğrafların kullanılmamasına özen gösteriliyor.)

Bir de değişmeyen kalıplar vardır: Kaza yapan sürücüler genel olarak canavardır ve yayalar her zaman haklıdır. Geçen gün bir haber vardı, bir babanın kullandığı araç trafik kazası yapmış, araçta bulunan kızı ölmüştü. Haberin başlığı şu: "Canavar baba kızını öldürdü". Haber, babanın daha önce beş kez aşırı hızdan radara yakalanmış olmasına dayanıyordu, ama yine de kızını kaybetmiş bir babaya, bir de "canavar" diyerek cezalandırmaya hakkımız var mı? Bence zaten, basının cezalandırmak gibi bir işlevinin olmaması gerekir. Basının görevi haberi vermektir. Bu örnekteki tanımlamanın ağır kaçtığı kanısındayım.

Kaza yapan babayı bu kadar ağır biçimde cezalandırıyoruz, ama genelde medyada, toplumda genel kabul gören ahlak anlayışının aynen yansıdığını görürüz. Örneğin, kaza yapan araçta, evli olmayan bir kadınla bir erkek varsa, hemen yakaladık, yakaladık nidalarıyla haber yaparız, "Aşk alemine daldı, kaza yaptı" türünden başlıklarla veririz haberi.

Yazar Ege Cansen'in deyimiyle, trafik kazası haberlerinde ana çizgi olarak, "halk yağcısı" bir tavır izlenir. Cansen bir yazısında, trafik kazalarındaki bu "yağcı" çizgiyi şöyle anlatıyor: "Trafik kazası haberlerinin yazılış tarzına dikkat edin, gazetecinin hangi okur tabanına veya kimlere yağ çekmeye çalıştığını derhal teşhis edersiniz. Mesela, gecenin çok geç bir saatinde, çevre yolunda bariyerlere çarpan aracın sürücüsü genç ve üstelik kız ise, habere mutlaka 'bir başka araç tarafından sıkıştırılmış' ibaresi eklenir. Taşradan gelen trafik kazası haberlerinde, eğer kazayı yapan, o kentin sevilen ve sayılan bir kişisiyse 'aniden kontrolden çıkan araç' ifadesi yer alır. Bildik bir kamyon, yokuş aşağı giderken kaza yapmışsa, kesinlikle 'freni patlamış'tır. Eğer kaza yapan sürücü, önemsiz ve isimsiz biriyse, o kişi 'trafik canavarı'dır. Yok, kazayı yapan, gazetecinin sevdiği bir tip ise ve ortada sürücüyü kusursuz gösterecek hiçbir geçerli sebep yoksa, 'önüne aniden çıkan köpeğe çarpmamak için' ifadesi kurtarıcı olarak metne dahil edilir.

Bu kalıpların artık aşılması zorunlu. Bu anlayışın bir parçası olarak, ölümlü trafik kazası haberlerini 'güzel haber' olarak gören anlayışın değişmesi gerekli. Hepinizin malumudur, medyada hep felaketler, kötü olaylar büyük haber olur, olumlu gelişmenin haber olduğuna ender biçimde rastlarız.

Bu noktada bir parantez açıp, karikatürist Necdet Şen'in başına gelen bir olayı anlatayım: Necdet Şen kaza geçirmiş, olayı gören trafik polisi hemen ambulans çağırmış. Belki siz de inanmayacaksınız, ambulans, dokuz dakika gibi kısa bir sürede olay yerine gelmiş. İlk tedavinin ardından doktorla sohbete başlamışlar, gazeteci olduğunu söyleyince, doktor çıkışmış, 'Sürekli, 'ambulans geç geldi' haberleri yapıyorsunuz. Bakın tam dokuz dakikada olay yerine geldik, ama bunu yazmazsınız, haber değil çünkü' diye bir güzel

azarlamış.

Doktorun söylediğinde gerçek payı var. Gerçekten olumlu haber, haber olmuyor. İşte bu yaklaşım, maalesef muhabirlerin olaya bakışını da yanlış yönde etkiliyor.

Haber müdürlüğüne başladığım ilk yıllarda karşılaştığım bir olay var ki, bu hala devam ediyor. Bir gün, muhabir arkadaş bir trafik kazasına gitmişti, dönünce sordum: Ne oldu, diye, 'Çok kötü abi' dedi. Çok insan öldüğünü sandım, sordum. 'Kaç kişi öldü?' Aldığım cevap şaşırtıcıydı: 'Hayır abi, kimse ölmemiş'. O zaman anladım ki, o, büyük haber yazamamanın üzüntüsünü yaşıyor. İnsan ölmemesine sevinmek bir yana, neredeyse birkaç kişinin ölmesini temenni edecek noktaya gelmiş."

Bir kere, artık bu anlayışın yok olması gerekiyor. İnsanların ölmesini iyi, güzel olarak görmeye değil, kötü, vahim, felaket olarak görmeye gereksinimimiz var artık. Türk medyası, trafik kazalarını bu ülkenin en önemli problemlerinden biri olarak kabul ederek, ona göre davranmak zorunda. Ölen insan sayısı bir tek bile olsa, insan hayatına önem vermeyi öğrenmemiz gerek.

Trafik haberlerini özenli bir dille yazıp, eski alışkanlıkları, eski kalıpları kırmaktan da öteye gitmek durumundayız. Bir örnek vereyim: 24 Ekim 1997'de, Konya-Karapınar yakınlarında bir trafik kazası oldu, 49 üniversite öğrencisi genç, kapıları açılmayan otobüste yanarak öldü. Medyanın bu olaya ilgisi iki-üç gün sürdü.

Hatta öyle ki, daha sonra otobüs firması aleyhine açılan dava bile görmezden gelindi. Otobüsteki yapım hatası iddiaları layıkıyla haberleştirilmedi. Medya, bu davayı mahkemenin Mercedes firmasının Alman yetkilisi ile ilgili tutuklama kararı alması üzerine anımsadı. Bu da mahkeme başkanını eleştiren biçimde oldu; oysa mahkeme, ilgiliyi defalarca çağırmış ve Alman yetkili, duruşmaya gidip ifade verme lütfunda bulunmamıştı.

İnsan, "Benzer bir dava Almanya'da ya da Amerika'da olsa medya nasıl davranırdı?" diye düşünmeden edemiyor.

Belki dikkatlerinizden kaçmıştır, Karapınar'daki otobüs kazasından hemen birkaç gün sonra, Güney Afrika'da da bir trafik kazası olmuştu. 30 kadar insanın öldüğü bu kaza, ülkeyi ayağa kaldırdı. Türkiye'den farklı olarak, Güney Afrika'da bir günlük ulusal yas ilan edildi. Afrika'nın bir ucundaki bu gelişme, Türkiye'de yaşayanların, medyanın hiç ilgisini çekmedi.

Oysa bizde de, Karapınar'da ölen insanların anısına bir günlük yas ilan edilebilirdi. Ulusal yas ilan edilmesi sayesinde, trafik kazalarının ne kadar vahim bir gelişme olduğunu idrak etme fırsatını elde etmiş olurduk. Biz, bayramı kutlamaya devam ettik o günlerde...

O zaman yapılmadı, ama trafik kazaları nedeniyle ulusal yas ilan edilmesini ben, bu

vesileyle Hükümete, Emniyet yetkililerine önermek istiyorum, umarım bu öneri dikkate alınır.

Trafik kazalarında ölenlerin, tek sütunluk bilançolar halinde haberleştirildiği bir ülkede, "ulusal yas" ilanının önemli olduğunu düşünüyorum. Bakın, hala birçok gazetede, "Trafik kazalarında dün toplam ... kişi öldü" başlıklı haberlere rastlıyoruz. Ölen insanlar, birer toplamdan ibaret o haberleri yazanlar için.

Bu insan ölümlerini sıradanlaştırma anlayışını terk etmek zorundayız. Artık yapılması gereken, Emniyet ile, trafik polisleri ile el ele verip, insanların trafik konusunda eğitimini sağlamak, yanlışlar konusunda uyarmak gibi bir görev bekliyor bizi.

Hani ne derler, vakit geç olmadan. Evet, gerçekten vakit çok geç olmadan bunu yapmamız gerek. Bu misyonu medyanın üstlenmesi gerek...

Tabii Emniyet Genel Müdürlüğü'nün öbür alanlarda olduğu gibi trafik konusunda da medyaya karşı açık, şeffaf olması zorunlu. Medya, trafik haberleri konusunda, öbür alanlarda yaşandığı gibi bilgi alma zorluğu yaşamamalı. Kazalarla, trafikteki gelişmelerle ilgili bilgi, en hızlı, en doğru biçimde gazetecilere iletilmeli. Gazeteci her sorusuna anında yanıt alabilmeli. Bu anlamda, sanırım Emniyet'in sözcülük sistemi de, haftalık basın bilgilendirme toplantılarının ötesinde bir işlev yüklenmeli.

Türkiye'de, trafikte altyapı eksikliğinin bulunduğu da unutulmamalı. Emniyet, Türkiye'nin ulaşım politikasının belirlenmesinde etkili olmalı. Örneğin, demiryolları gelişmiş olsa ve karayollarımızda bu kadar kamyon, TIR yoğunluğu olmasa, kazalar biraz daha azaltılabilir. Emniyet, demiryollarına ağırlık verilmesi konusunda baskı yapabilir ya da yollarda kazaya neden olan hataların düzeltilmesi için Karayolları Genel Müdürlüğü ile daha aktif işbirliği sergileyebilir. Kent içinde araçların parka çekilmesi ve egzoz muayenelerinin, önlemden çok, bir gelir elde etme yöntemi olarak kullanılması bence yanlış. Neyse, ben medya-trafik konusuna döneyim.

Asıl olarak, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün trafik ile ilgili birimlerinin de medyayı bu konuda yönlendirmesi ve beklentilerini ortaya koyması gerekir. Emniyet, trafik konusunda ne bekliyor? Bunun da hem bu tür panellerin, toplantıların sıklaştırılması, hem de medya yöneticileriyle bizzat yapılacak görüşmelerin yoğunlaştırılmasıyla gündeme getirilmesinde büyük yarar olduğu kanısındayım.

Bir örnek vermek gerekirse, medya-trafik polisi işbirliğinin, artık klasik gece trafik denetimleri görüntülerinden uzaklaşması gerek. Bence bu tür denetimler, sonuca ulaşmak açısından pek de yararlı değil. Medya, insanları trafik konusunda eğitecek, uyaracak görüntüler elde edemiyor; sadece eğlencelik bir haber oluşturmuş oluyor.

Trafik polisleri de bütün kavşaklara, bütün caddelere yayılarak yapabilecekleri etkin

görevi, böylesine show tarafı ağır bir faaliyete ayırmış oluyor. Bakın zaten büyük kentlerde, trafik polisleri kavşaklarda bekleyerek "birer trafik ışığı bekçisi"ne dönüşmüş durumda. Yanlış görmüş olabilirim, ama benim gözlemim bu.

Ben trafik polislerinin bütün caddelere, hatta bütün sokaklara yayılması gerektiğini düşünüyorum, daha etkin, daha yoğun denetim zamanı olduğuna inanıyorum. Ne demek istediğimi bir örnekle anlatayım: Şimdi, şehirlerarası yolda hız sınırlamalarına uymayan sürücülerin denetlenmesi için yoğun radar kontrolü yapılıyor. Son derece doğru ve yapılması gereken bir faaliyet.

Ancak, gelin Ankara'nın en büyük caddesi olan Atatürk Bulvarı'na çıkalım, orada bütün kavşaklarda, trafik polisleri görev yapar, ama aynı bulvarda, kent içi hız sınırlarına uygun seyreden kaç araç vardır? İddia ediyorum, o bulvardan, bırakın 50 km nin altında süratle gideni, 60-70 km süratle gideni bile bulmakta zorlanırsınız.

O halde, neden kent içi yollarda radar kontrolü yapılmıyor, diye soruyor insan.

Ayrıca bir nokta daha, madem trafik ışıkları var, o zaman neden trafik polisleri ışıklarda bekliyor? Trafik polislerinin yön gösterme faaliyeti, geçen yüzyılın başında, trafikteki motorlu araçların ilk ortaya çıktığı zamanlarda olan bir işti. Bu durumda, ya trafik ışıklarını kaldırmak gerekli ya da trafik polislerini. İkisinin birden bulunması son derece gereksiz bir israf...

Bir de trafik polislerinin imajıyla ilgili uyarıda bulunmak istiyorum, yine bir örnekle anlatayım, geçen gün bir haber okudum: Otomobiliyle Çine'den Aydın'a doğru giden Hasan Salman adlı sürücü, yol kenarındaki radarı fark edince, karşı yönden gelen başka bir araca selektör yaparak uyarmış. Bunu trafik polisi de görmüş, 700 metre kadar ileride, trafik polisi kendisini durdurarak, selektör yaparak uyarması nedeniyle 20 milyon Lira ceza yazmış.

Bundan sonrası bence ilginç: İşadamı, bu tutanağı aldığı gibi Aydın Şoförler ve Otomobilciler Odası'na gitmiş, Türkiye'de ilk kez verilen bu cezayı şikayet etmiş. Oradan ne yanıt almış dersiniz?

Trafik kurallarının uygulanmasından yana olmaları gerekirken, "Sürücüyü muhbirlikle suçlayıp ceza kesmek çağdışı" deyip, sürücüye destek vermişler.

Burada bir çelişki yok mu? Birinci çelişki, Şoförler Odası'nın trafik polisine destek vermemesi, ikincisi ise sürücülerin, kendi can güvenliği için çalışan trafik polisine karşı suç ortaklığı yapması…

Bu iki çelişkinin nedeni üzerine düşünmekte yarar var. Benim dikkatimi çeken, trafik polisinin imajıyla ilgili bir sorun olduğu. Trafik polisini öyle bir noktaya getirmek gerekir ki, vatandaş ya da şoförler odası, yanlış yapana karşı suçlu ile değil, trafik polisi ile

işbirliğine girsin. Girmediğine göre, burada bir sorun var.

Konuşmayı hayli uzattığım için özür dilerim. Sözlerimi bitirirken, bir kez daha vurgulamak istiyorum: Trafik sorunu, artık bu ülkenin öncelikli sorunlarından biri olarak ele alınmalı. Topluca ulusal bir çaba içine girmeliyiz...

Feyzullah Arslan:

Sayın Bildirici'ye çok teşekkür ediyorum. Her halde bundan sonra yazacağı ilk kitap, "Trafiğin İlk Prensi" ya da "Trafiğin İlk Hanedanı" olur sanıyorum. Sayın Bildirici'nin de trafik konusunda bu kadar uzman olduğunu bilmiyordum. Ne mutlu, mutlu olduk ve bu günkü panelin de amacına ulaştığını burada gördük. Artık bundan böyle trafik haberlerinin de bizim istediğimiz veya trafikte eğitim amaçlı yazılması gerektiğine inanan bir basın mensubunun, değerli bir basın mensubunun da duygularını burada duymak bizi mutlu etti.

Özellikle trafikte, trafik polisini, herkes ceza yazar diye görür. Oysa ki biz polislerin, özellikle de trafik polislerinin en son görevi ceza yazmak. Aslında Değerli Hocam Prof. Dr. Rıdvan Ege'nin yanında, burada trafik konusunda konuşmak da çok zor. Ömrünü bahşetmişler, ömrünü vermişler trafik konusuna, ama trafik polisinin amacı, hep diyorum ya, darda ve zorda olanlara yardım eder. Trafik polisinin amacı, yolda kalanların aracını itmek, lastiği patlamış ise değiştirmek, tamirciyi soruyor ise göstermek, arabasını itmek, kaza yaptı ise ona ilk yardımı yaparak hastaneye götürmek ve en son da bütün uğraşlara rağmen, eğer kurallara uymuyorsa cezasını yazmak. Ben diyorum ki, biz trafik polisleri, ceza yazmak istemiyoruz; insanların kurallara uymasını, uymayanları da uyarmasını istiyoruz. "Acele etti, ecele gitti" denmesin istiyoruz ve yola çıkmanın, sevdiklerine kavuşmak için olduğunu, mezara gitmek, onları üzmek olmadığını herkesin bilmesini ve kendi kendini kontrol etmesini diliyoruz.

Hep derler işte, trafik polisi pusu kurdu, trafik polisi radarla kontrolde avlıyor, avcılık yapıyor. Oysa ki biz, bunu yenmek için Emniyet Teşkilatı olarak, Trafik Hizmetleri Başkanlığı, özellikle burada Sayın Genel Müdür Yardımcısı Abdullah Bolcu'ya çok teşekkür ediyorum, haberli trafik kontrolleri yapıyoruz ve bu haberli trafik kontrolleri olduğu halde, duyurduğumuz halde, alkollü araç kullanan, kurallara uymayan, hız sınırlarını çok aşanları görüyorum.

Hatta, hiç unutmuyorum, bir gün, bir basın toplantısında, yarın, Pazar günü yahut da Cumartesi günü şu saatlerde haberli trafik kontrolü var, diye duyurdum. O saatlerde beni bir arkadaşım arıyor, diyor ki "Yoldayım, trafik polisi beni çevirdi, ehliyetimi almayı unutmuşum, bana yardımcı ol". Bakın arkadaşlar, bakın değerli dinleyiciler, izleyiciler, hem

duyuruyoruz, hem polis pusu kurdu diye suçlanıyoruz. Haber verdiğimiz halde, trafik kurallarına uymayanlar çoğunlukta. Biz istiyoruz ki, trafikte oto-kontrol olsun, herkes kendi kendini kontrol etsin, trafik polisine gerek olmadan kurallara uyulsun.

Yine bir konuyu söyleyeceğim: Trafik radar kontrolünde, ekip sürücüyü çevirmiş, demiş ki, "Kurallara uymadınız, yüz on kilometre süratle gittiniz, size ceza yazmak zorundayım". "Nereden bildin demiş süratli gittiğimi?" "İleride radar otosu var, Başkomserim bildirdi" dediğinde, vatandaş, "Amma da dedikoducu Başkomiserin varmış, polis biraz sır saklar, her bildiğini, duyduğunu söyler mi?" diye pişkin pişkin cevap veriyor.

Ben Elazığ Emniyet Müdürü iken, 2001 yılında bir trafik eğitim kampanyası başlatmıştık ve söylemimiz şu olmuştu: "Elazığ'da 2001, trafikte tedbir, uymayanlara tekdir, uyanlara takdir, takdirin kaynağı eğitimdir", demiştik, ama tekdir ile uslanmayanın hakkı kötektir dememiştik. Onu vatandaş diyor. Lütfen, trafik kurallarına herkesin uyması için, herkes üzerine düşeni yapmalı diyor, çok teşekkür ediyor, sözü Trafik Daire Başkanlığı Şube Müdürü Erhan Gülveren'e bırakıyorum. Buyurun.

Erhan Gülveren:

Sayın Başkanım,

Saygıdeğer Konuklar,

Hepinize önce saygılarımı sunarak konuşmama başlamak istiyorum.

Trafik deyince kaza-ceza, kaza deyince ölüm-yaralanma, ölüm-yaralanma deyince ülkemizin dünya ligindeki, trafik ligindeki birinciliği hemen gündeme geliyor. Öncelikle hepimizin içi biraz aydınlansın trafik deyince diye, kısa kısa bilgiler vermek istiyorum, ülkemiz ve dünya trafiği hakkında: Trafik sadece ülkemizde değil, dünyanın gelişmiş ya da gelişmekte olan her ülkesinde sorun. Hangi anlamda sorun? Ölüm meydana gelmesi, yaralanma meydana gelmesi anlamında, dünyadaki bütün ülkelerde trafik sorun. Ancak, gelişmesini tamamlamış ülkeler, bu konuyu ciddi sorun olarak görüp, planlı ve uzun vadede çalışmalar yaparak, buna yatırım yaparak ve bu alanda top yekûn çalışmalar yaparak çözmüş. Dünya genelindeki ölümlerin yüzde 70'i gelişmemiş ya da bu konuya yatırım yapmamış ülkelerde, yüzde 30'u ise gelişmiş ülkelerde meydana gelmekte. Yani bu, ne demek? Bu konuya, soruna ciddi yaklaşır ve çözüm için uğraşırsanız, daha az ölüm meydana gelir. Hayır uğraşmazsanız, ya da günlük birtakım palyatif çözümlerle sonuca gitmeye çalışırsanız, daha çok insan ölür, daha çok insan yaralanır.

Ülkemizin son on yıllık gelişimine bakıldığında, Rıdvan Hocam değindi, ben biraz grafiklerle ve daha kısa olarak geçmek istiyorum: Son on yıldaki sürücü ve araç sayımız,

sürücümüz on beş milyona, araç sayımız on milyonlara yaklaşmış. Nüfusumuz da yaklaşık altmış beş milyon civarında. Son on yıllık bu artış hızı ile beraber, trafik kazalarında da doğal olarak bir artış meydana gelmekte. Ancak sevindirici olan, trafik kazalarının artmasına rağmen, trafik kazalarından dolayı meydana gelen yaralanmaların, sakatlanmaların ve özellikle de ölümlerin azaltılması. Çünkü, dünya genelinde yapılan çalışma şudur: Trafik kazalarını azaltmak hiçbir ülkenin hedefi değildir. Hedef nedir? Trafik kazalarından dolayı meydana gelen yaralanmaları ve özellikle de ölümleri azaltmak.

Son on yıllık reytingine bakıldığında, Türkiye'deki trafik kazalarından dolayı meydana gelen ölümlerde bir azalma var. Bu, bizim için yeterli mi? Hayır, değil, yeterli değil. Niçin? Çünkü, bir tek insanın canı bile kıymetli. Bizim tüm çalışmalarımız, kurtarılacak her bir insan üzerine, yani keşke sıfır idealine yaklaşabilsek. 2000-2002 yıllarında biz, kazalarda dahi bir azalış reytingi yakalamış durumdayız, yani kazalarda, ölümlerde ve yaralanmalarda bir azalış mevcut.

Kamuoyunda ya da medyada trafik kazaları ya da trafik sorunu denildiğinde, hemen ilk akla gelen trafik polisidir. Oysa ki trafik güvenliği, böyle bir enstrümantal parçaya benzer, yani nasıl bir enstrümantal parçada bütün çalgılar iyi ve uyumlu bir araya gelirse, güzel bir müzik ortaya çıkar, trafik güvenliğinde de kanunun görev verdiği, yetki verdiği, kendini görevli kılmış, bu konudaki sivil toplum örgütleri, üniversiteler, dernekler ne kadar birlikte, organize ve tam olarak çalışmalarını yerine getirirlerse, trafik güvenliğinin de sağlanması o derece mükemmel ya da o derece farklı olur.

Trafikte üç ana unsur vardır: İnsan, araç ve yol, yani trafik unsuru insandan, araçtan ve yoldan oluşur. Buradaki en önemli unsur, insandır. Niçin en önemli unsur insandır? Çünkü, trafik kazalarının sebeplerine baktığımızda yüzde 98 ile sürücü kusurları, yani insan unsuru, yolcu, sürücü ve yaya olarak, yüzde 98 ile insan unsurunun ön planda geldiğini görüyoruz. O halde bizim, trafik güvenliğinin sağlanmasındaki ilk hedefimiz insan unsuru olmalı, yani bizim ana hedefimiz insana odaklanmalı. Şimdi, insanlar, trafik kazalarına karışan insanlar incelendiğinde, sorgulandığında ya da bilimsel araştırmalar yapıldığında, birçoğunun trafik kazalarını bilmediğinden değil, yani cahillikten ya da trafik kurallarının bilinmemesinden değil, bilinen kurallara uyulmamasından ya da risk alma sevgisinin üst sıralarda yer aldığından meydana geldiğini tespit ettik, yani insanlar, aşırı hızlı araç kullanırsam kaza yaparım durumunu biliyor. Alkollü araç kullanırsam kaza yaparımı biliyor, ya da hatalı sollama yaparsam. İşte çok riskli bir alanda kaza yapıp, kaza şiddeti ile ölüm, yaralanma meydana gelir, biliyor, fakat bu bilinen kurallara uymuyor. Bilinen kurallara uyarsa ne olur? Trafik kazaları olmaz.

O halde, bizim insanlarımızı, bu bilinen kurallara nasıl uydurabiliriz? Bunu incelememiz gerekir.

Ben şimdi, yine çok kısa olarak, televizyon alanında ve medya alanında yapılan bir çalışmadan bahsetmek istiyorum: Televizyon alanında yaklaşık 7200 civarında deneğe, halen ulusal kanallarımızın birinde genel koordinatörlük yapan bir arkadaşımızın, üniversite tezi olarak yapmış olduğu bir çalışmada çok ilginç sonuçlar var. Şimdi, oradaki insanlara, 7200 deneğe soruyorlar, diyorlar ki, "Televizyonda izlediğiniz trafik kazaları hakkında ne düşünüyorsunuz?" Çok ilginç, buradaki insanların büyük bir çoğunluğu, örneğin diyor ki, 874 kişi, "Bunu iğrenç buluyorum", yani trafik kazaları haberlerinin televizyonda verilişini iğrenç buluyorlar. 720 kişisi çok abartılı buluyor, yani olağandan çok çok daha abartılı buluyor. 518 kişi, trafik kazalarını seyrederken artık o iğrenmeden ya da abartıdan dolayı hiç seyretmeden zapladığını söylüyor, hemen başka bir habere geçiyorum, diyor. 350 kişisi çok yetersiz buluyor, yani kendisine iletilmek istenen konumdan, haberden ya da mesaja göre, çok yetersiz buluyor bu haberleri. 45 kişi daha eğitici olmalı diyor. 43 kişi bu televizyon haberlerinin hiçbir amacı yok, sadece görüntü var, ses var, hiçbir amaç gütmüyor, diyor. Yine 7 kişi uygunsuz diyor. 7200 kişiden sadece 132 kişi bu haberleri olumlu buluyorum diyor.

Şimdi, yine 7200 deneğe soruyorlar, diyorlar ki, "Trafik kazalarını siz nasıl almak istersiniz, yani basın size nasıl verirse bu haberleri daha iyi algılarsınız? Ya da onların hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorularına 1521 kişi, trafik haberlerindeki trafik kazasına karışan ya da alkol ve benzeri denetimlerdeki insanları, televizyonların aciz duruma düşürdüğünü söylüyor. 81 denek bu kişilerin televizyon kanalı ile şov yaptığına inanıyor, olumsuz anlamda. 183 kişi bunlar bizi bıktırıyor diyor, trafik haberleri, artık bize bıkkınlık getirdi diyor. 99 kişi ise eğitici değil, eğitici olsun diyor bu haberler. 94'ü yalan haber verildiğine inanıyor, yani medyada, televizyonda seyrettiği haberlerin inandırıcılığını pek doğru bulmuyor. 80 kişi çocukları kötü etkilediğini, 73 kişi taraflı yayın yaptığını, 15 kişi ilgisini hiç çekmediğini söylüyor. 7 kişi de, trafik kazaları sonucu meydana gelen ilk yardım gibi, ambulans gibi olumsuz haberler, yani ilk yardımın olmayışı, ambulans gelmemesinden dolayı bu tür sağlık, ilk yardım haberlerinin iğrenç olduğu kanaatine varmış. Bunun karşısında 460 kişi, evet bu trafik haberleri caydırıcı, olumlu etkisi de var diyor. 73 kişi tamam bunlar gerçekçi diyor. 28 kişi ise trafik haberlerini televizyonu açar açmaz ya da haberleri dinler dinlemez, ilk haber olarak görmek istemiyorum; ben trafik haberleri görmeyeyim, başka haber verilsin, bana bu trafik haberleri daha sonraki bölümlerde verilsin diyor.

Yine, medyadaki bu trafik haberlerinin yoğunluğu incelendiğinde, ölümlü, yaralanmalı ve maddî hasarlı kazalar sıralamasına göre yoğunluk kazanıyor.

Fakat istatistiklere bakıldığında, Türkiye'de, örneğin 2002 yılında 400 bin kaza meydana gelmiş, maddî hasarlı kaza meydana gelmiş, 2885 kişi ölmüş ya da yaklaşık 3 bin, 3 bin 500 civarında ölümlü ya da 60 bin civarında yaralanmalı kaza meydana gelmiş, yani medyadaki alış sırası ile istatistik sırası tamamen ters, yani en çok maddî hasar, sonra yaralanmalı kaza, sonra ölümlü kaza meydana gelmiş olmasına rağmen, medyada önce ölümlü, sonra yaralanmalı, daha sonra da maddî hasarlı kazalar şeklinde duyurulmuş.

Yine aynı akademik anketten bir soru, "Siz bu trafik haberlerini nasıl görmek istersiniz? Nasıl algılamak istersiniz?" Deneklerin büyük bir çoğunluğu kan, dehşet, çarpışma buna benzer sahnelerle değil, daha yumuşak olsun, böyle seslendirme olsun, ama görüntü çok böyle etrektif, böyle çok etkileyici görüntüler olmasın, ya da görsel olmasın, ama yazı ile bize mesaj verilsin, eğer görsel de verilecekse, böyle çizgi filmle anlatılabilen ya da göze daha hoş gelebilen birtakım mesajlarla bize verilmesi daha etkili olur diye düşünmüş. Bu, televizyonla ilgili yapılan bir çalışma.

Ulusal anlamda yayın yapan dört medya kuruluşumuzun, dört basın kuruluşumuzun, bir ay içerisinde yapmış olduğu çalışmalardan bazı sonuçlar çıkarılmış. Bu sonuçlarda haber sıralamasına bakıldığında, en çok ekonomik, politik haberler ve spor haberlerinden sonra trafik haberleri gündeme gelmiş, yani trafik haberlerinin önem sırası ekonomiye göre, politikaya göre, spora göre veya benzeri haberlere göre çok daha önceliksiz sıraya getirilmiş. Trafik haberleri içerisinde, en çok kaza haberleri yine medyada yer bulmuş, yani trafik eğitimine yönelik, trafiğin uyarılmasına, insanlarımızın bilinçlendirilmesine, insanlarımızın eğitilmesine yönelik haberlerden ziyade, daha çok trafik kazası haberleri ön plana çıkarılmış bu gazetelerimizde.

Çalışma, trafik konulu haberlerde kişiden ziyade, trafik kazasının öne çıktığını gösteriyor. Bu da trafik konularında basında kullanılan, eğer kan varsa, eğer vahşet varsa manşet olur imajından kaynaklanan, yani kişilerin öneminden ziyade, trafik kazasının olması, kan, vahşet gibi konular olmasından dolayı trafik haberi yer almış bu gazetelerde. Yine trafik kazalarına ilişkin haberlerde genellikle fotoğraf kullanılmış. Niçin? Fotoğrafla bir olayı medyatik hale getirmek, Sayın Bildirici'nin de söylediği gibi, kazaya karışan şahısların bir başka şeyle bağlantısını kurup, olayı biraz daha genişletmek daha mümkün olduğundan dolayı, hep fotoğraflı şekilde kullanılmaya başlanmış.

Trafik haberleri, ciddi gazetelerde, sansasyonel haber yapan gazetelere göre daha az yer bulmuş, ciddi gazetelerin makaleler kısmında daha fazla yer bulmuş, yani ciddi gazeteler bu konuya makalelerinde yer vermiş. Sansasyonel haber yapan gazeteler ise normal haber olarak vermiş.

Tabii, burada şu önemli konu var: Ciddi gazeteler, makalelerde daha fazla yer vermesine rağmen, çok da fazla yoğunlukla yer vermemiş. İşte burada, makaleyi yazan yazarların trafikle ilgili olmaması ya da bu konu üzerinde çok uzman olmaması gibi birtakım değişik şartlar göz önüne alınabilir.

Şimdi, bu çalışmalardan sonra, biz Emniyet Genel Müdürlüğü olarak medya ile daha iyi nasıl bir araya gelebiliriz? Daha iyi nasıl işbirliği yapabiliriz ya da bu işi daha iyi nasıl yapabiliriz? İnsanlarımızın, trafik bilincinin artırılmasında, onlara trafik eğitiminin verilmesinde, ne yapabiliriz diye düşündük. Bununla ilgili olarak, gerek çalışmalardan yola çıkarak, gerek insanlarımızın bize ilettiği şikayetlerden yola çıkarak, kendimize göre birtakım şeyler belirledik.

Yani bu, birazdan sunacağım ve bizim faaliyetlerimizle ilgili çalışmalarda, bir araya gelindiği takdirde, trafik güvenliğini sağlamanın çok daha mümkün olacağını düşündüm. Şimdi bu önerilerden bahsetmek istiyorum. Bazı önerileri çok kısa geçmek istiyorum. Çünkü panelimizin ilk kısmındaki terörle ilgili bölümde ya da bu ikinci bölümdeki birinci kısımda olan paneldeki kısımları çok daha fazla açmadan, sadece trafikle ilgili örnekler vererek geçiştirmek istiyorum:

Trafik haberleri, medyada gerek görsel, gerek yazılı medyada daha fazla yer verilerek mesajlar iletilmelidir. Örneğin, hepiniz Mehmet Ali Erbil'in sunduğu Çarkıfelek programını izlemişsinizdir. Belki hafızalarımızı biraz yoklarsak, bir zaman Mehmet Ali Erbil trafik kurallarının ne olduğunu, trafik bilgi ve uyarı işaretlerinin ne olduğunu sormaya başladı. Ülke genelindeki Trafik Kanunu ve bu Kanunla ilgili yayınların satışının bir miktar arttığının, insanların bu konuya doğru yöneldiğinin farkına vardık, yani Mehmet Ali Erbil'in programına katılıp yarışmada ödül kazanmak için, insanlarımızın trafik kurallarını öğrenmeye doğru meylettiğini gördük, tabii bu olumlu anlamda.

Yine bir araç firması reklamında, gençler araçlarını çok hızlı olarak kullanıyor. Araçlarını kullanırken kendilerine yol bulmak için şerit çizgilerini araçla beraber sürükleyip kendilerine yeni bir yol ya da o yolda yeni bir şerit oluşturma gibi, insanları birtakım olumsuzluklara ya da trafikteki risklere doğru yönelten reklamlar da var. Tabii burada önemli olan, insanlara doğru mesajın verilmesi, yani yıllardır Red Kit okuyan insanlarımız bilecektir. Uzun yıllar Red Kit'in ağzındaki sigara, işte medya kampanyaları doğrultusunda sigara bıraktırılmış, kötü alışkanlıkların vazgeçilmesi açısından Red Kit gibi herkesin, işte bütün dünyada yayınlanan bir şeyin sigarası bıraktırılmıştır. Bizim ülkemizde gerek reklamlarda, gerek programlarda, bu gibi konulara özen gösterilmesinin faydalı olacağını düşünüyoruz.

Yine trafik kaza haberleri verirken, insanları tahrik edici, insanları eritiverici,

sinirlendirici değil, insanlarımızı eğitime yönelik, eğitmeye yönelik birtakım haberler vermemiz gerekir.

Gothe'ye sormuşlar zamanında, "Ülkedeki sorunlar çok fazla yoğunluk kazanınca, bu sorunları nasıl çözeriz?" demişler; Gothe'de demiş ki, "İnsanların eğitimine önem verin". Hemen karşı cevap vermişler, "İnsanların eğitimi işte çocukluktan, doğumdan başlar. 20-25'inci yaşlara kadar sürer üniversite eğitimleri. Bu 20-25'li yaşlar çok uzun süre". Gothe demiş ki, "Her şeyin başında eğitim gelir. Bu gün eğitime başladığımız zaman, 20 yıl sonra ya da 25 yıl sonra, bu sorunun çözülmüş olduğunu göreceksiniz". Yani, günübirlik birtakım önlemlerle, eğitim vermeden, trafik sorunu gibi ya da ülkeyi ilgilendiren genel sorunları çözmek mümkün değil, anlamında bir sözcük kullanmış. Dolayısıyla bizim, medya kanalı ile de bu eğitime ağırlık vermemiz gerekir.

Medya bilinçli haber yapmalı, hangi anlamda? Trafik açısından. Örneğin bir otobanı düşünün, üç şeritli veya dört şeritli. Çevresinde teller ya da kaba tabirle, pozitif girişini engelleyici birtakım önlemler alınmış. Fakat Türk Milleti biliyorum, beceriklidir, tüm bu engellemelere rağmen, o otobana girmiş ve karşıdan karşıya geçmeye çalışmış bir insanın trafik kazasına karıştığını düşünün. Yine burada isim zikretmek istemiyorum, bir basın kuruluşumuzun oradaki olaya yaklaşımı, yayaya saygı duyulmadığı, araç sürücülerinin çok hızlı geçerken trafik kazası meydana geldiği şeklindeydi. Burada verilmesi gereken mesaj, bence şu olmalıydı: Otobana insanların girmemesi, insanların yaya kaldırımlarından, kendilerine ayrılmış yerlerden geçmesi. İşte orada bir üst geçit yapılmasından ziyade, insanların yoğunluk kazanılan yerlerden geçerek ya da üst geçitlerin insanların geçmesine, yayaların geçmesine ayrılmış yollarda yapılması, ama her yerde üst geçit yapılmaması gibi, yani insanları bilinçlendirici, insanları doğru davranışa özendirici bilgiler sunulmalıdır. Yine medya, insanlarımızı doğru davranışa yönlendirmeli, kampanyalara destek vermelidir. Bu konuda yapılan, Sayın Bildirici de söyledi, insanlarımızın medyaya karşı, kampanyalara karşı bir bağışıklığı var, medyanın, kampanyanın insanları etkilemesi var.

Sabancı Üniversitesi'nde bir arama konferansı düzenlenmişti, trafik güvenliğinin sağlanması açısından. Oradan çıkan en önemli sonuçlardan birisi, medyanın kampanyaları desteklemediği şartlarda, trafik güvenliğinin sağlanamaması, yani trafik güvenliğinin sağlanmasına yönelik çalışmalarda medyanın desteği olduğu takdirde, bu alandaki güvenliğin sağlanması ya da sorunların çözülmesi çok daha kolay. Şimdi yine, bu medyanın etkisi anlamında, kampanyaların etkisine dair bir örnek daha vermek istiyorum: Türk insanı, genelde inançlarına göre hareket eder ve Türk insanında genel olarak, "Bana bir şey olmaz, ben hız yaparım. Aracım güvenlidir. Son modeldir. Ben kaza yapmam. Ne olursa karşıdaki

insan yapar" gibi bir inanca sahiptir. Buna benzer inançların yanlışlığını ortaya koymak için, yine ancak kampanyalar yoluyla, medyanın geniş kitleleri etkilemesi yoluyla başarılı olabiliriz. Bu anlamda, medyanın bu kampanyalara destek vermesi, trafik güvenliğini sağlayacaktır. Trafik güvenliği sürekli olmalı, medyanın olaylara yaklaşımı yönlendirici olmalıdır.

Senegal'de, diktatörlük zamanında, ulaşım sürekli bisikletlerle yapılıyor ve bisiklet hırsızlıkları da ön plana çıkmış. İşte zamanın diktatörü, üç tane hırsız yakalayıp meydanda asılacağını, bunun da medya yoluyla herkese duyurulmasını, ibret olması anlamında bir haber yayınlamış. Medya yayın yapmış, herkes meydana toplanmış, o gün, Senegal'de en büyük bisiklet hırsızlığı meydana gelmiş. Çünkü herkes, orada asılanları seyretmek için toplanmış, ama en büyük bisiklet hırsızlığı o gün meydana gelmiş, yani medyanın olayları sunması çok önemli. İşte orada yönlendirseydi medya, olayları seyretmeye gelin, ama kendi güvenliğinizi de alın gibi, çok daha farklı sonuçlar elde edilebilirdi.

Şimdi biz, Emniyet Genel Müdürlüğü olarak ne yaptık, ne yapmak istiyoruz? Onu çok kısa sunmak istiyorum. Çünkü bu, tek taraflı bir olay değil. Biraz evvelki sunumda da söylediğim gibi, tüm kuruluşların, özellikle de medyanın ve bizim veya diğer kurumların medya ile işbirliğine bağlı. Biz Emniyet Genel Müdürlüğü olarak, bu konuda TRT ile işbirliği yaparak, ileri, gelişmiş ülkelerde hazırlanan, bu konuda trafik güvenliğini ilgilendiren filmlerin Türkçe seslendirmesini yaparak, yine eğitim amaçlı olarak gerek okullarda, gerek hedef kitle olarak belirlediğimiz araç sürücülerinin eğitiminde kullanıyoruz.

Profesyonel bir tanıtım firması ile anlaşma yaparak, trafikteki risk unsurları konusunda, kaza sebeplerini ilgilendiren konularda spot filmler yaptık. Bunu gerek ulusal kanallarda, gerek yerel ve bölgesel bütün televizyon kanallarına dağıtarak, bunların yine eğitim amaçlı kullanılmasını sağladık. Her türlü radyo programı ve televizyon programından gelen tekliflere gerek trafik eğitimi, gerek trafik kazaları, her konuda gelen talepleri olumlu karşılıyoruz ve programa üst düzeyde katılımı sağlamaya çalışıyoruz. Yine Sayın Bildirici'nin söylediği gibi, gerek Emniyet Genel Müdür Yardımcıma, gerek Basın Protokol Şube Müdürlüğümüz kanalıyla sadece haftada bir değil, mümkün olduğu kadar geniş sürelerde sürekli belge, bilgi ve doküman desteği ile basınımızı, medyamızı desteklemeye çalışıyoruz. Çünkü inanıyoruz ki, Sayın Bildirici'nin dediği gibi, bu olaylar sürekli olduğu takdirde başarılı olur. Yine son olarak, RTÜK'le yaptığımız çalışma sonucunda, bu Karayolları Trafik Kanununa göre ulusal, bölgesel ya da yerel yayın yapan televizyonlar, her hafta -Rıdvan Hocam'ın da dediği gibi-, yarım saatlik yayınını trafik eğitim programlarına ayırmak zorunda, ama genellikle bu en izlenemez saatler olan, işte gece yarısı saatlerde yayınlanıyor. Bununla

ilgili yasal değişiklik çalışmamız var bizim. Yine eğer yasallaşabilirse, 18.oo ile 22.oo saatleri arasında, bu trafik eğitim programlarını yayınlatmak için bir yasal değişiklik yaptık.

Biz, Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Hizmetleri Başkanlığı olarak, her türlü faaliyete açığız. Önemli olan, trafik güvenliğinin sağlanması. Çünkü trafikte hepimiz yolcu, sürücü, yaya veya çocuklarımız, hepimiz trafikte bir şekilde bulunuyoruz. Her saatte, değişik saatlerde, her gün trafikte bulunuyoruz. O yüzden biz, sadece yetkili ve sorumlu kişilerin değil, trafikte bulunan herkesin, kişi olarak, kurum olarak, kuruluş olarak üzerine düşen görevi yapmasını bekliyoruz.

Kısacası, her kişi, kurum, kuruluşla çalışmaya, her zaman işbirliği yapmaya hazırız. Önemli olan, trafik güvenliğinin sağlanmasıdır.

Hepinize kazasız günler diliyor, saygılar sunuyorum.

Feyzullah Arslan:

Sayın Gülveren'e çok teşekkür ediyorum. Trafik eğitimi ve kontrolü çok yönlü bir olay, trafik hakikaten çok yönlü bir olay. Ben burada işbirliği ve bilgilendirme konusu açılmışken aktarayım: Öğle tatilinde, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkan Vekili Sayın Zakir Avşar'la konuşurken, televizyonlara geçici yayın durdurma cezasının bazı haller dışında kalktığını, bunun yerine program durdurma cezasının getirildiğini ve yayını durdurulan program saati kadar da eğitim yayınları yapılacağını söylemişti. Bu gerçekten iyi bir gelişmedir, sevindirici bir haberdir. Ben burada, Trafik Hizmetleri Başkanımıza ve Gülveren arkadaşımıza bu mesajı veriyorum. Bundan böyle ekran karartma cezası yerine, o süre kadar eğitici yayın yapma olayı getiriliyor, bu imkan, sanıyorum trafik eğitimi amaçlı kullanılabilir.

Türkiye'de her sürücü kuralları öğreniyor, sınavdan geçiyor ve sürücü belgesini alıyor, ama ehliyeti aldığı gün, kuralları uygulamamayı maharet sayıyor, yani kuralları biliyor, ama uygulamıyor. Halbuki o kuralları öğrenmek demek, hayatı boyu uygulamak demek. Bu kalite olayı ile ilgili bir hikaye anlatmışlardı, sizinle paylaşmak istiyorum: Ormanda iki kafadar yürümek için gitmişler, eşofmanları valizlerinde, tam o arada bakıyorlar ki, bir ayı geliyor. Arkadaşlardan birisi spor ayakkabısını giymeye çalışıyor. Öbürü diyor ki, "Ne yapıyorsun sen, ayıdan hızlı koşacağını mı sanıyorsun?" "Hayır" diyor diğeri, "Ben senden hızlı koşacağım." Herkes üzerine düşeni yapmalı, yani herkes görevini bilmeli, özellikle sürücüler kurallara uymalı: O uymuyorsa ben de uymayım, o kırmızıda geçti, ben de geçeyim dememeli.

Yine yaşanmış bir olayı anlatayım: Karı-koca araba ile gidiyor, koca sürücü, biraz önce Rıdvan Hocamın da dediği gibi, emniyet kemerini bağlamadığı için, trafik polisi

sürücüye diyor ki, "Beyefendi, emniyet kemerini bağlamamışsınız, size ceza yazmak zorundayım", hanımı atılıyor: "Yaz memur bey yaz! İki misli yaz ki, aklı başına gelsin. Evlendiğim günden beri ne dersem tersini yapıyor, bir türlü sözümü dinlemiyor, sabah evden çıkarken söyledim, ama yine bağlatamadım. Yaz cezasını da aklı başına gelsin." Bizim akıllı trafik polisimiz bunun üzerine diyor ki, "Allah zaten cezanı vermiş, bir de ben vermeyeyim. Güle güle. Böyle bir tane de bizim evde var".

Aslında trafiğin cezasını onamaktansa, eşin cezasını, hanımın cezasını onamak daha iyi. Herkes kurallara uymalı, uymayanları da uyarmalı ve trafik kazalarına da son vermeli diyorum. Trafik konulu programımız burada sona erdi, "Üçüncü Sayfa Haberleri ve Polis" konusunda, değerli Doç. Dr. Halil İbrahim Bahar'a sözü veriyorum. Söz sizde efendim.

3. OTURUM

ÜÇÜNCÜ SAYFA HABERLERİ ve MEDYA

Oturum Başkanı: Feyzullah ARSLAN
Panelist: Doç. Dr. Halil İbrahim BAHAR

Doç. Dr. Halil İbrahim Bahar:

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli dinleyiciler, ben, özelde bir suçun işlenmesi sonucunda polisin müdahalesi ve bu çerçevede, daha doğrusu suç konusu olaya, polis ve medyanın müdahalesi sonucunda bir kişinin hayatının nasıl karartılacağını veya diğer bir ifadeyle, bir kişinin daha mahkeme aşamasından önce nasıl yargısız infaz edileceğini bir örnek olayla anlatmak istiyorum.

Ama öncelikle, medya hakkında birkaç genel bilgi, daha doğrusu teorik bilgiler vermek istiyorum. Aksi takdirde, medya hakkında bütüncül bir yaklaşım olmadıktan sonra, sadece bir parçasını anlatmış olacağız ki, bu bilginin de çok anlamı olacağını sanmıyorum.

Öncelikle, medya hakkında analiz yaparken, kontrol ve mülkiyet kavramına bakmamız gerekiyor, yani medyaya kim sahip, medyayı kim kontrol ediyor? Dolayısı ile bu iki kavram ışığında analizlerimize başlarsak, daha sağlıklı sonuçlara doğru gidebiliriz. Filanca kanaldaki filanca haber, niye bu şekilde verilirken, aynı olay, başka bir kanalda niye farklı veriliyor, aslında bunun sorgulanması gerekiyor. Dolayısı ile mülkiyete baktığımızda, devlet kanalında, daha doğrusu devletin medyası ve özel şahısların medyası işin içerisine giriyor. Bu bağlamda, ekonomik çıkarlar veya siyasal çıkarlar işin içerisine girdiğinde, medyanın sunumu gerçek mi, yoksa kurgu mu, sorusu ile karşı karşıya kalıyoruz, yani bize sunulan, olayın kendisi mi, yoksa maniple edilmiş, bir haber üretim sürecinden veya bir drama programı yapımı sürecinden geçmiş şekilde sunulan ürünler mi şeklinde, gündeme geliyor. Şu fikre katılıyorum: Medya bir vakumlu süpürge gibi, hepsini alıyor, ama daha sonra, kendi çıkar ve beklentilerine göre bunu işleme tâbi tutuyor ve bunun sonucunda ürün ortaya çıkıyor, bize geliyor.

Burada, bazı temel sorular sormak istiyorum: Medya haberleri nasıl üretilir? Hangi etkenlerin tesiri altındadır haberler veya medyadaki programlar? Medyada bir suçun sunumunun, bireysel ve toplumsal sonuçları nelerdir? Medya gözlemci mi, yoksa oyuncu mu? Az önce dediğim gibi, gerçek ile kurgu arasındaki çizgide medyanın rolü ne? Polis ve medyanın sorumlulukları, haberlerin üretiminde veya programların üretiminde ne?

Konu tabii özellikle özel medyaya gelince ve satabilme, daha doğrusu arz talep ilişkisi içerisine girince, reyting kaygısı da işin içerisine giriyor. Dolayısı ile bir suç işlendiğinde, polis suçluyu bir an önce, daha doğrusu olayı bir an önce aydınlatma çabası içindeyken, medya da o haberi hiçbir yerde yayınlamadan, ilk kez tüketicilerine sunma çabası içerisinde. Bu bağlamda çatışma çıkıyor. Bu sorunu, biraz sonra Üzeyir Garih cinayetindeki bir çocuğun yaşadıklarını anlatarak sonlandıracağım.

Aynı şekilde, yine özellikle haber söz konusu olduğunda, muhabirlerin haber üretme sıkıntısı, çabası ve yine muhabirlerin iş garantisi endişesi işin içerisinde olduğunda ve yine polisin "Ben başarılı olacağım, faili meçhulleri aydınlatacağım" veya emniyet müdürünün, "Şu haberi görmediniz mi, yatıyor musunuz?" eleştirileri karşısındaki çabalar, yine sorunun kaynağını oluşturuyor.

Şiddetin veya suçun medyadaki sunumunun toplumsal etkileri üzerinde, Türkiye'de yapılan araştırmaların sağlıklılığı üzerinde soru işareti var. Yine Batı referanslarında, sonuçlar dikkatle veriliyor. Şu deniliyor: Medyadaki sunum, şiddet olayı da olabilir veya bir suç da olabilir. Doğrudan, direkt etkisi yok. Çünkü bu etki, o haberin algılanması ile alakalı olan bir şey, yani ben suçu, herhangi bir cinayeti gördüğümde, cinayeti işlemiyorum. Fakat ilgi uyandırıcı özelliğini dile getiriyor kaynaklar ve yine medyadaki bu haber, suçun işlenişi, daha sonra etiketleme, motif, fırsat ve kontrolün olmayışı ile suç şeklinde ortaya çıkıyor, diyor referanslar. Bu, şu demek, motif derken, örneğin suç işleme motifi, paranız yok, cep telefonu muhteşem yaygınlıkta, ama sizin yok, dolayısı ile medyada o cep telefonunun kullanımı sizde, cep telefonuna hangi yolla olursa olsun sahip olmanız gerektiği motifini uyandırıyor. Fırsatlar da yine aynı şekilde, teknolojinin yaygın olmasıyla ortaya çıkması, size suç işleme, daha doğrusu açıkta olan cep telefonu, size o suçu işleme fırsatını doğuruyor. Kontrolün olmayışına geldiğimizde, şöyle bir durum söz konusu: Yine medyanın, daha doğrusu bu anlattıklarım medyanın yayınları ile alakalı olan bir şey.

Medya, polis hakkında sürekli eleştirel, olumsuz yayınlar yaparsa, polis, bu eleştiriler sonucunda düşük profil uygulama yoluna gidiyor. Bu Türkiye'de oluyor mu, tartışılır, ama Türkiye'deki en son Adana olayında, hani bir adamın karısına yönelik şiddet olayında polisin müdahale etmemesini bu bağlamda bir örnek olarak verebiliriz, yani şu, müdahale etseydi ve onun sonucunda polis müdahale etseydi, daha doğrusu o şiddet olayını ve burada olumsuz bir sonuç ortaya çıksaydı, yine medya eleştirecekti. Polis müdahale etmedi, bu sefer "Niye müdahale etmediniz?" tartışması işin içerisine girdi. Polis dedi ki, "Ben yasaların gereğini yaptım", yani şuraya geleceğim, bu sefer polis düşük profil uyguluyor ve olaya müdahale etmiyor. Polisi yıldırıcı yayınların yapılması, polisin gücünü, yasaların

kendisine verdiği gücü kullanamamasına yol açıyor veya daha doğrusu polis, inisiyatifini bu bağlamda kullanmıyor.

Dolayısıyla, toplumsal bazda medyada suçun yayınlanmasının doğrudan bir etkisi yok, ama doğrudan şu etkisi var: Suçtan mağdur olma korkusunu yayıyor, diyor literatür. Mesela, içimizde suçtan mağdur olma korkusunu taşımayan var mı? Özellikle kadınlar diyelim, çantanızı ne yapıyorsunuz? Sürekli bu şekilde tutuyorsunuz, kapkaç şeyinde mesela bunun en güzel örneğini işte Hepatit B-C virüsü ile veya işte sars virüsü ile daha da şey yapabiliriz. Medyanın yapmış olduğu yayın sonucunda, herkeste bu sefer, bir an önce bu virüsten bu aşıyı alarak kurtulayım düşüncesi var. Buna bir toplumsal panik şekli de diyoruz.

Dolayısıyla, medyanın da toplumsal bazda körükleyici, olumsuz tavrı olabiliyor. İlk başta söylediğim söze tekrar gelir isek, yani medyaya kim sahip? Kontrol ve denetim dediğimizde medya, yayınlarında ideolojik olabiliyor. Şu anlamda, medya, ideoloji derken, polisle ilgili yaptığı yayınlarda ideolojik olabiliyor. Eğer medya liberal bir kanal ise ki, aslında bu tür olaylara güzel bir örnek Türk tarihi, daha doğrusu Türk sosyolojisi açısından güzel bir örnek verdi. Eğer liberal bir kanal, türban gösterisinde göstericileri coplayan polisi görmezden gelebilirken, tutucu bir kanal, bu sefer polisin o türbanlıları coplamasını gösterebiliyor. Tersi de işte bir ne diyelim artık, işte uzun saçlıların veya liberal olan bir grubun gösterisinde, polisin bu liberal grubu veya radikal grup diyelim isterseniz, coplanmasını muhafazakar kanal bu sefer göstermeyebiliyor da.

Toplumsal yarar gözetmeyen tüm programlar genelde toplumu, ama özelde de bireyi yaralayabiliyor. Ben detaya girmek istemiyorum. Üzeyir Garih olayında ne oldu biliyorsunuz: Bir küçük çocuk, 13 yaşındaki bir çocuk, sanık veya suçlu diyelim, bizim dilimizde yasal olarak sanık diyoruz, ama suçlu ilan edildi. Daha soruşturma yapılmadan, deliller tam mı, değil mi demeden. Zaten, meşhur kişilerin veya meşhur olaylar olduğunda, medya daha da olayın üzerine gidiyor. Çünkü haber değeri olan bir olay, ama sıradan bir insanı, sıradan bir çocuk, daha doğrusu sıradan bir insan-çocuk ilişkisinde böyle bir durum söz konusu olmaz. Şimdi burada şu yapıldı, benzer daha doğrusu bazen polisin yapmış olduğu aceleciliği, medya daha da fazlasıyla gösterdi. Çünkü az önce dediğim gibi, suçluyu en önce kim yakalayacak durumu vardı. Bu sefer balici, şuncu-buncu çocuk medyada ilan edildi. Hatta öyle ki, çocuk daha sonra suçsuzluğu ilan edildiğinde, gözleri kapatılır, bantlanır, flulanır. Babası var şu çocuğun, kim olduğu belli, teşhir edildi topluma.

Bunun olumsuz sonuçlarına gelmeden önce, çocukların yargılanmasıyla alakalı Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 16'ncı maddesinde, "çocuğun özel yaşantısına, mahremiyetine saldırılmaz" deniliyor, yine Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde madde 40; "Taraf

devletlerin, hakkında ceza kanunu ihlal iddiası veya itham bulunan her çocuk hakkında asgari güvenceleri vermesi gerekir" diyor ve yine, "haklarındaki suçlama, yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılacak" diyor ve yine madde 40, "kovuşturmanın her aşamasında özel hayatın gizliliğine saygı gösterilmesi gerekiyor" diyor.

Bunlar Türkiye'de uygulanmadı, bunların uygulanmaması da maalesef medyada yansımadı, ben okumadım çok fazla, daha doğrusu takip ettiğim kadarıyla okumadım. Karşılaşan var mı, ha biz hata yaptık, biz yanlış yaptık diyen var mıydı, bilemiyorum. Sonra ne oldu? İşte, sonra ne oldudan önce, etiketleme teorisi var sosyolojide, yani yapılan bir eyleme, toplumun ceza-adalet sistemi organının polis, mahkeme ve savcılıklar dahil olmak üzere verdiği anlam, yani tamamı, bütünü anlama. Suçlu mu, değil mi diye ve şunu diyorlar etiketleme teorisi sonucunda, bazı insanlar ilk kez suç işlemesine rağmen, daha sonra toplum onları suçlu olarak yargıladığından dolayı, benlik değişimi sürecine giriyor ve suçlu, suç işlemeye devam ediyor. Bu çocukta olacak mı, olmayacak mı bilemiyoruz, ama ne oldu? Babası işten atıldı, sonra abisi işten atıldı: Sen kötü bir ailenin abisi veya babasısın diye. Ardından Yener Yermez ortaya çıktı, çocuğun suçsuzluğu bulundu, bu sefer çocuk okula gitti. Bu sefer çocuğun yaşı büyüktü, dördüncü sınıfa mı ne gidiyordu, diğer veliler karşı çıktı: Bizim çocuk bunlarla okuyamaz diye.

Daha doğrusu, ben tekrar buraya gelmek istiyorum, yani haberlerimizde, yaptığımız haberlerde veya verdiğimiz film karelerde, nasıl ki polis silahını, gücünü kullanırken ölçülü olmalı, benzer sorumluluğu da medyanın taşıması gerekiyor ve bir suçun sonucunda polisin ve medyanın sorumluluk ve hesap verme anlayışına sahip olmasını diliyorum.

Teşekkürler.

Feyzullah Arslan:

Sayın Doç. Dr. Bahar'a teşekkür ediyorum, bu güzel konuşmasından dolayı. Hepimizin bildiği gibi, Türkiye çok hızlı ilerliyor ve gelişiyor, durmadan kanunlar değişiyor: Avrupa Birliği Uyum Yasaları, Anayasamız değişiyor ve Ceza Kanunu, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu değişiyor, ama bazı şeyler de gözden uzak tutuluyor, unutuluyor. Şimdi basın, işte ben ilk memur olduğumda, bir TRT, bir televizyon, belki baştan yoktu, sonra bir kanal vardı. Derken devletin televizyonu, birkaç kanal, binlerce, binlerce radyo, yüzlerce özel televizyon, mahallî televizyonlar ve basılı yayın organları, gazeteler çoğaldı, ama burada, bunu besleyen, bilgi veren unsurlar çoğaltılmadı. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 15'inci maddesi, kimlerin basına bilgi vereceğini söylemiş: Bakan, Vali veya görevlendireceği kişi ve Genel Müdür.

Bir televizyon, bir radyo varken, bu madde; binlerce radyo, binlerce gazete, yüzlerce mahallî televizyon varken, yine bu madde. Hızlı gelişen ve hızlı değişen Türkiye'de, suçluların da sınır ötesi hareket ettiği bir ortamda, bu 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 15'inci maddesinin hala öyle duruyor olması, elbette ki basını ve basına bilgi verecekleri de sıkıntıya sokuyor. Hatta, yetkili olmayanların basına bilgi vermesi zorunluluğu doğuyor ve böylece yanlış ve eksik haberler çıkıyor sanıyorum, bu benim şahsî fikrim. Bazı değişimler oluyor, ama bazı şeyler olmuyor. Herhalde, bu basını bilgilendirme konusunda da yasal birtakım değişiklikler yapılmalı ve basına daha çok bilgi verecek kanunlar açılmalı, diye düşünüyorum.

Bir de madalyonun öbür yüzü var. İnsanlar hep iyiye çok kolay alışıyor. İyiyi, güzeli yaptıkça daha da iyiyi istiyor ve toplumda polis iyi oldukça, daha da iyi, daha da iyi olsun isteniyor. Bu sefer, en ufak bir hata bile çok büyük bir yanlış gibi gözüküyor.

Geçenlerde basın toplantısında bir beyanatta bulunmuştum. Sayın Genel Müdürümüzün uygulamış olduğu bir teamülden söz etmiştim. Demiştim ki, Çevik Kuvvet, toplumsal hadiselerde kanuna aykırı olayı bertaraf ederken, dağıtırken, kaçanı kovalamayacak, düşene vurmayacak. Çünkü amaç kanuna aykırı durumu men etmek, ama insanlara zarar vermek değil. Fakat, uygulamada bu durum bazen öyle bir hale geliyor ki, sanık haklarını korumaktan, mağdurlar daha da mağdur oluyor. Örneğin, kapkaççı kurbanları olan hanımefendiler. O açıklamada, artık polis düşene, kaçana vurmayacak, tam tersine düşenin elinden tutup kaldıracak demiştik. Hakikaten polisin görevi bu, ama bir basın organımızı da suçlamak için kesinlikle söylemiyorum. Bir karikatür, Emniyet Genel Müdür Yardımcısı ve sözcüsü Feyzullah Arslan dedi ki, "Polis düşene vurmayacak, elinden tutup kaldıracak, polis düşenin dostudur." İzbandut gibi bir polis kelepçesi, kalkanı, her şeyi elinde, yere düşmüş birisi, altta savaşa hayır yazıyor ve polis elini uzatmış, "Delikanlı, hayat çizgin çok kısa" diyor. Şimdi siz ne anlarsanız anlayın, burada ne mesaj verilmiş, bizim sözlerimizle ne verilmek isteniyor.

Ama şu bir gerçek: Biz hep iyiyi yapmakla mükellefiz, iyiyi yapmak için eğitiliyoruz, iyiyi bulmak ve daha da iyi hizmet etmek için yarışıyoruz. Ben bu panelin, bu daha iyiyi bulmak, daha iyiyle yarışmak ve daha iyi bilgiler vermek amaçlı bize faydalı olduğunu, tüm panelist ve konuşmacıların verdiği mesajların bizim tarafımızdan alındığını ve en kısa zamanda da uygulamaya konulmak için gerekenlerin yapılacağını bildiriyor, katıldığınız için hepinize çok teşekkür ediyorum. Sizin de sabrınıza sığınarak, son değerlendirmeyi ve kapanış konuşmasını yapmak üzere Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkan Vekili Sayın Doç. Dr. Zakir Avşar'ı buraya davet ediyorum.

RTÜK Başkan Vekili Sayın Doç. Dr. Zakir AVŞAR'ın Kapanış Konuşması

Sayın Başkan,

Sayın Genel Müdür Yardımcıları,

Polis Teşkilatımızın Çok Değerli Yöneticileri ve Mensupları,

Değerli Akademisyenler,

Polis Akademimizin Çok Kıymetli Öğrencileri,

Değerli Mesai Arkadaşlarım,

Öncelikle, bu güzel günü bizlere yaşatan herkese çok teşekkür ediyorum. Bu gün bizimle birlikte olan İçişleri Bakanı Sayın Abdülkadir Aksu'ya, Emniyet Genel Müdürü Sayın Gökhan Aydıner'e, RTÜK Başkanı Sayın Fatih Karaca'ya, Değerli Genel Müdür Yardımcımız Sayın Feyzullah Arslan Bey'e, çalışma arkadaşlarına ve kendi çalışma arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Değerli konuşmacılara da keza çok teşekkür ediyorum.

Emniyet Genel Müdürlüğü'ndeki ve RTÜK'deki çok değerli arkadaşlarım, uzun bir süre hazırlanıp, bu çok önemli toplantıyı gerçekleştirmemizi mümkün kıldılar. Gerçekten çok yoruldular, ama sizler de takdir edeceksiniz ki, buna değdi.

Değerli Genel Müdür Muavinimle ve çalışma arkadaşlarımızla konuları tespit ederken, 5 ana başlık ortaya koymuştuk, sonra da demiştik ki, inşallah akşama kadar toparlayabiliriz. Şimdi görüyorum ki, o kadar endişenin, telaşın hiç gereği yokmuş. Bir kere, bütün değerli konuşmacılarımız çok hazırlıklı bir şekilde geldiler. Diğer yandan da öğleden sonra bu kürsüyü şereflendiren Rıdvan Ege Hocamız her şeyi toparladılar, sağ olsunlar. Bu yüzden de hakikaten, ben bugün çok faydalı bir toplantı gerçekleştirdiğimize inanıyorum.

Günü birlikte yaşadık, buradaki son kalan arkadaşlarım da çok iyi biliyorlar ki, daha kalabalıktık gün içerisinde. Değerlendirmemiz, ilk oturumda bizimle olan kıymetli dinleyicilerimiz de olsaydı, aslında daha da bir anlam kazanacaktı. Fakat, buradan ayrılmayan, sabırla bizleri takip eden kıymetli dinleyicilerimizle, günü birlikte yaşadığımız için ne olup bittiğini, neler konuşulduğunu hepimiz beraber takip ettik. Bu nedenle, uzun uzun bir değerlendirme yapmak ve dolayısıyla da bir kez daha vaktinizi almak gerekmeyecek.

İlk oturumumuz, malumlarınız terör ve şiddet haberlerinin sunumuydu. Burada ortaya bir durum çıktı. Nedir o durum? Esasen medyanın terör haberlerinin sunumu konularında biraz daha itinalı davranması gerekliliği.

Çünkü, bütün dünya, bu konuya 11 Eylül hadiselerinden sonra dikkatlerini yoğunlaştırmış durumda, ama 11 Eylül'den evvel de bütün dünyada çalışma vardı ve bizde eksikti. Bizde bu çalışmalar, akademik manada eksikti. Yapılmıyor muydu? Yapılıyordu,

yeterli değildi. Şimdi görüyorum ki yapılıyor, bizde daha çok polis arkadaşlar bunu yapıyorlardı. Hakikaten çok da seviniyorum. Medyanın terör haberleri sunumu konusunda, medyada akademisyen arkadaşlarımızdan çok daha fazla bilgi sahibi polis arkadaşlarımız. Bu çok sevindirici bir şey, ama aynı zamanda üzücü bir şey. Sabah da ifade ettim, inşallah bizim akademisyen arkadaşlarımız, öğrencilerine, tez yapan çocuklara bu konuları verirler, bu konular üzerinde kafa yormalarını isterler. Biz şimdiye kadar hep tezler yaptırdık, medyada şiddet üzerine yaptırdık, çocuğa yönelik şiddet, kadına yönelik şiddet veya kurmaca şiddet üzerine sayısız çalışmalar gerçekleştirdik, ama spesifik olarak terör konusunda çalışmalar çok az. Bunun tamamlanması gerekiyor, akademik manada bunun çoklaştırılması gerekiyor. Akademik olarak yaptığımız bu çalışmaların da medya tarafından benimsenmesi gerekiyor.

Halil İbrahim Bahar Bey, güzel bir konuya değindiler burada, reyting konusuna değindiler, arz-talep meselesi konusuna değindiler. Ondan evvel konuşan değerli Trafik Şube Müdürü arkadaşımız da bir başka olaya değindiler. O da nedir? Medyada trafik kazası haberlerinin izlenilirliği, çok ilgi çekici rakamlar ortaya çıkmıştı. Önemli olan bu haberlerin rahatsız edici olmaması, faydalı olması. Şimdi biz bir haberi veriyoruz, bunun reyting yaptığını düşünüyoruz, ama rahatsız edici.

11 Eylül hadiselerinden, Afganistan olayından ve en son yaşadığımız Irak hadiselerinden sonra hatırlarsak, hafızalarımızı yoklarsak, ilk başta çok ilgi çekmekle birlikte, belli bir andan sonra haberler ilginçliğini yitirmişti, sıkıcı olmaya, hatta itici olmaya başlamıştı. Bizlere düşen, işte burada, bu fayda-maliyet maksimizasyonunu düzgün yapmaktır. Bu çerçevede de muhatabımızın insan olduğunu, öznemizin insan olduğunu görmezden gelmemektir.

Keza medyada polis imajı noktasında da çok önemli konulara değinildi. Medyada polis imajı konusunda ben Halil İbrahim Bahar Bey'in kitabından bir bölüm hatırlıyorum. "Polis ve İnsan Hakları" adı ile, galiba Demokrasi Vakfı'ndan çıkan kitabından çok önemli bir anekdot hatırlıyorum: Metin Göktepe olayının sanıkları olarak yargılanan polisler, mahkemedeki ifadelerinde, kendilerine işkence yapıldığını söylemişlerdi diyor ve bunun Emniyet Camiası'nda da büyük bir şaşkınlık ve tedirginlik yarattığını ifade ediyorlar. Bu, aslında çok düşündürücü bir örnektir; düşünün ki polis, suçluyu açığa çıkarmak için kendi meslektaşına şiddet uyguluyor. Üzerinde çok fazla kafa yormamız gereken bir hadisedir bu, ama o günden bu güne çok yol aldı polis. Görüyorum, yani polis dediğimiz, insan sonuçta. Rıdvan Ege Hocam da değindiler, daha evvel ilkokul mezunu, ortaokul mezunu iken, bugün çok eğitimli bir polis yapımız var, çok değişti polisin durumu esasen: Laleleri döven insanlarla muhatap polis, yaptığı eylemin anlamını bilmeyen insanlarla muhatap polis, ama

onlara bile hoşgörülü, onlara karşı hep demokrasiyi, insan haklarını öne alan bir yaklaşım sergiliyor. Hatta, bu durum Sayın Feyzullah Arslan'ın da vurguladıkları gibi, parodilere konu olsa da. Diğer taraftan, kamerası kadar gören ve gösterebilen, objektifinin açısı sınırlı gazetecilerimiz, kameramanlarımız var, gördüğünü çekiyor. Sayın İnanç editoryal bağımsızlık ifadesini eleştirmişti, ama editoryal perspektif içerisinde, sürekli şiddet sunmayı tercih eden bir medya anlayışı da söz konusu. Acaba Halil İbrahim Bahar Bey'in söylediği gibi, halkın tercihi o görüntüleri görmek mi, yoksa başka bir şey mi?

İşte bütün bunlar üzerine, bugün tabii çok güzel kafa yorduk. Çok güzel değerlendirmeler ortaya çıktı, ama müsaadenizle medyanın izleyici kitle üzerinde kurumsal yapılarla ilgili etkisini açıklayan bazı teorileri burada zikretmek istiyorum, çok kısa kısa başlıklarla: Bunlardan birincisi şırınga teorisidir. Bu teori, izleyicinin medyadan aldığı enformasyonun ilaç gibi etkili ve uzun vadeli olduğunu ortaya koymaktadır. Bir diğer teori, sınırlı etki teorisidir. Bu teoriye göre de izleyici, medyadan aldığı enformasyonu kullanır, ancak bu, sınırlı bir etkidir. Bu bilgiyi başka yollardan edindiği bilgilerle, örneğin kendisinin bu kurumlarla direk teması, akraba veya tanıdıklarının deneyimleri, duyumlarla öğrenilenler gibi bilgilerle harmanlayarak kullanır. Bir de minimal etki teorisi bulunmaktadır. Boyutları, kişilerin bireysel deneyimleri doğrultusunda değişmekle birlikte, bu teorilerin de gösterdiği gibi, medyanın kamuoyu oluşmasında önemli bir etkisi vardır. Özellikle polis gibi, sağlık kurumları gibi yapılarda, bu teoriler üzerinde hakikaten düşünmekte fayda var. Medyamızın da bunları görmezden gelmemesi gerektiği kanaatini taşıyorum.

Sonuç itibarı ile ben, bütün katılımcılara çok teşekkür ediyorum. Bütün konuşmacılara huzurlarınızda bir kez daha çok teşekkür ediyorum. Özellikle Emniyet Genel Müdür Yardımcımız Feyzullah Arslan'a, burada huzurlarınızda çok teşekkür ediyorum. O'nun "Gül, Güldür, Düşündür" adlı enfes kitabından bir ufak anekdotu kendileri anlatsalar daha iyi olurdu, çünkü daha neşeli anlatıyorlar, ama müsaadenizle ben anlatayım, gülerek tamamlayalım günü: İstanbul'da polis aracı gidiyor, hoparlörden sesleniyor: "34 ZR filanca plakalı araç, lütfen sağa çekiniz". Bir başka polis aracının megafonundan da ses geliyor: "Lan Mıstafa lütfenini yiyim senin, bu ne kibarlık böyle." Tabii bizim bütün polislerimiz böyle güzel insanlar, nüktedan insanlar, hoş insanlar esasen. hoşlukları da her zaman bulan insanlar.

Siz de hoşça kalın, iyi akşamlar diliyorum. İnşallah daha güzel günlerde, daha anlamlı toplantılarda birlikte oluruz.

Sağ olun, var olun.

PANELİSTLERİN ÖZGEÇMİŞLERİ

(Konuşma Sırasına Göre)

Doç. Dr. Zakir AVŞAR

İletişim ve kamu yönetimi alanlarında lisans ve yüksek lisans öğrenimleri gören Avşar, iletişim doçentidir. Memuriyete Başbakanlık'ta başladı ve değişik birimlerde görev yaptı. Bir süre TBMM'de Başkanlık Müşaviri olarak çalışan Avşar, sırasıyla, Başbakanlık Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Başbakanlık Müşavirliği, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü ve Reklam Kurulu Başkanlığı görevlerinde bulundu.

Akademik ve meslekî alanlarıyla ilgili yurt içi ve yurt dışında yayımlanan makaleleri ve kitapları bulunmakta olup, 2000 yılı Mayısı'nda RTÜK üyeliğine, 04.06.2002 tarihinde RTÜK Başkan Vekilliğine seçilmiştir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Dr. Hilmi BENGİ

Hilmi Bengi, 1959 yılında Karaman'da doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın ve Yayın Yüksek Okulu'ndan mezun olan Bengi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde yüksek lisans, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde doktora yaptı. Milli Güvenlik Akademisi'nden de mezun olan Bengi, Kamu Diplomasisi Kursu ve Londra'da yabancı dil kursu gördü.

Gazeteciliğe 1981 yılında Sabah Gazetesi'nde muhabir olarak başlayan Dr. Bengi, Yankı Dergisi'nde Yazı İşleri Müdürlüğü, Tercüman Gazetesi'nde Ankara Temsilciliği, Anadolu Ajansı'nda Genel Müdür Yardımcılığı ve Yönetim Kurulu Danışmanlığı yaptı. Mart 2003'te AA Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü olan Bengi, evli ve 2 çocuk babasıdır.

Bengi'nin "Gazeteci, Siyasetçi ve Fikir Adamı Olarak Hüseyin Cahit Yalçın" adlı kitabı ve meslekî konularda yazıları bulunuyor.

Yrd. Doç. Dr. İhsan BAL

1966 Ordu doğumlu olup, Polis Koleji'nden 1984, Polis Akademisi'nden 1988 yılında mezun olmuştur. Polis Akademisi Araştırma Görevlisi olarak 1989 yılında yurt dışına gitti. 1992'de İngiltere Liecester Üniversitesi'nde Kriminoloji mastırını, 1999'da "Liberal Demokrasilerde Terörizmle Mücadele Yöntemleri" teziyle doktorasını tamamladı. Halen Polis Akademisi Öğretim Üyeliğini yürütmekte olan Bal, TADOC "Suç Önleme ve Kara Para Araştırma Merkezi" Başkanıdır.

Yayımlanmış çok sayıda bilimsel ve meslekî makale, tebliğ ve kitapları bulunmaktadır.

Necati ALKAN (Başkomiser)

1974 yılında Balıkesir'de doğdu. Polis Akademisi (FYO) Öğrencisi olarak Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Psikolojik Hizmetler Bölümü'nü 1994'de tamamladı. Kamu yönetimi yüksek lisans çalışması yaptı. Aynı yıl Terörle Mücadele ve Harekât Dairesi Başkanlığı'nda Komiser Yardımcısı olarak göreve başladı. Halen aynı yerde Başkomiser

rütbesiyle görevini sürdürmektedir.

Meslekî makale ve tebliğlerinin yanı sıra, Psikolojik Harekât - Terörizm ve Polis, Gençlik ve Terörizm adlı iki kitabı yayımlanmıştır.

Ünal İNANÇ

1939 Samsun doğumludur. TCDD Meslek Okulu mezunu olup, evli ve dört çocuk sahibidir.

Gazeteciliğe 1959 yılında Akis dergisinde başladı. 40 yılı aşan meslek hayatı boyunca Anadolu Ajansı, Türk Haberler Ajansı ve Anka Ajansı ile Hürriyet, Milliyet, Sabah, Aydınlık, Söz, Yeni Asır, Vatan ve Dünya gazetelerinde muhabir ve Polis-Adliye- Yolsuzluk Bölüm Şefi olarak görev yaptı. Sürekli Basın Kartı hamilidir.

Polis-Adliye muhabirlerinin duayeni olarak kabul edilen İnanç, yakın çalışma arkadaşı Uğur Mumcu ile birlikte, Pulitzer ödülü alan "The Heroin Trail" adlı kitap ve İsviçre Televizyonu'nda yayınlanan "Türkiye Üzerine Oyunlar – Uyuşturucu - Terör Bağlantısı" konulu bir dizi belgeselin hazırlanmasına da danışman olarak katkıda bulundu. Kendisinin de "APO - PKK ve Saklanan Gerçekler" ile Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği adına hazırladığı "Siyasal Terimler ve Örgütler Sözlüğü" adlı kitapları vardır.

Sınır Tanımayan Gazeteciler adlı kuruluşun öncüleri arasında da bulunan İnanç, anılan kuruluşun amacından saptığı düşüncesiyle ilişkilerini dondurmuş, ancak uluslararası basın camiasının önde gelen isimleriyle irtibatını kesmemiştir.

Mesleği gereği görüp yaşadıkları nedeniyle 1995 yılında 11 arkadaşı ile bir araya gelerek Çocukları Suç ve Suçlulardan Koruma Vakfı'nın kurulmasına öncülük eden İnanç, İçişleri ve Adalet Bakanlığı ile işbirliği yaparak, Emniyet Teşkilatı bünyesinde Çocuk Polisi'nin oluşturulması, Sinop Kapalı Cezaevi'nden çocuk mahkumların çıkartılması, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki ilköğretim okulları ile bazı çocuk ceza ve ıslahevlerine kitap yardımı yapılması, suça itilen çocuk sayısının tespiti amacıyla sorgu formları ve bilgisayar programları hazırlanması gibi, pek çok projenin hazırlanıp gerçekleştirilmesini de sağlamıştır. İnanç, Vakıf olarak 23-24 Mart 2002 tarihinde düzenlenen "Çocuk İstismarı ve Önlemleri" konulu panelin kitap haline getirilmesini de sağlamıştır.

Halen Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği ile Çocukları Suç ve Suçlulardan Koruma Vakfı Başkanlığını yürüten Ünal İnanç, aynı zamanda 2000 yılından bu yana, Samanyolu TV'de haftada bir yayınlanan "Aykırı" adlı programı hazırlayıp sunmaktadır.

Ertürk YÖNDEM

1944 yılında Erzurum'un Aşkale ilçesi Pırnakaban köyünde doğdu. Ekonomik nedenlerden dolayı 1953 yılında Ankara'ya göç etti. İlk ve orta eğitimini Ankara'da tamamladı. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Tiyatro Bölümü'nü 1969 yılında bitirdi. 1971 yılında TRT'ye kameraman olarak girdi. 1978 yılına kadar kameraman, 1980'e kadar da Haber Dairesi Başkanlığı'nda çeşitli görevlerde bulundu.

1980 yılında, halen çalıştığı prodüktör kadrosuna atandı. Bugüne kadar 450'ye yaklaşan haber program yaptı. Bu programlarda, ülke gerçeğini tarafsız, insan haklarına saygılı, hukuktan yana, Atatürk ilkeleri doğrultusunda, milli birlik ve beraberlik anlayışı içinde mesajlar vermeye çalıştı.

Bugüne kadar yaptığı çalışmalardan dolayı 100'e yaklaşan ödül aldı.

Evli ve iki çocuğu var.

Feyzullah ARSLAN (1. Sınıf Emniyet Müdürü)

1956 Sivas-Gürün doğumlu. Ankara Polis Koleji 1972, Polis Akademisi 1976, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Bölümü, Gazi Üniversitesi İşletme Fakültesi ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu. Ayrıca Gazi Üniversitesi İİBF ve TODAİE'de master yaptı. Çeşitli ilçe ve illerde Emniyet mensubu olarak değişik rütbelerde görev aldı. Elazığ ve Kocaeli İl Emniyet Müdürlüğü görevlerinde bulundu. 2001 yılından beri Emniyet Genel Müdür Yardımcısı ve EGM Sözcüsü olarak çalışmaktadır.

Yayımlanmış çok sayıda meslekî makale ve tebliği bulunan Arslan'ın "Polisin Hatıra Defterinden Yaşanmış Olaylar", "Gül, Güldür, Düşündür: Komik ve Trajikomik Olaylar" adlı iki kitabı ve değişik yerlerde sahnelenmiş olan "Söz mü? Ehliyet Senin Neyine, Dön Şinasi Evine" adlı bir tiyatro eseri bulunmaktadır.

Arslan, Almanca ve İngilizce bilmektedir. Evli ve iki çocukludur.

Prof. Dr. Rıdvan EGE

1925'te Denizli' de doğdu. 1948 Mayısı'nda İstanbul Tıp Fakültesi'ni pekiyi dereceyle bitirdi. Bir yıllık Gülhane stajından sonra Hava Üssü Baştabibi, 3. Hava Kuvveti Baştabip Vekili olarak 2.5 sene Erzincan'da, 6 ay Diyarbakır'da hizmet gördü.

Hava Kuvvetlerince Ortopedi ve Travmatoloji Uzmanlığı için 1955'te Amerika'ya, Columbia Üniversitesi'ne gönderildi. 1959'da Ortopedi ve Travmatoloji Uzmanı olarak yurda döndü. Türkiye'ye dönüşünde, hem Gülhane'de 1961 de ilk kez kurulan Ortopedi ve Travmatoloji Klinik Direktörlüğüne atandı, hem de tek öğretim üyesi bulunan Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Öğretim Üyeliği'nde Bakanlar Kurulu Kararıyla görevlendirildi.

Bugüne kadar 44.680 sayfa tutan, beşi İngilizce olmak üzere 97 kitap, 16'sı İngilizce 304 araştırma ve çalışma yayınlamıştır. Yabancı dilde yayımlanan 2 tıbbî mecmuanın sahibi ve editörü, 2 mecmuanın Co- Editörüdür.

1967'de Gülhane Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği'nde 2 doçent yetişmesi üzerine, Gülhane'deki görevinden ayrılmış ve Ankara Tıp Fakültesi'nde profesör olarak görevini 1993'e kadar devam ettirmiştir.

Halen College of International Surgery, IFSSH (Uluslararası El Cerrahisi Dernekleri Federasyonu), FES SH (Avrupa El Cerrahisi Dernekleri Federasyonu), EFORT (Avrupa Ortopedi ve Travmatoloji Dernekleri Federasyonu) Yönetim Kurulu ve General Consoul ve SICOT International Comitee üyesidir. SICOT Director (Governor)'lüğü ile MMOT (Akdeniz ve Ortadoğu Ortopedi ve Travmatoloji Birliği)'nin kuruculuğunu ve 12 sene başkanlığını yapmıştır. 6 sene Uluslararası Kazalar ve Trafik Tıbbî Birliği (IAA TM) Genel Başkanlığı'nı yürütmüştür.

Türkiye'de 3 Anaokulu, İlk Öğretim Okulu ve Lise yaptırmış ve Mütevelli Heyeti Başkanı olduğu Ufuk Üniversitesi'nin kuruluşuna öncülük ve yardım etmiştir.

Türkiye'de Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı, Türkiye Rehabilitasyon Vakfı, Türkiye Modern Cerrahi Vakfı, Türkiye Sakatların Rehabilitasyonu Vakıfları'nın kurucu üyesi ve başkanı, Türk El Cerrahisi Derneği, Türk Modern Cerrahi Araştırma ve Eğitim Derneği, Cerrahi Kolej Dernekleri'nin kurucusu ve başkanıdır.

Evli olup, bir kızı vardır.

Prof. Dr. Nurettin GÜZ

1961 Konya Akşehir'de doğdu. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'ni bitirdi. İletişim alanında yüksek lisans ve doktora yaptı. Milli Eğitim Bakanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği 1981-1986, TRT'de 1986-1987 görev yapan Güz, G.Ü İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölüm Başkanlığı ve Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanlığı görevlerinde bulundu. Halen G. Ü. İletişim Fakültesi Dekanıdır.

Meslekî ve bilimsel çok sayıda makale ve tebliği bulunan Güz'ün yayımlanmış kitapları şunlardır: Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları, Ankara, 2001 (Baskıya Hazır); Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları HALKEVLERİ DERGİLERİ, Ankara, 1995; SCF Sonrası BASINDA MUHALEFET VE 1931 Matbuat Kanunu, G.Ü. İletişim Fak. Yayını, Ankara, 1993; Türkiye'de Basın İktidar İlişkileri, G.Ü.BYYO Yayını, Ankara, 1991; Basında Yasalar Suç ve Cezalar, Ankara Gazeteciler Cemiyeti Yayını, Ankara, 1988.

Güz tarafından, Türkiye İmajı Araştırması (Yabancı turistler üzerinde) Turizm Bakanlığı-Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1991 ve Türk Standartları Enstitüsü'nün Tanıtımı (Film Projesi) Türk Standartları-Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1992 projeleri de gerçekleştirilmiştir. İngilizce bilir. Evlidir.

Yrd. Doç. Dr. Önder AYTAÇ

Karşıyaka Ortaokulu ve İzmir Atatürk Lisesi'nde okudu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Ankara Barosunda avukatlık stajını yaparak 'Avukatlık Ruhsatnamesi'ni aldı. İngiltere Leicester Üniversitesi Tresham College'de dil eğitimini tamamladı. İngiltere Loughborough Üniversitesi Kriminoloji Merkezinde 'Hapishaneler, Problemleri ve Alternatif Cezalandırma Sistemleri' konusunda master (MSc) çalışması yaptı. İngiltere Hull Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Güvenlik Çalışmaları Merkezinde 'Medya ile Güvenlik Güçlerinin Terör Üzerindeki Etkileşimi' konusunda başladığı doktora (PhD) çalışmasını, ODTÜ Sosyoloji Bölümü'nde tamamladı.

'Medyanın Gözüyle Susurluk ve Çeteler' (1997), 'Apoletli Demokrasi Fıkraları Mart 1998 Sendromu' (1998), 'Polisin Gözüyle Polis' (2000) ve The USAme (2002) isimli yayımlanmış 4 kitabı bulunmaktadır.

İletişim, Halkla İlişkiler, Medya, Terör, Polis, Asker, Demokrasi, İnsan Hakları ve Beden Dili konularında çoğu hakemli dergilerde yayımlanmış makaleleri bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı, TBMM, İçişleri Bakanlığı, Sendikalar, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Üst Düzey Personeli, Polis Akademisi, Jandarma Okulları, Sabancı, Gazi, Marmara, Fırat ve Fatih Üniversiteleri, TÜPRAŞ, Şeker Fabrikaları, Sağlık Bakanlığı, Türk Telekom, Özel TV'ler, radyolar ve gazeteler ile bazı kamu ve özel kuruluşlarda, son 3-4 yıl içerisinde, 400 kadar programda kurs verdi, bildiri ve tebliğ sundu.

Halen Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesinde Dekan Yardımcısı ve TADOC Uyuşturucu Kullanımı ve Talep Azaltılması Merkezi Danışmanlığı görevlerine devam etmektedir.. İngilizce bilir. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Yusuf TURAN

1949'da Iğdır'da doğdu. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezun oldu. Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nde Basın Müdürlüğü, Haber Müdürlüğü, Basın Halkla İlişkiler Dairesi Başkan Yardımcılığı ve Basın-Yayın Dairesi Başkanlığı görevlerinde bulundu. Anadolu Ajansı'nda Muhabir, Gece Haber Sorumlusu,

Denetim ve Yönetim Kurulu Üyeliği ve Yönetim Kurulu Başkan Vekilliği görevlerini yaptı. Başbakanlık'ta uzman gazeteci olarak medya ile ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcülerine danışmanlık yaptı. Başbakanlık Müşavirliği görevinde bulundu.

Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi ile Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde dersler ve konferanslar verdi. Yerel medya, medyanın sorunları ve iletişim özgürlüğü konularında çeşitli gazete ve dergilerde makaleleri yayımlandı, panellere ve konferanslara konuşmacı olarak katıldı. MGK Genel Sekreterliği 30. Dönem Kamu Diplomasisi kursunu tamamladı. Gazeteciler Cemiyeti tarafından yılın gazetecisi seçildi. Sürekli Basın Kartı sahibidir.

Halen Radyo ve Televizyon Üst Kurulu İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı görevini sürdürmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Faruk BİLDİRİCİ

1956 yılında Gaziantep'te doğdu. Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nu bitirdi. Gazeteciliğe, Haziran 1980'de Cumhuriyet'te başladı.

12 Eylül döneminde sıkıyönetim ve eğitim muhabirliği, 1983 seçimlerinden sonra da Başbakanlık, ANAP ve parlamento muhabirliği yaptı. Bir süre Haber Müdürlüğü görevinde bulunduğu Cumhuriyet'ten, Nisan 1992'de ayrıldı.

Sabah Gazetesi'nde beş ay süren parlamento muhabirliğinden sonra Ekim 1992'de Hürriyet'e geçti. Hürriyet Ankara Büro Şefliği görevini yaklaşık beş yıl sürdürdü. Bir süre yine Hürriyet'te araştırmacı-yazar olarak çalıştıktan sonra, Mart 2002'de Ankara Temsilci Yardımcılığı'na getirildi. Halen bu görevi sürdürüyor ve Tempo dergisinde yazıyor.

Evli ve iki kız babası olan Faruk Bildirici'nin yayımlanan kitapları şunlardır: Gizli Kulaklar Ülkesi (İletişim Yayınları); Maskeli Leydi (Ümit Yayıncılık); Üniforma Slogan Biber (Ümit Yayıncılık); Kuzum Bülent (Doğan Kitapçılık); Siluetini Sevdiğimin Türkiyesi (Doğan Kitapçılık) ve Anıtkabir Racon Zambak (Doğan Kitapçılık); Hanedanın Son Prensi (Ümit Yayıncılık).

Erhan GÜLVEREN (3. Sınıf Emniyet Müdürü)

1963 İzmir doğumludur. Polis Koleji 1981, Polis Akademisi 1985 mezunu olup, Elazığ, Aydın Emniyet Müdürlüklerinde görev yaptı. 1997 yılından beri EGM Trafik Eğitim ve Araştırma Dairesi Başkanlığı'nda görev yapmaktadır. 3. Sınıf Emniyet Müdürü Gülveren, İngiltere ve Almanya'da meslekî incelemelerde bulunmuştur.

İngilizce bilir. Evli ve bir çocukludur.

Doç. Dr. Halil İbrahim (KAVGACI) BAHAR

1 Haziran 1965, Eynesil/Giresun doğumludur. Polis Akademisi 1988, Leicester University, England, Public Order 1991 Yüksek Lisans, 1995 doktora yaptı. Polis Akademisi'nde Araştırma Görevlisi 1988-1995, Dr. 1995-1996, Yard. Doç. Dr. 1996-2001, Doç. Dr. 2001-2003 olarak görev yaptı. Halen Akademi Başkan Yardımcısı olarak görevini sürdürmektedir.

İngilizce ve Fransızca bilir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Yayımlanmış çok sayıda bilimsel-meslekî makale ve tebliği bulunan Bahar'ın kitapları şunlardır:*Polis Demokrasi ve İnsan Hakları,* Ankara, Türk Demokrasi Vakfı; *Avrupa Birliği*

Sürecinde Türk Polisi, Ankara, Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları; *Okul ve Ailede Şiddet,* Ankara, Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları.